

TÜRK DONANMASININ 2030 VİZYONU

YENİ DÜNYA DÜZENİ:
**KÜRESELLEŞME
SONLANIYOR MU?**

RUS
ORDUSU
HABERLEŞMEDE
ÇÖKTÜ

GELECEĞİN
ANA OYUNCUSU
**BAYRAKTAR
KIZILELMA**

TÜRKİYE'NİN
YENİ SEYİR FÜZESİ
ÇAKIR

**ÇELİK
PALETLERİN
DOĞUŞU**

TANKLAR

M5
SAVUNMA
strateji

AYLIK SAVUNMA,
STRATEJİ VE
ULUSAL GÜVENLİK
DERGİSİ

NİSAN 2022 FİYATI 50 TL K.K.T.C. 60 TL YIL 48 SAYI 369

**DAHA HIZLI
DAHA YÜKSEK
DAHA GÜÇLÜ**

BAYKAR

Dolmabahçe Basın Yayın A.Ş. adına
İmtiyaz Sahibi
Yönetim Kurulu Başkanı
Abdülkadir ÖZKAN
aozkan@dolmabahceas.com

Genel Yayın Yönetmeni
Ardan ZENTÜRK
ardanzenturk@dolmabahceas.com

Yayın Koordinatörü
Abdullah ŞENTÜRK
abdullahsenturk@dolmabahceas.com

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve
Ankara Temsilcisi
Murat D. ERKER
muratdeker@dolmabahceas.com

Washington Temsilcisi
Anıl SURAL
anilsural@dolmabahceas.com

Kafkasya ve Orta Asya Temsilcisi
Alp Arslan İMAMQULU
a.imamqulu@dolmabahceas.com

Yayın Danışmanı
Gökhan ERTAŞ
gokhanertas@dolmabahceas.com

Yayın Kurulu
Em. Tüm.Gn. Beyazıt KARATAŞ
Prof. Dr. Mesut Hakkı CAŞIN
Prof. Dr. Turan EROL
Prof. Dr. Cengiz ŞİŞMAN
Dr. Süleyman ÖZMEN

Haber Merkezi
habermerkezi@dolmabahceas.com
Abdullah Şentürk
abdullahsenturk@dolmabahceas.com

Ela Türkmen
elaturkmen@dolmabahceas.com
Gökhan Ertaş
gokhanertas@dolmabahceas.com
Adem Kılıç
ademkilig@dolmabahceas.com

Sosyal Medya & IT
Seyrani KENGER
Furkan YILMAZ
Funda KARABAYIR

İdari Mali İşler Müdürü
İşıl TÜREGÜN BALABAN
isilturegunbalaban@dolmabahceas.com

Dağıtım ve Operasyon
Merve KIZILKAYA
mervekizilkaya@dolmabahceas.com

ISSN 2618-6276
Yaygın Süreli Yayın

M5 Prime
Buse DEMİRCİ
busedemirci@dolmabahceas.com
Balca AYDOĞDU
balcaaydogdu@dolmabahceas.com

Kurumsal İletişim
İlayda ÖVÜN
ilaydaovun@dolmabahceas.com

Dijital Art
Gökhan SEL
gokhansel@dolmabahceas.com

Reklam Satınalma
Dolmabahçe A.Ş.
reklam@dolmabahceas.com

Grafik Tasarım ve Uygulama
Muhammed Fatih ERGİNCAN
info@fatihergincan.com.tr

İdare Merkezi
Asmalı Mescit Mahallesi
İstiklal Caddesi Suriye Pasajı
No.166 Kat:5 Daire.48 PK 34430
Beyoğlu İSTANBUL

+ 90 212 812 9 245

www.dolmabahceas.com

Ankara Büro
Konukent Mahallesi
3035. Cadde Suit Tower
B Blok Daire 71 PK 06810
Çankaya ANKARA
+ 90 312 424 1 022
+ 90 312 424 1 023

Baskı
Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.
İkitelli Organize
San. Bölg. Mah.
Atatürk Bulvarı
Haseyad 1. Kısım
No: 60/3 Başakşehir
İstanbul
Tel : (0212) 671 07 00
Faks : (0212) 671 07 48

Dağıtım
Dünya Eko
Basım Yay.Dağ. San.Tic.A.Ş.
Maslak Mahallesi
Eski Büyükdere Caddesi
No.37 / 8
Sarıyer İSTANBUL

M5 SAVUNMA STRATEJİ Dergisi,
DOLMABAÇE Basın Yayın Dağıtım Reklam ve Organizasyon
A.Ş. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayınlanmaktadır.
M5 Dergisinin isim ve yayın hakkı Dolmabahçe Basın Yayın
Dağıtım Reklam ve Organizasyon A.Ş.'ye aittir.
Dergide yayınlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve
konuların her hakkı saklıdır. Bu içeriğin tamamı veya bir kısmı
her ne şart altında olursa olsun izinsiz, kaynak gösterilerek
kullanılamaz.

24 MAVİ VATAN'IN GÜCÜNE GÜÇ KATMAK ONURDUR

8 GÜNDEM'DEN KISA HABERLER

12 TÜRK DENİZ KUVVETLERİ'NİN GELECEK PROJELERİ

32 TÜRK DONANMASINDA YENİ GÜÇ UNSURU; TCG ANADOLU

36 MİLLİ DENİZ TOPU İÇİN GERİ SAYIM

40 TÜRKİYE'NİN YENİ SEYİR FÜZESİ; ÇAKIR

42 GELECEĞİN MUHAREBE SAHASININ ANA OYUNCUSU: BAYRAKTAR KIZILELMA

44 ÖNCELİKLİ HEDEFİMİZ TSK'NIN LOJİSTİK İHTİYACINI KARŞILAMAK

48 GENÇ ROBOTİKÇİLERİN HEDEFİ TEKNOFEST

50 GÜVENLİK GÜÇLERİNİN SARSILMAZ SİLAHLARI

54 ÇELİK PALETLERİN DOĞUŞU TANKLAR

64 ARAMA KURTARMADA 23 YILLIK TECRÜBE: SAR AKAY

66 RUS ORDUSU HABERLEŞMEDE ÇÖKTÜ

70 UKRAYNA SAVAŞI, TÜRKİYE JEOPOLİTİĞİNİ NASIL ETKİLER?

76 RUS ORTODOKS KİLİSESİ SARSILDI

80 YUNANİSTAN'DAN ENERJİ ATAĞI: DEDEAĞAÇ LNG TERMİNALI

86 KİLİTLENEN SİSTEM, SAVAŞ ÜRETİYOR

88 YENİ DÜNYA DÜZENİ: KÜRESELLEŞME SONLANIYOR MU?

96 TÜRK DÜNYASI

110 SICAK BÖLGELER

M5 DERGİ

INSTAGRAM

TWITTER

M5 PRIME

GELECEĐİNE GÜÇ KAT

TUSAŞ - Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.

TSKGV'nin Bağlı Ortaklığı ve SSB'nin İştirakidir.

tusas.com

HÜRJET

JET EĞİTİM VE HAFİF
TAARRUZ UÇAĞI

"KIRILGAN BİR DÜNYADA" GERÇEĞİN YANINDA YER ALMAK...

Ardan ZENTÜRK

M5 Genel Yayın Yönetmeni

Ukrayna Savaşı'nın başlamasından hemen sonra, Batı ve Rusya'nın karşılıklı olarak aldıkları aynı doğrultudaki kararlar, 21'inci yüzyılın bu döneminde "bağımsız gazeteci ve yayın organı olmanın" ne kadar zor olduğunu gösterdi. NATO üyesi ülkeler, Rusya'nın "resmi" kimlikli yayın organlarının internet erişimlerini askıya alırken benzer uygulamaların Rusya'dan da geldiği görüldü. Gelişme, "MELEZ SAVAŞLAR ÇAĞINDA MEDYA BİR CEPHEDİR!" uyarısını ısrarla yapanların haklı olduğunu çıkardı. Savaşın tarafları, "yönlendirilmiş bilgi/haber akışını" durdurmaya çalıştılar. Çünkü yaşadığımız çağda, cephedeki askerler, insanlık tarihi kadar eski mücadelelerini belki farklı teknolojiler zemininde sürdürüyorlar ama asıl savaş, cephe gerisindeki kalabalıkların beynini esir almaya odaklanıyor. Cephe gerisine çok fazla soru işareti yerleştirilmiş toplumların, cepheye ne kadar başarılı olacakları ayrı bir soru işaretidir. COVID-19 salgınıyla başlayıp insanlığı "nükleer savaş tehdidi" ile buluşturan Ukrayna Savaşı ile devam eden gelişmeler zinciri, "kırılgan bir dünya" yarattı. Dünya-şimdilik- güçlü bir görüntü vermeye çalışan küresel aktörlerin karşılıklı manevralarıyla şekilleniyor. Oysa hepimiz biliyoruz: Bir zincir en zayıf halkası kadar güçlüdür. O zayıf halkanın küresel sistemde nasıl bir tamir edilemez kopuşa neden olacağını da bilemiyoruz. "Bilgi kaynakları kirlenmiş" bir dünyada, topluma salt gerçeğin yanında, "temiz haberi" yönlendirilmemiş yorumla aktarmak zor bir görev. M5 Ulusal Güvenlik, Savunma ve Strateji, her ay pek çok zorluğu

aşarak size ulaşıyor. Elinizde tuttuğunuz nüshamızda kapağa Türk donanmasıyla ilgili dosyaları taşımamız (Abdullah ŞENTÜRK'ün Türk Deniz Kuvvetleri'nin Gelecek Projelerini ele alan yazısı ve STM Genel Müdürü Özgür GÜLERYÜZ ile gerçekleştirdiği MAVİ VATAN'IN GÜCÜNE GÜÇ KATMAK ONURDUR söyleşi, Cem KIZIL'ın TÜRK DONANMASINDA YENİ GÜÇ UNSURU: TCG ANADOLU analizi) Karadeniz coğrafyasında yaşanan bir savaşa dönük habercilik refleksidir. Ukrayna Savaşı eksenli önemli analizler, bu coğrafyada yaşanan gelişmelerin yakın ve orta vadede küresel sistem ve Türkiye stratejisine yansımalarını ele alan olgunlukta: KİLİTLENEN SİSTEM SAVAŞ ÜRETİYOR-Ardan ZENTÜRK, UKRAYNA SAVAŞI TÜRKİYE JEOPOLİTİĞİNİ NASIL ETKİLER- Hüsamettin İNAÇ, RUSYA VE AB: KARŞILIKLI BAĞIMLILIK KALICI MI? - Güney Ferhat BATI, DÜNYA İLE İŞ BİRLİĞİ ASLA TESLİMİYET OLMAMALI-Deniz TANSİ, YENİ DÜNYA DÜZENİ: KÜRESELLEŞME SONLANIYOR MU? - Serkan DİLEK yazıları, yalnız bugünü değil geleceği değerlendiren olgunlukta analizler olarak sayfalarımızdaki yerini alıyor. Milli savunma sanayinin iki yeni ürünü, Türkiye'nin Yeni Seyir Füzesi: ÇAKIR ve Geleceğin Muharebe Sahasının Ana Oyuncusu: Bayraktar KIZILELMA- sektörel habercilik açısından önemli örnekleri oluşturuyorlar. Süleyman ÖZMEN'in Araştırma Dosyasının Birinci Bölümü: YENİ NESİL SAVAŞLARDA TANKIN ZORLU SINAVI askeri tarihe meraklı okurlarımız için, çok iyi bir kaynak olacak. Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle.

MONZA®

Maceranın peşinden git!

monzarifle.com

 Istanbul Silah®

RAIDER X'İN PROTOTİPİNİN TAMAMLANDIĞI DUYURULDU

Lockheed Martin şirketi, Amerika Birleşik Devletleri Ordusu için planlanan Saldırı Keşif Uçağı (FARA) için Sikorsky işbirliği ile hazırlanan prototipin tamamlandığını açıkladı.

Lockheed Martin tarafından yapılan açıklamada; "FARA prototip yarışmasının finalistlerinden biri olan RAIDER X'in üretim ve montajı hızlı bir şekilde ilerliyor. Hedefe ulaşmak için yapısal test programları tamamlandı ve kullanılacak ikinci FARA gövdesi hazır" ifadeleri kullanıldı. Saldırı Keşif Programı Amerika Birleşik Devletleri Ordusu 2013 yılında, FARA prototiplerini inşa etmek ve Kasım 2022'den itibaren uçuşa hazır hale getirmek için seçmelere giren beş aday arasından RAIDER X ve Bell's Invictus'u seçmişti. FARA programı, 2013 yılında başlayan OH-58D Kiowa Warrior silahlı keşif helikopterinin aşamalı olarak kullanımdan kaldırılmasının bıraktığı boşluğu doldurmak için kuruldu.

HAVELSAN'DAN MALEZYA'YA İHRACAT

HAVELSAN'ın ürettiği komando ve özel kuvvetler tarafından kullanılan Hezarfen Paraşüt Similatörü'nün ilk ihracatının Malezya'ya gerçekleştirilmesi için imzalar atıldı.

Türk savunma sanayisi bünyesinde geliştirilen ve ihracat başarısı yakalayan ürünlere bir yenisi daha ekleniyor. Alınan bilgiye göre, inşaat ve entegre tesisler yönetimi alanlarında faaliyet gösteren Widad Business Group (WBG), Malezya Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için HAVELSAN ile iş birliğine gidecek. Grup, bu kapsamda Malezya'nın silahlı kuvvetlerini güçlendirmeyi ve eğitim maliyetini önemli ölçüde azaltmayı hedefliyor. İş birliği mutabakat muhtırası, Asya Savunma Hizmetleri Fuarı'nda (DSA 2022) imzalandı. WBG, Türk komandosu ve özel kuvvetleri tarafından kullanılan ve paraşütçü eğitim maliyetini önemli ölçüde azaltan Hezarfen Paraşüt Similatörü'nden 6 adet satın alacak.

ALMANYA ÜLKE GENELİ İÇİN HAVA SAVUNMA SİSTEMİ KURMAYI PLANLIYOR

Alman Bild gazetesinin haberinde, orduyu güçlendirmek için 100 milyar avro ayıran Alman hükümetinin ülke geneli için bir füze kalkanı kurmayı düşündüğü belirtildi.

Almanya'nın, Rusya'nın Ukrayna'ya açtığı savaş sonrasında ülke geneli için hava savunma sistemi kurmayı planladığı bildirildi. Alman Bild gazetesinin haberinde, orduyu güçlendirmek için 100 milyar avro ayıran Alman hükümetinin ülke geneli için bir füze kalkanı kurmayı düşündüğü belirtildi. Haberde, Almanya Başbakanı Olaf Scholz'un Almanya Genelkurmay Başkanı Eberhard Zorn ile yaptığı görüşmede söz konusu 100 milyar avronun nasıl kullanılacağını ele aldığı, bu bağlamda İsrail tarafından kullanılan "İrone Dom" (Demir Kubbe) füze savunma sisteminin gündeme geldiği, somut olarak da "Arrow-3" hava savunma sisteminin ele alındığı ancak satın alınmasına ilişkin henüz bir karar verilmediği aktarıldı. Federal Meclis Savunma Komisyonu Üyesi Andreas Schwarz, Rusya'nın tehditlerine karşı Almanya'nın kendisini daha iyi koruması gerektiğinin altını çizerek, "Hızlı bir şekilde ülke geneli için füze kalkanına ihtiyacımız var. İsrail'in Arrow-3 sistemi iyi bir çözüm. Bu Demir Kubbeyi komşu ülkeler üzerinde de yayabiliriz. Böylelikle Avrupa'nın güvenliği konusunda kilit rol üstelenebiliriz." ifadesini kullandı.

İSRAİL, İRAN TEHDİTLERİNE KARŞI ALDIĞI HAVA İZLEME VE UYARI SİSTEMİNİ TESLİM ALDI

İsrail'in, İran tarafından gelebilecek olası insansız hava aracı (İHA) ve füze saldırılarına karşı satın aldığı hava izleme ve uyarı sistemini teslim aldığı bildirildi. İsrail Kamu Yayın Kuruluşu'nun (KAN) haberine göre, İsrail ordusu tarafından kullanılacak olan Gökyüzü Çiyi (Tal Şemayim) sistemi İsrail Hava Kuvvetleri tarafından törenle askeri envantere katıldı. Haberde Gökyüzü Çiyi'nin, İran füzeleri ve İHA gibi gelişmiş hava tehditlerini tespit etmek ve uymak için kullanılacağı ifade edildi. Kabloyla askeri tesise bağlı, yüksek irtifa balonundan oluşan bir izleme ve uyarı sistemi olan Gökyüzü Çiyi sisteminin, dünyanın en büyük hava savunma sistemlerinden biri olduğu kaydedildi. Gökyüzü Çiyi, İsrail Füze Savunma Teşkilatı ve Amerika Birleşik Devletleri Füze Savunma Ajansı tarafından birkaç yıl süren ortak bir çalışmayla geliştirildi. İsrail basınında yer alan haberlerde, İsrail'e ait 6 silahlı insansız hava aracının (SİHA), şubatta İran'ın Kirmanşah kentindeki İHA üssünü vurduğu ve bazı tahminlere göre yüzlerce hava aracını yok ettiği ileri sürülmüştü. New York Times gazetesi de İsrail'e ait söz konusu SİHA'ların Irak'tan havalandığını iddia etmişti.

İsrail'de yayın yapan Kamu Yayın Kuruluşu'nun (KAN) haberine göre, Gökyüzü Çiyi (Tal Şemayim) sistemi İsrail Hava Kuvvetleri tarafından törenle askeri envantere katıldı.

THALES, FAS'TA YENİ SİBER GÜVENLİK OPERASYON MERKEZİ KURDU

En büyük ortağının Fransız devleti olduğu Thales'ten yapılan basın açıklamasında, açılan bu merkezin, dünyada açılan altıncı merkez olduğu bildirildi. Fas'ta açılan bu merkezin Afrika kıtasındaki siber saldırılara anında müdahale edeceği ifade edilen basın açıklamasında, Bölgesel ve global olarak Afrikalı şirketlerin son dönemde siber saldırılarla daha fazla karşı karşıya kaldığı kaydedildi. Thales Fas Şubesi Genel Direktörü Hicham Alj, yaptığı açıklamada, Thales'in siber güvenlik alanındaki deneyimlerini Fas'ta güçlendirmekten memnuniyet duyduğunu belirtti. Alj, bu merkezin kurulmasıyla birlikte şirketin Afrika'da güvenliğin altyapısını geliştirme ve değiştirme hedefini gösterdiğini aktardı.

Fransız savunma şirketi Thales, Afrika kıtasında düzenlenen siber saldırılara anında müdahale etmek amacıyla Fas'ta yeni siber güvenlik operasyon merkezi kurduğunu açıkladı.

KANADA, 88 ADET F-35 SAVAŞ UÇAĞI ALACAK

Kanada Ulusal Savunma Bakanı Anita Anand, Ulusal Tedarik Bakanı Filomena Tassi yaptıkları açıklamayla 88 yeni savaş uçağı almayı planladıklarını ve 19 milyar \$ bütçe ayrıldığını duyurdu. Anand, bunun, ABD savunma devi Lockheed Martin tarafından üretilen savaş uçağı satın alma anlaşmasının resmi olarak yapıldığı anlamına gelmediğini ifade etti. Bakan Anand, şirket ile nihai müzakerelere başladıklarını ve yıl sonuna kadar da tamamlamayı planladıklarını söyledi. Martin ile müzakerelerin durması halinde, Gripen avcı uçağı alımı için İsveç şirketi Saab ile görüşebileceklerini anlatan Anand, anlaşma sağlanması halinde ilk F-35 savaş uçağının 2025 ve son uçağın da 2032 yılında teslim edileceğini bildirdi.

Kanada'nın, hava kuvvetlerinin yeni nesil savaş uçağı ihtiyacını karşılamak üzere 88 adet F-35 uçağı alacağı açıklandı.

NATO'NUN SAVUNMA HARCAMALARI 1,2 TRİLYON DOLARA ULAŞTI

“ NATO
üyesi
ülkelerin
toplam
savunma
harcamaları
2021'deki
tahmini
rakamlara
göre
1,17
trilyon
dolar
buldu.

NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in 2021 Yıllık Raporundaki cari fiyatlarla işlenmiş verilere göre, Avrupa'daki NATO ülkeleri ve Kanada'nın savunma harcamaları son 7 yıldır artışını sürdürdü. 2021'de bu ülkelerin tahmini savunma harcamaları 2020'ye göre yüzde 3,1 arttı. Geçen yıl 30 NATO müttefikinin toplam savunma harcamasının yüzde 69'unu ABD yaptı. ABD'nin savunma harcamaları 811 milyar dolar tuttu. ABD'den sonra en çok savunma harcamasını 72 milyar dolar ile İngiltere, 63 milyar dolar ile Almanya, 57 milyar dolar ile Fransa ve 27 milyar dolar ile Kanada yaptı. Rapora göre, 2021'deki cari fiyatlarla Türkiye'nin tahmini savunma harcamaları 13 milyar dolar oldu.

TÜRK HAVA KUVVETLERİ'NİN A400M FİLOSU TAMAMLANDI

“ Türk Hava
Kuvvetleri son
(10'uncu) A400M
uçağını teslim aldı.
Cumhurbaşkanlığı
Savunma Sanayii
Başkanı
Prof. Dr. İsmail
DEMİR, Türk Hava
Kuvvetleri'ne
10. A400M
uçağının teslim
edildiğini
açıkladı.

Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı Prof. Dr. İsmail DEMİR, Türk Hava Kuvvetleri'ne 10. A400M uçağının teslim edildiğini açıkladı. Demir açıklamasında, "A400M Filomuz tamamlandı! TSK'nın taktik ulaştırma görevleri için tasarım ve üretiminde ortak olduğumuz A400M Projesi kapsamında HvKK için üretilen 10'uncu ve son uçağımız da envantere girdi. Hayırlı olsun." ifadelerine yer verildi. A400M Ulaştırma Uçağı Projesi kapsamında Almanya (53 uçak), Belçika (8 uçak), Fransa (50 uçak), İngiltere (22 uçak), İspanya (27 uçak) ve Türkiye (10 uçak)'den oluşan konsorsiyum adına OCCAR ile AMSL girması arasında imzalanan sözleşme kapsamında bugüne kadar toplam 103 adet uçak teslim edildi.

T129 ATAK FİLİPİNLER ORDUSUNA GÜÇ VERECEK

“ T129 Atak Taarruz
ve Taktik Keşif
Helikopteri'nin
ilk yurt dışı
teslimatı
Filipinler Hava
Kuvvetlerine
gerçekleştirildi.
İki Atak helikop-
teri ve bir C-295
nakliye uçağının
Filipinler ordusu-
nun envanterine
girmesi dolay-
ısıyla Col Jesus
Villamor Hava
Üssü'nde tören
düzenlendi.

İki Atak helikopteri ve bir C-295 nakliye uçağının Filipinler ordusunun envanterine girmesi dolayısıyla Col Jesus Villamor Hava Üssü'nde tören düzenlendi. Törene, Filipinler Savunma Bakanı Delfin Lorenzana, Türkiye'den Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı İsmail Demir, Türkiye'nin Manila Büyükelçisi Artemiz Sümer, TUSAŞ Genel Müdürü Temel Kotil, ASELSAN Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Haluk Görgün, ROKETSAN Genel Müdürü Murat İkinci ile Filipinler Hava Kuvvetleri Komutanı Tümgeneral Connor Anthony Canlas'ın da aralarında bulunduğu askeri ve sivil yetkililer katıldı. Lorenzana, törende yaptığı konuşmada, yeni teslimatlar dolayısıyla Filipinler Hava Kuvvetleri için "harika bir gün" yaşadıklarını söyledi. İki ülke arasında savunma sanayisindeki iş birliği, SSB ve Filipinler Savunma Bakanlığı arasında İstanbul'da 2017'deki Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı'nda imzalanan Niyet Beyanı ile yeni bir boyut kazandı. 2018 yılında Filipinler'de imzalanan mutabakat metni ise Atak helikopterlerini de kapsayan bir dizi ürünün ihracatı için kapıyı araladı. 2020 yılında 6 Atak helikopteri için sözleşme imzalandı.

SERİ ÜRETİMİ TAMAMLANAN KAPLAN MT'LER ENDONEZYA YOLCUSU

KAPLAN MT Orta Sınıf Tank Geliştirme Projesi devletler arası bir anlaşma ile Savunma Sanayii Başkanlığı ve Endonezya Savunma Bakanlığı arasında imzalanmıştı. 2015 yılında, Endonezya DG Defence Potential ve Savunma Sanayii Başkanlığı arasında imzalanan bir işbirliği anlaşmasıyla, 2 prototip orta sınıf tankın geliştirilmesine karar verilmişti. FNSS Savunma Sistemleri ve PT Pindad arasında 2019'da imzalanan KAPLAN MT (HARIMAU) Orta Ağırlık Sınıfı Tank Seri Üretimi Uzun Dönemli İşbirliği Sözleşmesi kapsamında sürdürülen projede FNSS, seri üretim konfigürasyonuna sahip ilk parti araçların imalatını tamamladı. FNSS'nin PT Pindad'a teknoloji transferi modelini başarı ile uyguladığı proje kapsamında geliştirilen araçlar, Endonezya'ya yapılacak tesislerinde, Savunma Sanayii Başkanı, Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı'ndan temsilciler, Endonezya K.K. Komutan Yardımcısı, Endonezya Savunma Bakanlığı ve PT Pindad temsilcilerinin katılımları ile gerçekleştirilen "KAPLAN MT Orta Sınıf Tank Platform Seri Üretimi Tamamlanma Töreni" ile PT Pindad yönetimi, Endonezya Ordusu ve Savunma Bakanlığı temsilcilerine sunuldu.

FNSS'nin Endonezyalı PT Pindad firması ile ortaklaşa yürüttüğü KAPLAN MT (HARIMAU) Orta Ağırlık Sınıfı Tank projesinde ilk parti tank üretimleri tamamlandı.

MİLLİ AĞIR TORPİDO AKYA İLK KEZ GERÇEK BİR HEDEFE ATILDI

Bakan Akar, beraberinde Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler ile milli imkanlarla üretilen AKYA eğitim torpidosunun denizaltıdan hedefe yapılacak atış testi dolayısıyla Gölcük'teki Donanma Komutanlığı'na geldi. Donanma Komutanı Oramiral Ercüment Tatlıoğlu ve diğer yetkililer tarafından karşılanan Akar, daha sonra Denizaltı Filosu Komutanlığı'na geçti. Burada tören kıtasını selamlayan Akar, "Derinliklerin efsanesi" parolasıyla görev yapan TCG Preveze denizaltısına gitti. Bakan Akar'ın denizaltısına gelişinin ardından TCG Preveze limandan ayrılarak, bir süre sahilde seyir gerçekleştirdi, daha sonra eğitim sahasına yaklaşırken dalışa geçti. Yapılan atışla AKYA eğitim torpidosu, hedef atışını tamamladı.

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Milli Üretim Entegre Savaş Yönetim Sistemi'ni (MÜREN) kullanarak, milli imkanlarla üretilen AKYA torpidosu ile ilk defa gerçek hedefe atış yaptı.

İSPANYA DONANMASI MH-60R HELİKOPTERLERİ ALIYOR

ABD Savunma Güvenlik İşbirliği Ajansından yapılan yazılı açıklamada, "Dışişleri Bakanlığı, İspanya'ya tahmini değeri 950 milyon dolar olan MH-60R çok amaçlı helikopter ve ilgili ekipmanlarının satışının onaylanmasına karar verdi." ifadesi kullanıldı. Satış onayına ilişkin Kongreye tebliğat gönderildiği belirtilen açıklamada, satış paketinde 8 adet MH-60R tipi helikopter, ve 20 adet yedek motor ile diğer destek ekipmanının yer aldığı kaydedildi. Açıklamada, satışın İspanya'nın güvenliğine önemli katkı sağlayacağı ancak bölgedeki güç dengesini değiştirmeyeceği kaydedildi. Dışişleri Bakanlığının silah satış onayları sadece ABD yönetimi açısından satışın bir mahzuru olmadığı anlamına geliyor.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı, İspanya'ya 950 milyon dolar değerinde MH-60R model askeri helikopter satışına onay verdi.

TÜRK DONANMASININ 2030 VİZYONU

TÜRK DENİZ GELECEĞİ

Akdeniz'i baştan başa dalmış durumda kat edip görevini icra edip dönme kapasitesinde olan REİS sınıf denizaltılar, denize açılmasa bile onların varlığı düşman için hesaba katılması gereken önemli bir kriter olacak.

ya denizlerinde Türkiye'nin hak ve menfaatlerini elde edecek şekilde kullanmak." olarak belirleyen Türk Deniz Kuvvetleri, bu kapsamda eğitimlerine, tatbikatlara ve modernizasyon projelerine kesintisiz olarak devam ediyor. Türk Deniz Kuvvetleri'nin bu misyon ve vizyon ışığında 2030'lu yıllara kadar hayata geçirmeyi hedeflediği pek çok proje bulunuyor.

ÇOK MAKSATLI AMFİBİ HÜCUM GEMİSİ (ANADOLU LHD)

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ayrılmaz bir parçası olan Türk Deniz Kuvvetleri, ana vatan savunmasına katkı sağlamak; Türkiye Cumhuriyeti'nin denizlerindeki hükümlerlik haklarını, deniz hak ve menfaatlerini korumak amacıyla 7/24 esasına dayalı olarak görevine devam ediyor. Bölgesinin en güçlü, dünyanın ise saygın deniz kuvvetlerinden olan Türk Deniz Kuvvetleri, geçtiğimiz yıllarda Almanya, ABD, Fransa gibi ülkelerden alınan platform ve silahlar ile şekillenirken son yıllarda milli platform ve silah sistemleri ile şekillenmekte. Vizyonunu, "Milli güce dayalı etkin bir deniz gücüne sahip olmak, bu kuvveti dün-

2022 yılı sonunda Deniz Kuvvetleri Komutanlığı envanterine girmesi hedeflenen ANADOLU LHD ile Türkiye Cumhuriyeti bölgesel güç aktarım kabiliyetini, orta ölçekli güç aktarımına çevirecek. ANADOLU LHD, bir Amfibi tabur ile gerekli muharebe ve destek araçlarını ana üs desteği olmadan kriz bölgelerine taşıyabilecek, havuzunda taşıyacağı çıkarma araçları ile çıkarma operasyonlarına katılabilecek, helikopterler ve insansız hava araçlarıyla gece ve gündüz operasyon yapmasına olanak sağlayacak bir uçuş güvertesine sahip olacak. Gemide içinde LCM (Mekanize Çıkarma Aracı), ZAHA (Zırhlı Amfibi Hücüm Aracı), LCVP

KUVVETLERİ'NİN PROJELERİ

(Zırhlı Personel Taşıma Aracı), rehberleme maksatlı komutan vasıtası ve RHIB (Sert karınalı şişme bot) gibi irili ufaklı pek çok çıkarma vasıtasını içinde barındıracak. Kuvvet, ANADOLU LHD'yi aktif olarak kullanabilmek için Taarruz Helikopterleri, Çok Maksatlı Orta Yük Nakliye Helikopterleri, Havadan Erken İhbar Helikopterleri, Genel Maksat Helikopterleri, Gemiye Konuşlu İnsansız Hava Araçları tedarik edecek. Taarruz Helikopterleri konusunda gelişme yakın dönemde gerçekleşti ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı envanterindeki 10 adet AH-1W Super Cobra Taarruz Helikopteri, Deniz Kuvvetleri Komutanlığına devredildi. İnsansız Hava Aracı yeteneği ilk olarak Bayraktar TB3 akabinde Kızılirma ile sağlanacak. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii başkanı Prof. Dr. İsmail Demir, katıldığı bir televizyon programında "TCG Anadolu'ya en az 50 adet SİHA (Bayraktar TB3) konuşlandırılacak. Bu sayı konfigürasyona göre 110'a kadar çıkabilir." ifadelerini kullanmıştı. ANADOLU LHD, Amfibi Çıkarma Gemi iken bir manada SİHA gemisine dönmüş olacak. Bu kadar fazla sayıda ve çeşitli (Bayraktar TB3, Kızılirma, DİHA) platformu üzerinde barındıran

ve uçuran bir gemi, Deniz Kuvvetleri'nin istediği bölgede Keşif, Gözetleme, İstihbarat ve Taarruz yapabilme yeteneği kazandırmış olacak. ANADOLU'dan sonra Kuvvetin ikinci bir LHD veya mini bir uçak gemisi isteği, bu konuda çalışmaların başladığı söylene de kesinleşmiş bir durum henüz söz konusu değil.

MİLGEM İ (İSTİF) SINIFI FIRKATEYNLER

Türk Donanması, 2011 yılında MİLGEM ADA sınıfı korvetlerin ilki olan TCG HEYBELİADA'nın envantere girmesiyle, korvet sınıfında bir milli savaş gemisine kavuştu. ADA sınıfı korvetlerin 8+4 şeklinde üretilmesi planlanmış olsa da zaman içinde revizyona gidildi ve 4 korvet ile proje tamamlandı. Deniz Kuvvetleri'nin daha yüksek tonajlı ve daha yüksek silah kapasitesine sahip gemiler istemi üzerine MİLGEM projesinin İ (İSTİF) sınıfı fırkateynler olarak devam etmesi kararlaştırıldı. Şu an için dört adet İSTİF sınıfı fırkateynin üretilmesi planlı olup ilk İSTİF sınıfı gemi olan İSTANBUL, Ocak 2021'de denize indirildi. Donatım faaliyetleri devam eden İS-

Milli imkanlarla inşa edilen iki LST'den ilki olan TCG Bayraktar. Türk Deniz Kuvvetleri bu LST'lerden iki adet daha envanterine katmayı hedefliyor.

TANBUL'un 29 Ekim 2023'te Türk Donanması envanterine girmesi bekleniyor. Projedeki 2,3 ve 4. yani MİLGEM 6,7 ve 8. gemilerin özel tersanelerde üretilmesi planlanıyor. Bu kapsamda Savunma Sanayii Başkanlığı, 22 Aralık 2021 tarihinde Teklife Çağrı Dosyası'nı (TÇD) yayımladı. Tersanelerin tekliflerinin nisan ayı içerisinde sunmaları ve yıl içerisinde de karar verilmesi bekleniyor. İ sınıfı fırkateynler milli sensör ve silah sistemlerinin en yoğun kullanıldığı platformlar olacak. Bu kapsamda; ADVENT Savaş Yönetim Sistemi, CENK-S Arama Radarı, 2x AKREP Atış Kontrol Radarı, ALPER Seyrüsefer Radarı, Navigasyon Radarı, ARES-2N ED (Elektronik Destek) Sistemi, AREAS-2N ET (Elektronik Taarruz) Sistemi, Uydu Haberleşme Sistemi (SATCOM), PİRİ Kızılötesi Arama ve Takip Sistemi, DENİZGÖZÜ-AHTAPOT Elektro Optik Dayrektör, Lazer İkaz Sistemi FERSAH Karinaya Mon-

teli Sonar HIZIR Torpido Karıştırma ve Aldatma Sistemi (TKAS) gemilerde yer alacak. Silah sistemlerinde ise 76mm SUPER RAPID / MKE Baş Top, Milli Dikey Atım Sistemi (MİDLAS), HİSAR-RF Hava Savunma Füzesi, ATMACA Gemisavar Füzesi, GÖKDENİZ CIWS, 2 x STOP Uzaktan Kumandalı Silah Sistemi, 324mm Torpido Lançeri, ORKA Hafif Torpido ve Chaff-Decey Lançeri geminin saldırı ve savunma silahları olacak. İ sınıfı gemiler, şu ana kadar üretilen yerli silah ve sensör sistemlerinin en yüksek seviyede olacağı gemiler olacak. Gemiler sahip olacağı önemli sensör ve silah sistemleri ile Türk donanmasının operasyonel gücünü büyük orandan artıracak. Halihazırda Türk donanmasının en temel eksikliklerinden biri Elektronik Taarruz (ET) yeteneğinin çok kısıtlı seviyede olması. Zira BARBAROS sınıfı fırkateynlerde bulunan SCORPION-B1 ET sistemi dışında diğer gemilerin hiçbi-

rinde ET sistemi bulunmuyor. SCORPION-B1 sistemleri de BARBAROS kısmında artık eski sistemler olmaları ve modern radarlara etki etme ihtimallerinin çok düşük olması sebebiyle çok kullanışlı değil. İ sınıfı fırkateynlere, Aktif Elektronik Faz Taramalı (AESA) anten dizisine sahip olan AREAS-2N Elektronik Taarruz Sistemi takılacak. AESA tabanlı olması sebebiyle AREAS-2N, çok daha etkin, uzun menzilli, yüksek sayıda hedefi karıştırabilen bir sistem. AREAS-2N'nin aynı anda 32 adet gemisavar füze RF başlığını ve/veya düşman radarını karıştırabileceği belirtiliyor. İ sınıfı, radar yeteneğiyle de Deniz Kuvvetleri'ne önemli kazanım sağlayacak. Daha önce gemilerde MİLGEM ADA, BARBAROS sınıfı, ANADOLU LHD, BAYRAKTAR VE SANKAKTAR LST'de kullanılan Smart-S Mk2 radarının kullanılması planlansa da yaşanan ambargolar sebebiyle ASELSAN'ın AESA tabanlı CENK-S ra-

22 Aralık 2019'da havuza çekilen REİS sınıfı denizaltıların ilki olan PİRİREİS.

darının, İ sınıfı gemilerde kullanılması kararlaştırıldı. CENK-S'nin henüz yayınlanmış rakamsal bir özelliği bulunmuyor lakin AESA tabanlı olması CENK-S'yi direk SMART-S Mk2'nin önüne geçiriyor. Zira AESA radarlar, birçok küçük katı-hal alıcı/verici modülünü (TRM) içeren faz dizinli bir radar türü. Bu radarlar, antenin önünden yapıcı girişim oluşturacak şekilde üzerlerindeki her bir modülden ayrı radyo dalgası yayarak ışınlarını yönettiriyorlar. Böylece yüksek menzil ve tespit gücüne ulaşıyorlar. Ayrıca AESA radarlar, dalgaları daha geniş frekans aralığında yayabildikleri için arka plan gürültüsü üzerinden tespit edilmeleri çok daha zor. Bu sayede gemi ve hava araçları güçlü radar sinyalleri yaysalar dahi kendilerini bariz şekilde açık etmiyorlar. İ sınıfı ile AESA radarlara kavuşacak Türk Deniz Kuvvetleri'nin gözleri denizlerde çok daha keskin olacak. İ sınıfı fırkateynlerin hava sa-

vunmasını HİSAR-RF füzeleri ve GÖKDENİZ CIWS sağlayacak. Daha önce 16 adet Quadpack MK-41 VLS ve bu lançerlerden atılacak 64 adet ESSM Block 1/2 füzesi taşıması planlanan gemiler, ABD ambargosu sonrası ROKETSAN üretimi Milli Dikey Atım Sistemi (MİDLAS) ve HİSAR-RF füzeleri ile donatılacak. 40 km menzile sahip olması beklenen HİSAR-RF füzeleri ile gemiler, orta irtifada hava savunma yapabilme kabiliyetine haiz olacak.

BARBAROS SINIFI FIRKATEYN YARI ÖMÜR MODERNİZASYONU

Alman BLOHM & VOSS tersanesi ile gerçekleştirilen TRACK-I (YAVUZ sınıfı fırkateynler) projesinin başarılı gelişimi ve ilk gemi TCG YAVUZ'un tesliminden sonra Türk Deniz Kuvvetleri ve BLOHM & VOSS yetkilileri yeni gemiler için müzakerelere başladı. Müzakereler sonucunda 1990 yılında

iki adet MEKO-200T sınıfı yeni gemi için sözleşme Ankara'da imzalandı. Daha sonra 1992 yılında iki gemi için bir sözleşme daha yapıldı ve böylece TRACK-II projesi TRACK-IIA ve TRACK-IIB olarak devam etti. Yine iki gemiyi içeren TRACK-IIC projesi istense de hayata geçirilemedi ve TRACK-II projesi de 4 gemi olarak sonuçlandı. Sınıfa ismini veren ve projenin ilk gemisi olan F-244 TCG BARBAROS; BLOHM-VOSS tersanesinde inşa edildikten sonra 23 Mayıs 1997'de, ikinci gemi F-245 TCG ORUÇREİS ise Gölçük Tersanesinde inşa edildikten sonra yine 23 Mayıs 1997'de Türk donanmasına teslim edildi. Üçüncü gemi ve Track-IIBler'in ilki olan F-246 TCG SÂLİHREİS, BLOHM-VOSS tersanesinde inşa edildikten sonra 22 Temmuz 1998'de, son gemi F-247 TCG KEMALREİS de Gölçük Tersanesinde inşa edildikten sonra 8 Haziran 2000 yılında Türk donanmasına teslim edildi. Hali-

hazırda 20'li yaşlarına gelen gemilerin 2040'lı yıllara kadar kullanılması için Yarı Ömür Modernizasyonu gündeme geldi ve imzalar 2018 yılında atıldı. Bu kapsamda SELSAN-HAVELSAN ortaklığıyla 175 milyon 783 bin euro ve 457 milyon 491 bin Türk lirası tutarında BARBAROS Yarı Ömür Modernizasyonu sözleşmesi imzalandı. Modernizasyon kapsamında Tacticos Sys Advent Sys ile, AWS-6 Dolphin Radarı Mar-D ile, STIR Atış Kontrol Radarı Akrep/Akr-D B1 ile, Harpoon Block1C Atmacayla, Sea Guard CIWS'ler Gökdeniz ve Phalanx Block1B Baseline 2 ile SQS-56/DE-1160 Sonarı Fersah ile, Cutlass-B1 Esm Ares-2NC ile, Scorpion-B1 Ecm Areas-2NC ile, AN/SLQ-25 Torpido Karıştırma Sistemi Hızır ile değiştirilecek. Ayrıca 127 mm Top Atış Kontrol Sistemi, Piri Kızılötesi Arama Takip Sistemi, Denizgözü-Ahtapot

Elektro-Optik Dayrektör, Link-16, Laser İkaz Sistemi, 2 adet STOP Uzaktan Kumandalı Silah Sistemi ve Aras-2023 Dalgıç Tespit Sonarı gemilere eklenecek. Gemilerin neredeyse tüm sensör ve silah sistemleri milli ve üstün muadilleri ile değiştirilmiş olacak. Modernizasyon kapsamında pek çok sistemin fabrika kabul testleri tamamlandı. Sınıfın modernize edilecek ilk gemisi TCG ORUÇREİS (F-245) tersaneye çekildi. Modernize edilen ilk iki geminin teslimatının 2023 yılında, üçüncü geminin 2024, son geminin ise 2025 yılında Türk Deniz Kuvvetleri'ne teslim edilmesi hedefleniyor.

REİS SINIFI DENİZALTILAR

Türk donanması envanterinde halihazırda 4 adet AY, 4 adet PREVEZE ve 4 adet de GÜR sınıfı olmak üzere toplam 12 adet denizaltı bulunuyor. Tüm bu denizaltılar dizel-elektrik tahrik sistemine sahip. REİS sınıfı denizaltı projesiyle tedarik edilecek Type-214 sınıfı denizaltılar ile Türk Deniz Kuvvetleri ilk kez, Havadan Bağımsız Tahrik (AIP) yeteneğine sahip denizaltıları envanterine katmış olacak. AIP teknolojisi denizaltılar için oldukça önemli ve Türk Deniz Kuvvetleri'nin bu teknolojiyi kazanması hayati derecede kritik. Zira AIP'li denizaltılar dizel denizaltılara karşı çok üstün. Bu üstünlüğün en önemli nedeni dizel elektrik denizaltıların en geç 24 saatte bir periskop derinliğine gelip şnorkel yapması gerekirken, AIP'li denizaltıların haftalarca dalmış durumda kalabilmesi. Ayrıca klasik denizaltılar su altındayken rutin karakol süratinin üzerine çıktığı takdirde bataryasının planlanan zamandan önce tükenir ve bu sebeple planlanandan daha fazla şnorkel yapmaya gerek duyabilir. Özellikle gerilim, çatışma vb. durumlarda düşman, Denizaltı Savunma Harbi (DSH) unsurları yoğun görev aldıklarında di-

zel denizaltıları zor duruma sokabilir. Eğer tespit edilirse yapacağı kaçınma manevraları bataryalarının hızlı deşarj olmasına sebep olacağı için zor duruma düşme ihtimali bir hayli yüksebilir. Ancak AIP'li denizaltılar çok zor olsa dahi bir şekilde temas verirse, süratle tabaka derinliğinin altına inip farklı bir rotada son sürat kaçınma manevrası yapabilir. AIP'li denizaltıların düşman DSH unsurları tarafından tespiti çok zordur zira bu denizaltılar periskop derinliğine ya da yüzeye çok nadir çıktıkları için, Deniz Karakol Uçakları, Helikopterleri gibi DSH harbinin temel unsurlarınca görünmeleri oldukça zordur. REİS sınıfı programı Alman U-214 sınıfı denizaltıların tasarımında yapılan değişiklikler, Gölcük Tersanesinde gerçekleştirilen modernizasyon ve Alman tarafının süreçte yavaşlamaya sebebiyet veren adımları sebebiyle ertelemelere maruz kaldı. Sözleşme 2009'da imzalanmasına karşın Eylül 2015'te ilk denizaltı PİRİ-REİS'in inşası başlayabildi. Akabinde 22 Aralık 2019'da yüzer havuza alınan PİRİREİS, 22 Mart 2021'de denize indirildi. PİRİREİS'in 2022'de teslimatı planlanırken takvim bir sene ertelendi ve denizaltının teslimi 2023 yılına alındı. 2023 yılından itibaren her yıl bir adet olmak üzere 2028 yılına kadar 6 adet denizaltı Deniz Kuvvetleri envanterine katılmış olacak. Akdeniz'i baştan başa dalmış durumda kat edip görevini icra edip dönme kapasitesinde olan bu denizaltılar denize açılmasa bile onların varlığı düşman için hesaba katılması gereken önemli bir kriter olacak.

PREVEZE YARI ÖMÜR MODERNİZASYONU PROJESİ

Türk Deniz Kuvvetleri envanterinde dört adet bulunan Type 209/1400 sınıfı PREVEZE sınıfı denizaltılar, Almanya'dan tedarik edildi. Gölcük

Türkiye'nin ilk milli gemisavar füzesi ATMACA'nın TCG Kinalıada korvetinden test atışı.

İ sınıfı fırkateynler, şu ana kadar üretilen yerli silah ve sensör sistemlerinin en yüksek seviyede olacağı gemiler olacak. TF-2000 muhribi, hem ana karanın ve denizlerin uzun menzillerden savunmasını hem de düşman topraklarının derinlikteki kritik askeri hedeflerin imhasını gerçekleştirebilecek.

tersanesinde inşa edilen bu denizaltılardan TCG PREVEZE (S-353) 28 Temmuz 1994 tarihinde, TCG SAKARYA 21 Aralık 1995 tarihinde, TCG 18 Mart 28 Haziran 1998 tarihinde, TCG ANAFAR-TALAR ise 22 Temmuz 1999 tarihinde hizmete girdi. Su üstünde Barbaros'lar 20'li yaşlarına gelirken su altında da Prevezeler 20'li yaşlarına geldi ve bu denizaltılar için de yarı ömür modernizasyonu gerçekleştirilmesi kararı alındı. Halihazırda da modernizasyon faaliyetleri STM-ASELSAN-HAVELSAN ve ASFAT İş Ortaklığı tarafından yürütülüyor. Modernizasyon kapsamında denizaltılardaki Savaş Yönetim Sistemi, Atalet Seyir Sistemi, Tuzluluk- De-

rinlik- Yoğunluk Ölçüm Sistemi, Yüzer Anten, Uydu Muhabere Direği, Hücum ve Seyir Periskop Sistemi, Acil Durum Sualtı Muhabere Sistemi, Soğutulmuş Su Sistemi, Statik Konverter ve Hava Tazeleme Sistemi gibi pek çok unsur yenileniyor. Modernize edilen denizaltılar sırasıyla; 2023, 2024, 2026 ve 2027'de hizmete girecek.

MİLDEN

Aslında MİLDEN uzun uzun yazılacak bir proje ama takvimi 2030'u geçeceği için kısada olsa değineceğim.. Gölçük Tersanesi Komutanlığında Ay, Preveze ve Gür sınıfı denizaltıların üretimi yapılmış olsa da MİLDEN ile ilk kez bu tonajda milli tasarım bir denizaltı ortaya çıkarılacak. Tasarımdan donatıma kadar milli imkanlar kullanılacak.

TF-2000 HAVA SAVUNMA MUHRİBİ

Türk Deniz Kuvvetleri'nin en büyük eksikliklerinden biri, alan hava savunma yeteneğine sahip olmayışı. Özellikle ANADOLU ve devamında TRAKYA LHD'nin envantere katılması ile büyük görev gruplarıyla hareket edilecek. Bu grupların hava savunmasının kı-

sa-orta menzillerden değil uzun menzillerden yapılması gerekecek. Bu durum TF-2000'e olan ihtiyacı artıracak. Projede halihazırda tasarım çalışmaları devam ediyor. Planlanan takvime göre 2022 sonunda tasarımın tamamlanması ve 2027'de ilk geminin Deniz Kuvvetleri envanterine girmesi bekleniyor. Akabinde de üç geminin daha üretilmesi bekleniyor. TF-2000 ile beraber Türk Savunma Sanayii dört büyük çaplı ürünü üretmiş olacak; Çok Amaçlı Faz Dizili Radar (ÇAFRAD), Gezgin Kara Taarruz Seyir Füzesi, Milli Uzun Menzilli Hava Savunma Füzeri ve Lazer Elektronik Taarruz Sistemi (NAZAR). Bu sayede gemiler hem ana karanın ve denizlerin uzun menzillerden savunmasını hem de düşman topraklarının derinlikteki kritik askeri hedeflerin imhasını gerçekleştirebilecek.

TÜRK TİPİ HÜCUMBOT

Hücumbotlar sahip oldukları silahlar, boyutları ve çeviklikleriyle harp sahasında oldukça önemli bir yer tutuyor. Deniz Kuvvetleri envanterinde Rüzgar ve Doğan sınıfı hücumbotlarda ömürlerinin sonuna yaklaşması sebebiyle milli tasarım ve üretim bir hü-

cumbotun geliştirilmesi planlandı. Bu kapsamda, Türk Tipi Hücumbot Projesi Dönem-1 Kontrat Tasarımı sözleşmesi, Savunma SSB ve STM arasında 31 Ağustos 2020 tarihinde imzalandı. 2-3-4 Mart tarihinde İTÜ’de düzenlenen Savunma Teknolojileri Günleri etkinliğinin STM sunumunda, projede ‘Dizayn-2’ aşamasında oldukları, yıl sonuna kadar dizayn aşamasını bitirip inşa sürecine geçmek istediklerini belirtildi. Türk Tipi Hücumbot’ların 55+ knot sürata ulaşabilen, 3D arama radarı, yakın mesafe hava savunma sistemi, gemisavar füzesi ve baş top taşıyan yüksek vurucu güce ve çevikliğe sahip platformlar olmaları hedefleniyor. Projede ilk aşamada 10 adet botun üretilmesi planlı.

AÇIK DENİZ KARAKOL GEMİSİ

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı’nın Deniz Yetki Alanları içinde, kesintisiz keşif-gözetleme ve karakol görevlerini yerine getirmek için ihtiyaç belirlemesi üzerine Açık Deniz Karakol Gemisi Projesi başlatıldı. Farklı hareket alanlarında; İstihbarat gözetleme ve keşif, deniz haydutluğuyla mücadele, deniz kaynaklarının korunması, deniz güvenliğinin tesisi, doğal afetlerde insani yardım, arama ve kurtarma görevlerinde, özellikle ekonomik ve etkin görev icra edebilecek. Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı’nın ihtiyacı için üretilmesi planlanan 10 adet Açık Deniz Karakol Gemisi’nden ilkinin (TCG AKHİSAR) sac kesimi 15.08.2021 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın katılımıyla İstanbul Tersane Komutanlığı’nda gerçekleştirildi. Başlangıç aşamasında 2 gemi için sözleşme imzalandı. Üzerinde bir helikopter ve insansız hava aracı da yer alacak bu karakol gemilerimiz 21 gün boyunca denizde kesintisiz görev icra edebilecek. Gemilerin ilkinin, Mayıs 2023’te Deniz Kuvvetleri Komutanlı-

ğı’na teslim edilmesi planlanmaktadır. İnşa edilen platformlara zamanla değişen bölgesel konjonktür sebebiyle çeşitli sensör ve/veya silah sistemlerinin eklenmesi gerekiyor. Edindiğim bilgiye göre Türk Deniz Kuvvetleri de bu duruma istinaden “Yerinde Hazır” adlı stratejiyi hayata geçirdi. Bu stratejiye göre zamanla ihtiyaç duyabilecek sensör ve silah sistemleri için gemilerde yerler hazırlanacak, inşa ona göre gerçekleşecek, bütçe ve ihtiyaç durumuna göre de istendiği takdirde o bölmelere sensör ve silah sistemleri eklenecek. Kuvvet, bu stratejiyi ilk olarak Açık Deniz Karakol Gemisi projesinde hayata geçiriyor. IDEF-21 ve Teknofestte gemiler hava savunma füzeleri, gemisavar füzeleri, yakın hava savunma sistemi gibi unsurlar ile sergilendi. Lakin gemilerin ilk etapta 76 mm Baş Top ve 12.7 veya 25 mm Uzaktan Kumandalı Silah Sistemi ile donatılması planlanmış durumda. Bu gösterimle bu silah sistemleri için yerlerin hazır olduğu vurgulandı.

DENİZ KARAKOL UÇAKLARI

Deniz Karakol Uçakları, su üstü ve su altı harbin en önemli oyuncularından biri. Halihazırda Türk Deniz Kuvvetleri envanterinde 6 adet P-235 ve 4 adet P-72 olmak üzere 10 adet Deniz Karakol Uçağı bulunuyor. Son iki adet P-72’nin de 2022 içerisinde envantere alınmasıyla uçak sayısı 12’ye yükselecek. P-235 ve P-72’ler oldukça yetenekli uçaklar olsa da Türk donanmasının genişleyen operasyon sahası sebebiyle daha uzun süre havada kalan, daha uzun menzile ulaşan ve daha yetenekli uçaklara ihtiyacı bulunuyor. Nitekim 15-16 Kasım 2021’de gerçekleştirilen 10. Deniz Sistemleri Semineri kapsamında düzenlenen Deniz Hava Projeleri oturumunda konuşma yapan Tuğamiral Alper YENİEL konuşmasında, Türk Deniz Kuv-

ANADOLU LHD, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin dünya üzerindeki prestijini artıracak en önemli projelerden birisi. Türk donanması 2030’a; platform çeşitliliğini artırmış, mevcut kabiliyetini çok daha yukarılara taşımış, ambargolardan etkilenme oranını asgari düzeye indirmiş bir Deniz Kuvvetleri olarak ulaşmış olacak.

vetleri’nin “Yeni Nesil Deniz Karakol Uçağı Projesi” kapsamında jet motorlu platformların envantere kazandırılmasının amaçlandığını belirtmişti. Jet Motorlu Deniz Karakol Uçaklarının en bilinen örnekleri P-8 Poseidon ve Kawasaki P-1. Henüz resmi olarak başlatılmış bir proje olmasa da yakın gelecekte hayata geçirilmesi kuvvetle muhtemel.

TANK ÇIKARMA GEMİSİ (LST)

Uzak mesafelere güç aktarımı yapabilecek kapasitede, hava savunma yeteneği olan, geniş hacmi ile araç ve insanların belli bir süre korunaklı şekilde barınabileceği ve personel ile malzemenin nakil edilebileceği gemiler, Deniz Kuvvetleri’nin hem amfibi operasyonları hem de insani yardım operasyonları için oldukça önemli. Bu kapsamda 4LST sınıfı geminin tedariği planlandı ve TCG BAYRAKTAR (L-402) 22 Nisan 2017 tarihinde, ikinci gemi TCG SANCAKTAR ise (L-403) 07 Nisan 2018 tarihinde envantere katıldı. Gemiler, Smart-S Mk2 3D Radar, Genesis türevi Savaş Yönetim Sistemi, iki adet Phalanx Block 1B Baseline 2 CIWS, iki adet 40 mm top, Sea Sentor Torpido Karıştırma ve Aldatma Sistemi gibi önemli sensör ve silah sistemi-

BÜYÜKSEK, YÜKSEKLERDE GÖZÜMÜZ OLDUĞUNDAN

Türkiye’de yüksek teknoloji geliştiricisi ve inovasyonun öncü ismi olarak
denizlerin en derininden göklerin en yükseğine,
hep daha ileriye bakıyoruz.

MELTEM-III projesi kapsamında teslimatı gerçekleştirilen ilk P-72 Deniz Karakol Uçağı.

ne sahip. Ayrıca gemilerde helikopter pisti de bulunuyor. Kuvvetin isterlerini yüksek seviyede karşılayan bu gemilerden iki adet daha tedarik edilmesi planlı. Bu kapsamda 2024 yılından sonra gemilerin envantere katılması amacıyla teslim alınması planlanıyor.

LOJİSTİK DESTEK GEMİSİ

Muharip gemi platformunu görev esnasında destekleyecek gemilerde operasyonların devamlılığı için hayati. Bu kapsamda iki adet Lojistik Destek Gemisinden ilki, YZB. Güngör Durmuş (A-574) 2021 yılında hizmete girdi. İkinci gemi ÜSTEĞMEN ARİF EKMEKÇİ (A-575)'nin ise inşa faaliyetleri devam etmekte olup 2023 yılında hizmete girecek.

DENİZDE İKMAL DESTEK GEMİSİ

Yine lojistik hizmetler için tedarik

edilecek DİMDEG, gemi ve helikopter yakıtı dahil olmak üzere, akaryakıt ve su ikmallerini denizde ikmal yöntemi ile süratli bir şekilde yapmak üzere tasarlandı. DİMDEF, , muharip unsurlar ve ileri üsler için denizde ikmalin yanı sıra, Barışı Destekleme Harekâtı, Afet ve Acil Durumlara Müdahale ve İnsani Yardım kapsamlarında da görev yapabilecek. Geminin 2024 yılında envantere girmesi planlanıyor

İNSANSIZ HAVA ARAÇLARI:

S/İHA'lar, deniz harbinde de keşif, gözetleme, istihbarat ve imha operasyonları için oldukça katkı sağlıyor. Halihazırda envanterinde 10 adet Bayraktar TB2, 6 adet ANKA-B/S ve 2 adet AKSUNGUR S/İHA bulunan kuvvet, 2030'a kadar bu yeteneğini çok daha ileriye taşıyacak. Hem bu S/İHA'ları farklı farklı faydalı yüklerle donatacak hem de gemilerinden kulanacağı S/İHA'lara ve savaş uçakla-

rına kavuşacak. ANADOLU LHD ve devamında tedarik edilecek TRAKYA'da Bayraktar TB3 ve Bayraktar KIZILELMA görev yapacak. Bu sayede ana karanın yüzlerce hatta binlerce kilometre ötesinde keşif, gözetleme, istihbarat ve imha görevleri insansız hava araçları ile yapılabilecek. Bu kabiliyet sayesinde Türkiye gerektiğinde sınırlarının binlerce kilometre ötesinde hava operasyonu gerçekleştirebilir hale gelecek.

İNSANSIZ DENİZ ARAÇLARI

Deniz Kuvvetleri, İnsansız Hava Araçları gibi İnsansız Deniz Araçlarını da operasyonel olarak kullanıma alacak. Bu platformlar ile de sualtı savunma ve su üstü harbi gerçekleştirecek. SİDA'LAR, düşük radar ve kızılötesi izleri, gelişmiş haberleşme ve komuta kontrol sistemleriyle donatılmış olmaları, çeşitlendirilebilir silah yükle-

ri, düşük birim ve maliyetleri ve en önemlisi insansız yapıda olmaları sebebiyle her türlü riskli göreve gönderebilecek.

MİLLİ SİLAH SİSTEMLERİ

Türk Deniz Kuvvetleri'nin su üstü ve su altında kullandığı platformların hemen hemen hepsinde kullanılan silah sistemleri ithal ürünler. Türk Savunma Sanayii'nin gelişimi ile beraber hayata geçirilen projeler ile bu ürünlerin yerlileri üretildi / üretiliyor. Düşman su üstü platformuna karşı taarruzda ana silah sistemi olan gemisavar füze sistemleri, ROKETSAN tarafından geliştirilen ve seri üretimine başlanan ATMACA füzeleri ile millileştirilecek. Her türlü hava şartında kullanılabilen ATMACA, karşı tedbirlere dayanıklılığı; hedef güncelleme, hedef değiştirme, görev iptal ve yeniden saldırı yeteneklerini bünyesinde

de barındırıyor. Sabit ve hareketli hedeflere karşı etkili olan ATMACA, ileri görev planlama (3D routing) yeteneğine sahip. Küresel Konumlama Sistemi, Ataletsel Ölçüm Birimi, Barometrik Altimetre ve Radar Altimetre alt sistemlerini kullanarak hedefine doğru yol alan ATMACA, hedefini yüksek doğrulukla bulabilmek için aktif radar arayıcısını kullanıyor. ATMACA'nın; hedef güncelleme, hedef değiştirme ve görev iptal kabiliyetlerinin ardından ise sahip olduğu gelişmiş ve modern veri bağı (data link) yer alıyor. ATMACA şüphesiz üstün rakamsal özellikleri ile Deniz Kuvvetleri'ne büyük kazanım sağlayacak ama gemisavar füzelerinin yapıları ve savaş gemilerindeki bu füzeleri engelleyecek sistemler sebebiyle en önemli kazanımı milli olması, bize ait olması olacak. Coğrafyamızda Türkiye'de, Yunanistan'da, Mısır'da ihraç HARPOON Block 1C / G / 2 gibi gemisavar füzele-

ri mevcut. Yani herkesin elinde aynı füze var. ATMACA'da olduğu gibi bu füzelerin hedefini vurmasındaki ana unsur terminal aşamada (son safha) kullandıkları RF arayıcı başlık. Savaş gemilerinde de Elektronik Destek (ESM) Sistemleri mevcut. Bu sistemler, gemi radar ve gemisavar füzelerinin RF arayıcı başlıklarının tespiti, teşhisi, sınıflandırması ve yayın kimliklendirmesi görevlerini icra ediyor. Yani o füzeyi tespit etmenizi ve RF başlığını tanımanızı sağlıyor. Bu bilgiler sağlandıktan sonra da hem kaçınma/engelleme manevraları hem de füzenin RF başlığına çok daha doğru (ESM bilgisi olmadan da Elektronik Taarruz yapılabilir) Elektronik Taarruz yapabilme imkanı kazanılıyor. Bölgede herkesten neredeyse aynı füzelerden olduğu için; bu füzeler gemiye ne kadar yaklaştığında RF başlığını aktif hale getiriyor? Gemilerdeki mevcut ESM sistemleri gelen füzeyi ne ka-

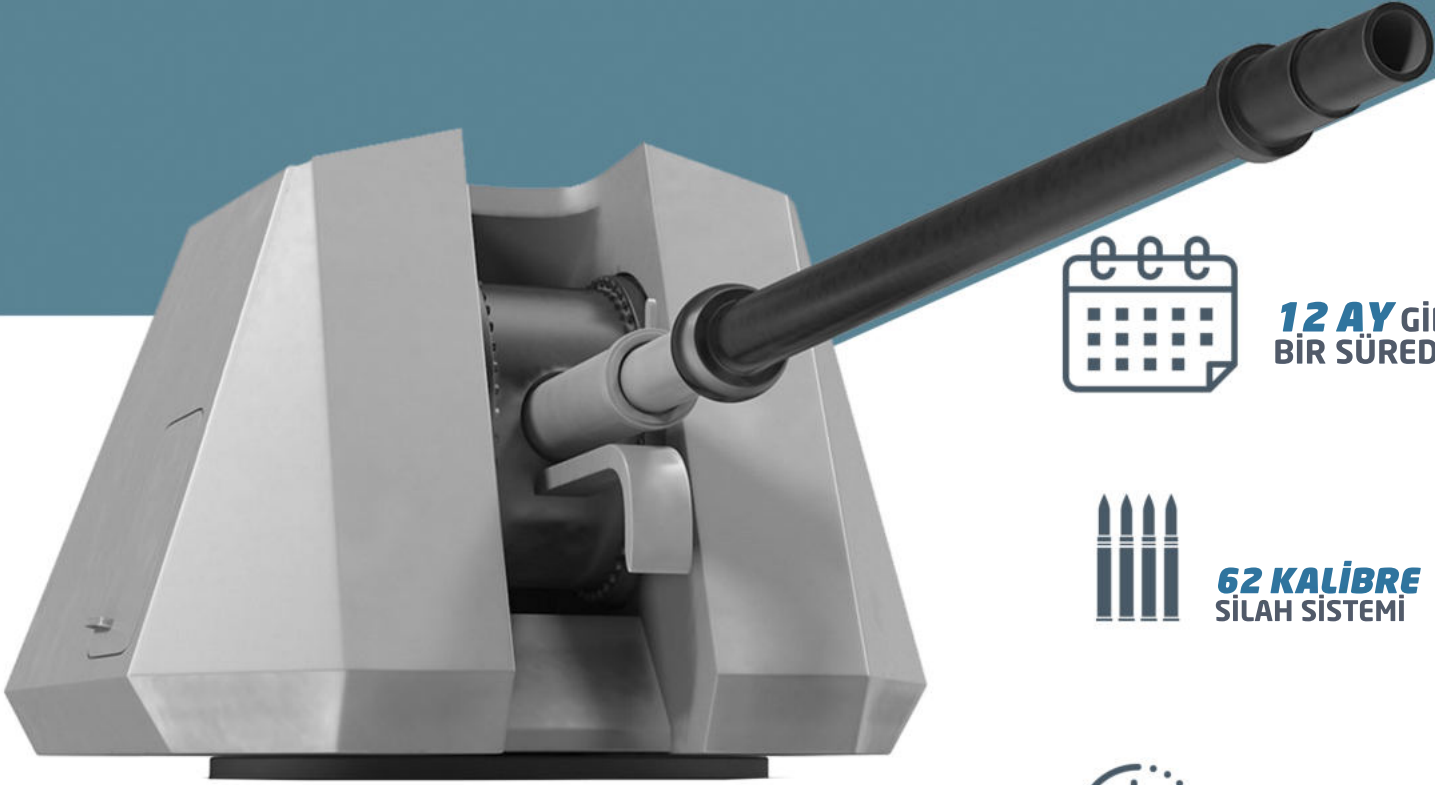
dar mesafeden tespit edebiliyor? RF başlık nasıl bir yayın yapıyor? Hangi Elektronik Taarruz yöntemiyle karıştırılıyor? gibi sorulara çalışmış, tatbikatlarını gerçekleştirmiş, eğitimlerini personeline vermiş durumda. Ama ATMACA'da ASELSAN üretimi, milli RF arayıcı başlık mevcut. ATMACA'nın ne kadar düşman gemisine ne kadar mesafe kala başlığını aktif hale getirdiğine, bu başlığın bilgilerine, ESM'lerin tespit menziline, Elektronik Taarruz'dan ne ölçüde etkilendiğine ve Chaff/Flare ayırımını ne ölçüde yapıp yapamadığına kimse hakim değil. Bu da ATMACA'yı sürpriz bir silah yapan unsurlardan ilki. Gemisavar füzeleri için en önemli konulardan biri, uçuş parametresi ve bu parametre ışığında gemi radarlarının füzeyi tespiti. ATMACA'nın sea skimming (suya yakın uçuş) kabiliyeti, HARPOON'dan çok daha üstün. Bugün yapılan test atışında da adeta suyu yalayarak gerçekleştirdiği uçuş ile hedefini vurdu. Sea skimming kabiliyeti ne kadar gelişmiş olursa gemi radarlarının füzeyi tespit etmesi de o kadar zorlaşıyor. ATMACA'nın bu uçuş kabiliyeti onu sürpriz kılacak bir diğer unsur. Son olarak gemisavar füzeleri, gemilerdeki yakın mesafe hava savunma sistemlerinden (CIWS) kaçınmak için terminal safhada (son safha) çeşitli manevralar gerçekleştirirler. Yine herkes aynı füze-

ye sahip olduğu için gelen füzenin son safhada hangi manevraları yapabileceğini biliyorken, ATMACA'nın bu kabiliyeti tamamen sürpriz. . Roketsan, gelecek dönemde, ATMACA'nın Kızılötesi Görüntüleyici Arayıcı Başlık, Dual Arayıcı Başlık gibi donanımlara sahip versiyonları ile kabiliyetlerini geliştirmeyi hedefliyor. Öte yandan denizaltılardan ve dikey atım sistemlerinden atılabilecek versiyonları ile de platform çeşitliliği artırılabilecek. Donanmaların bir diğer ana vurucu silah sistemi ise torpidolar. 533 mm Ağır Torpido sınıfında DM 2A4, Mk 24 mod2 Tigerfish, SST-4 gibi torpidoları bulunduran Türk Deniz Kuvvetleri, 324 mm hafif torpido olarak Mk46 mod5 ve Mk-54 torpidolarına sahip. Her iki sınıftaki torpido, Roketsan üretimi AKYA ve ORKA ile yerleştirilecek. Türk donanmasının Deniz Karakol Uçak ve Helikopterlerinde, Hücumbotlarında, SİHA ve SİDA'larında kullanabileceği daha küçük çaplı füze aileleri de ortaya çıktı/çıktıyor. Roketsan tarafından geliştirilen Çakır seyir füzesi ailesi tüm bu platformlarda görev alacak. Tübitak SAGE'de Kuzgun mühimmat ailesini çeşitli platformlar için hazır hale getiriyor. Türk donanmasının 2030'lu yıllara kadar kazanacağı en kritik silah sistemi şüphesiz Gezgin seyir füzesi olacak. Gezgin füzesi ile birlikte Deniz Kuvvetleri ilk

kez derinlikteki kara hedeflerine taarruz gerçekleştirebileceği bir seyir füzesini envanterine katmış olacak. Halihazırda çalışmaları devam eden Gezgin'in 2023 yılında ortaya çıkması bekleniyor. Hava savunma tarafı ise Türk donanmasının sorun yaşadığı alanlardan biri. Sea Sparrow, ESSM, RAM gibi mevcut belli sayıdaki füze ile sağlanan kısa+orta menzil hava savunma yeteneği Hisar-RF ve Siper gibi milli sistemler ile orta ve uzun menzile taşınacak. Füzeler kadar onları fırlatacak sistemleri de üretmek bi hayli zorlu ve önemli. Roketsan tarafından Milli Dikey Atım Sistemi'nin ilk versiyonu İ sınıfı gemilerde hizmete girdikten sonra farklı füzeleri atabilen türevleri de geliştirilecek ve tüm milli seyir ve hava savunma füzeleri bu dikey atım sisteminden fırlatılabilecek. Son olarak gemilerdeki temel silah sistemlerinden biri de baş toplar. Bu kapsamda da MKE tarafından geliştirilen 76/62mm top ile İ sınıfı fırkateynler, Türk Tipi Hücumbot ve Açık Deniz Karakol Gemilerinin ihtiyacı karşılanmış olacak. Türk donanması 2030'a; platform çeşitliliğini artırmış, mevcut kabiliyetini çok daha yukarılara taşımış, ambargolardan etkilenme oranını asgari düzeye indirmiş bir Deniz Kuvvetleri olarak ulaşmış olacak.

76/62mm **MİLLİ DENİZ TOPU**

Hava savunma harbi | Su üstü harbi | Kara bombardımanı

12 AY GİBİ REKOR
BİR SÜREDE ÜRETİLDİ

62 KALİBRE
SİLAH SİSTEMİ

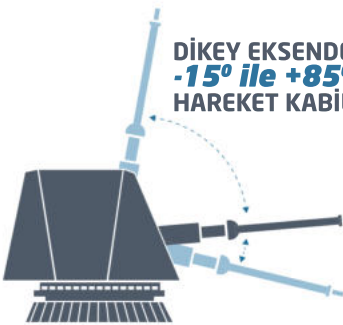
DAKİKADA
80 ATIŞ

YATAY EKSENDE
360 DERECE HAREKET KABİLİYETİ

NAMLU ÇAPı
76 mm

DİKEY EKSENDE
-15° ile +85° ARASINDA
HAREKET KABİLİYETİ

16 km
ETKİLİ MENZİL

YERLİ VE MİLLİ
OLARAK GELİŞTİRİLEN
DİJİTAL KONTROL
SİSTEMİ

AZALTI MIŞ
RADAR KESİTİ

STM Genel Müdürü
ÖZGÜR GÜLERYÜZ:

mavi vatan'ın gücüne güç katmak onurdur

Abdullah ŞENTÜRK ★ M5 Yayın Koordinatörü

NİSAN 2022

26

M55A1 UNMAYE STRATEJİ DERGİSİ

“Yürüttüğümüz mühendislik, teknoloji ve danışmanlık faaliyetlerimizle; askeri deniz platformlarından, taktik mini İHA sistemlere; siber güvenlikten, uydu ve uzay teknolojilerine kadar geniş bir skalada, yerli ve milli ürün ve çözümler geliştiriyoruz.”

Türkiye, ordusunun tüm ihtiyaçlarını karşılayacak, ülkenin yeni silah ambargoları veya ekonomik yaptırımlar ile karşılaşması halinde kendi “milli bekası” doğrultusunda savunmasını güçlendirecek çalışmalara hız vermiş durumda. Bu çalışmalar, kara-deniz-hava-siber-uydu istihbarat alanlarında çok güçlü projelerle devam ediyor. STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş. özellikle deniz kuvvetleri için yürüttüğü projeler ve başarılı sonuçlarıyla dikkat çeken bir kuruluş. STM Genel Müdürü Özgür GÜLERYÜZ, M5’in sorularını yanıtladı.

Özgür Bey öncelikle bize STM’den ve faaliyet alanlarından kısaca bahsedebilir misiniz?

STM Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş. olarak kurulduğumuz 1991 yılından beri, T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı (SSB) öncülüğünde savunma sanayinde ülkemizin bağımsızlığı için ve insanlarımızın yarınlarını korumak motivasyonu ile çalışıyor; günümüzde kıyasıyla süren global güç dengelerinde Türkiye’nin elini daha da güçlendirmeyi vazifemiz olarak görüyoruz. Bu kapsamda yürüttüğümüz mühendislik, teknoloji ve danışmanlık faaliyetlerimizle; askeri deniz plat-

formlarından, taktik mini İHA sistemlere; siber güvenlikten, uydu ve uzay teknolojilerine kadar geniş bir skalada, yerli ve milli ürün ve çözümler geliştiriyoruz. Bugün, bu çözümlerimiz ana yüklenicisi olduğumuz ülkemizin ilk milli fırkateyni olan TCG İSTANBUL (F-515) gibi askeri deniz platformlarından, sahada askerimizin başarıyla kullandığı KARGU gibi taktik mini İHA sistemlerine varıncaya kadar farklı alanlarda şekillendi.

STM’nin proje alanları oldukça geniş. Denizaltılardan İHA’lara kadar geniş bir yelpazeye yayılıyor. STM olarak nasıl bir planlamada bu projeleri yönetiyorsunuz, insan gücünüz yeterli seviyede mi?

STM, mühendislikten ileri teknolojiye bünyesinde barındırdığı tüm kabiliyetleriyle farklı uzmanlıklardan beslenerek bütüncül projeler geliştirebilen ve farklı yetkinliklerini aynı potada eritebilen bir şirket. Çalışanlarının yüzde 75’i mühendislerden oluşan, yurt içi ve dışında savunma sanayiinde ihtiyaç ve taleplere yönelik doğru, zamanında ve özgün çözümler geliştirebilen bir şirket olarak, nitelikli insan kaynağımız ve aralıksız sürdürdüğümüz Ar-Ge çalışmalarımızla, ülkemizin teknoloji temelli yarınlarının inşasına önemli katkılarda bulunuyoruz. 800’e yakın çalışan sayımızla, projelerimizi ve Ar-Ge çalışmalarımızı, planladığımız şekilde gerçekleştiriyoruz.

Projelere değinirsek, İ sınıfı fırkateyn projesinde halihazırda ilk gemi İSTANBUL’un donatım faaliyetleri sürüyor. Geminin donatımında son durum nedir? Yakın dönemdeki ambargolar sonrası yerli olması kararlaştırılan radar, dikey atım sistemi ve hava savunma füzelerinin takviminde bir gecikme yaşanması ihtimali var mıdır?

Ülkemizin ilk milli fırkateyni İSTANBUL’un ana yüklenicisi olmaktan gururluyuz. İSTANBUL fırkateyninin donatım faaliyetleri gemi inşa zaman planına uygun olarak başarı ile devam etmektedir. İSTANBUL (F-515) fırkateynini 23 Ocak 2021’de denize indirdik. Geminin taş havuzda donatımına müteakip liman kabul testleri ve deniz kabul testlerine başlanarak, cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılı olan 2023 yılında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı’na teslim edeceğiz. Proje kapsamında ihracat izin prosedürleri gereğince etkilenen ABD menşeli MK41 VLS sistemi yerine SSB ile ROKETSAN arasında imzalanan sözleşme çerçevesinde geliştirilen Milli Dikey Lançer

“Ülkemizin ilk milli fırkateyni İSTANBUL’un ana yüklenicisi olmaktan gururluyuz. İSTANBUL fırkateyninin donatım faaliyetleri gemi inşa zaman planına uygun olarak başarı ile devam etmektedir. İSTANBUL (F-515) fırkateynini 23 Ocak 2021’de denize indirdik.”

STM Genel Müdürü Özgür GÜLERYÜZ

İ sınıfı fırkateyn projesi kapsamında donatım faaliyetleri devam eden İSTANBUL fırkateyni, azami ortanda yerli sensör ve silah sistemine sahip olacak.

Atım Sistemi (MİDLAS) konfigürasyona dahil edilmiş olup, proje takviminde herhangi bir olumsuzluk şu an için mevcut değil.

Savunma Sanayii Başkanlığı, 22 Aralık 2021 tarihinde 6,7 ve 8. MİLGEM'ler için Teklife Çağrı Dosyası (TÇD) yayımladı. Bu üç geminin özel tersanelerde üretilmesi planlanıyor. Bu süreçte hangi görevleri üstlenmeyi bekliyorsunuz?

Askeri deniz platformları, mühendislik kabiliyetinin, teknoloji geliştirebilmenin ve bu alanda mutlaka bilgi birikiminin olması gereken kompleks yapılar. Biz de bünyemizdeki çoğunluğu mühendislerden oluşan insan kaynağımız, yerli ve özgün teknolojiler geliştirebilme kabiliyetimiz, entegratör kimliğimiz ve sektörümüzdeki

tecrübemizle öne çıkıyoruz. Bu özelliklerimiz sayesinde de pek çok kritik projede önemli roller üstlenmiş durumdayız. Donanmamızın, Mavi Vatan'da gücüne güç katacak MİLGEM'lerden, Lojistik Destek Gemilerine; Ay Sınıfı denizaltılardan Preveze ve Reis Sınıfı denizaltılara kadar önemli projelerin içinde yer alıyoruz. STM olarak, MİLGEM Korvetlerin inşaa sürecinin başından itibaren edindiğimiz tecrübe ve sahip olduğumuz kabiliyet ile bu projede ana yüklenici olarak görev alarak özel sektör tersanelerimiz ile birlikte 6-7 ve 8. fırkateynin Deniz Kuvvetlerimize teslimini gerçekleştirmek arzusundayız.

STM'nin halihazırda üzerine çalıştığı en kritik projelerden biri Türk Tipi Hücumbot Projesi. Bu projede gelinen son aşamayı paylaşabilir

misiniz? Çok yüksek sürat gibi zorlu istekleri çözümlemekte sorun yaşıyor musunuz?

Türk Tipi Hücumbot Projesi Dönem-1 Kontrat Tasarımı Sözleşmesi kapsamında Sistem İsteklerini Tanımlama ve SSB tarafından uygun bulunan 2 farklı gemi alternatifi için kavramsal tasarım analizlerinin icrası tamamlandı ve proje isteklerini en üst seviyede karşı-

"STM, ülkemizin Milli Denizaltı konusundaki hedefine ulaşması için çalışmalarını her türlü boyut ve özellikteki denizaltının milli tasarım ve entegrasyonunu gerçekleştirecek şekilde yürütmektedir."

layan alternatifin seçimini müteakip ön tasarım aşamasına geçilecek. SSB ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığımızın ihtiyaçlarını en üst seviyede karşılamak hedefiyle, üzerinde çalıştığımız Türk Tipi Hücumbot, oldukça donatı-

“Türk Tipi Hücumbot Projesi Dönem-1 Kontrat Tasarımı Sözleşmesi kapsamında Sistem İsterlerini Tanımlama ve SSB tarafından uygun bulunan 2 farklı gemi alternatifi için kavramsal tasarım analizlerinin icrası tamamlandı ve proje isteklerini en üst seviyede karşılayan alternatifin seçimini müteakip ön tasarım aşamasına geçilecek.”

nımlı ve yüksek savaş gücü kabiliyetine haiz bir platform olup aynı zamanda ulaşılması güç sürat seviyelerine çıkabilecek şekilde tasarlanmaktadır. Taşıyabildiği faydalı yük kapasitesi ve yüksek sürat kabiliyeti birlikte değerlendirildiğinde, TTHB'nin, dünyadaki diğer emsallerinden daha üstün özelliklere sahip, iddialı bir platform olduğunu söyleyebiliriz. Elbette bu kadar iddialı bir platformun tasarımı, yoğun bilgi birikimi ve karmaşık analiz/hesaplamaların icrasını gerektiriyor. STM olarak bugüne kadar yürüttüğümüz gemi dizayn ve inşaat projelerindeki tecrübelerimiz, TTHB tasarım sürecindeki çalışmalarımıza ışık tutuyor.

Türk Deniz Kuvvetleri'nin uzun süredir beklediği projelerden biri de TF-2000 Hava Savunma Muhribi. Bu projede gelinen son durum nedir?

STM olarak, Deniz Projeleri Direktörlüğümüz bünyesinde görev yapan arkadaşlarımızın sahip olduğu tecrübe ve yetenek ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığımızın tüm platform ihtiyaçlarını karşılayacak hazırlıkta ve güçteyiz.

STM, su üstünde olduğu kadar su altında da önemli projeler yürütüyor. 2021 yılı içerisinde yayınlanan ürün kataloğunda da STM500 isimli mini denizaltı tasarımı paylaşıldı. Bu proje STM'nin kendi öz kaynakları ile gerçekleştirilmiş bir proje mi yoksa Deniz Kuvvetleri tarafından belirlenen bir ihtiyaç üzerine mi çalışılıyor?

STM500 ülkemizin yanı sıra denize kıyısı olan pek çok ülkenin, 21. yüzyılın hızla değişen jeopolitik ve askeri yapılanmaları çerçevesinde ihtiyaçlarına cevap verebilecek, hem sığ sularda ve hem de açık deniz şartlarında görev alabilecek, en son teknolojik geliş-

meleri ve keşif gözetleme, özel kuvvetler hareketi, denizaltı harbi gibi global taktik ihtiyaçlara cevap verecek donanımları bünyesinde barındıracak son teknoloji ürünü kompakt bir denizaltı olarak tamamı STM mühendislerince STM öz kaynaklarından faydalanarak tasarlandı. Yurt dışı talepler için de görüşmeleri hali hazırda sürdürülen proje, belirli safhalardan oluşuyor ve STM'nin Stratejik Planları çerçevesinde ilerliyor.

Gölcük Tersanesi Komutanlığı'nda Almanya'dan satın alınan pek çok denizaltı inşa edildi ve ediliyor. Sizce Türkiye, kendi denizaltısını tasarlayacak, donatacak ve inşa edecek noktaya geldi mi? Bu kapsamda MİLDEN projesinden beklentileriniz nelerdir?

Bu soruya en kısa cevap, evet. Türkiye kendi denizaltısını tasarlayacak, donatacak ve inşa edecek noktaya gelmiştir/olacaktır. Konuya sadece STM açısından bakacak olursak genel ile ilgili bir fikir sahibi olabiliriz sanırım. Deniz Projeleri Direktörlüğünün STM bünyesinde kurulduğu 2006 yılından bu yana, denizaltı tasarım kabiliyetinin oluşturulması, geliştirilmesi ve idamesi STM'nin en önemli hedeflerinin başında yer almıştır. Bu maksatla geçen 16 yılda bu yönde yazılım/donanım/ eğitim yatırımları yapılmış, ülke içinde yetişmiş tecrübeli personelin STM bünyesinde yer alması ile yaklaşık 60 kişilik bir Denizaltı Dizayn ekibi oluşturulmuştur. Bu ekip Ay Sınıfı Denizaltı Modernizasyonunu zamanında ve bütçesinde başarı ile tamamladıktan sonra halen Pakistan Agosta sınıfı denizaltılarının modernizasyonu, Preveze Sınıfı Denizaltıların Modernizasyonu ve Yeni Tip Denizaltı projelerini yürütmekte, bunun yanı sıra STM 500 ve diğer özgün denizaltı tasarımlarını da gerçekleştirmektedir.

23 Ocak 2021'de denize indirilme töreni gerçekleştirilen İSTANBUL fırkateyni.

STM, ülkemizin Milli Denizaltı konusundaki hedefine ulaşması için çalışmalarını her türlü boyut ve özellikteki denizaltının milli tasarım ve entegrasyonunu gerçekleştirecek şekilde yürütmektedir. Bu çalışmalar, yüksek teknoloji ürünü platform ve sistemlerin tasarım ve üretimdeki yüksek teknik gereksinimlerini ilgili kurumlar ve üreticiler ile koordine ederek ve üreticilerin sistemlerini iyileştirme ve geliştirme fırsatı yaratacak şekilde gerçekleştirmektedir.

Pakistan Agosta 90B Sınıfı Denizaltı Modernizasyon Projesi'ni kazanarak Türkiye'nin en kritik savunma sanayii ihracat projelerinden birine imza atmış oldunuz. Bu projeden ve öneminden bahsedebilir misiniz?

Ülkemizin denizaltı gibi stratejik ve ileri teknoloji gerektiren bir platform

kapsamında yapılan ilk mühendislik ihracatı olma özelliği taşıyan Pakistan Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na ait Agosta 90B sınıfı denizaltıların modernizasyonu projesi şirketimiz ana yükleniciliğinde gerçekleştiriliyor. Denizaltı modernizasyon ihalesini, 2016'da denizaltıyı tasarlayan ve inşa eden Fransız firmasına karşı kazanmamız, STM'nin ulusal ve uluslararası denizaltı üretim ve modernizasyonu konusundaki yetkinliğini göstermiş, ülkemizin için bir ilk olmuştur. Agosta 90B sınıfı denizaltıların yarı ömür modernizasyonu amacıyla; biri kesin, iki si opsiyonlu, üç denizaltının modernizasyonunu içeren anlaşma; Pakistan Savunma Üretim Bakanlığı ile şirketimiz arasında 22 Haziran 2016 tarihinde Rawalpindi/Pakistan'da imzalanmıştır. Modernizasyon kapsamını Atış Kontrol Sistemi, Sonar Suit, Elektronik Harp Sistemi, Radar ve Periskop Sistemi'nin (Seyir ve Hücüm) değiştiril-

mesi ile oluşturmaktadır. Pakistan'da yürüttüğümüz bu projede, bir denizaltıyı teslim ettik ve diğer iki denizaltının modernizasyon faaliyetlerini sürdürüyoruz. Kendi tasarımı ve üretimi olmayan bir platformda, bu tür geniş çaplı bir modernizasyonu yurt dışında başarı ile gerçekleştiren şirketimiz, Türk savunma sanayiinin ihracat faaliyetlerine de önemli katkı veriyor. Bu projede, HAVELSAN ve ASELSAN gibi firmalarımızın yerli ve milli sistemleri de modernizasyon sürecinde ihraç edildi. Pakistan Agosta 90B Denizaltı Modernizasyonu Projesi kapsamında milli mühendislik kabiliyetlerimizle modernize ederek, 29 Nisan 2021 tarihinde Pakistan Deniz Kuvvetleri'ne teslim ettiğimiz PNS/M HAMZA (S-139) denizaltısı bu yıl Pakistan'da icra edilen SEASPARK-2022 Taktik Tatbikatı'nda, önemli bir başarıya imza attı. PNS/M HAMZA (S-139), hizmet dışında ayrılmış bir fırkateyni, torpido atışı ile

tam isabetle vurarak batırmayı başardı. Heyetlerin, tatbikatı dizayn ve inşa ederek 2018 yılında teslim ettiğimiz, Pakistan Denizde İkmal Tankeri PNS MOAWIN'den takip etmesi de bizler için ayrı bir gurur kaynağı oldu.

STM'nin uzmanlaştığı alanlardan biri de Vurucu İnsansız Hava Araçları. Bu araçlardan döner kanatlı olan KARGU-I/II hem TSK hem de yurt dışındaki ordular tarafından kullanılıyor. KARGU'nun farklı faydalı yüklü versiyonları için çalışmalarınız mevcut mu? Ayrıca KARGU'dan yeni ihracat haberleri alacak mıyız?

Taktik mini İHA üretiminde Türkiye'nin öncü şirketlerinden biriyiz. Bu alanda Türkiye'de ve dünyada öncü, rekabetçi platformlar üretiyoruz. Bildiğiniz üzere, STM'nin taktik mini İHA ailesi; Sabit Kanatlı Vurucu İHA Sistemi ALPAGU, Döner Kanatlı Vurucu İHA Sistemi KARGU ve Döner Kanatlı Gözcü İHA Sistemi TOGAN'dan oluşuyor. Bu ailemizin son üyesi ise mühimmat bırakan İHA BOYGA oldu. Ürettiğimiz Döner Kanatlı Vurucu İHA Sistemimiz KARGU, Türkiye'nin ilk taktik vurucu İHA'sı olarak Türk Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından 2018 yılından beri etkin şekilde kullanılıyor. Güvenlik güç-

“Ürettiğimiz Döner Kanatlı Vurucu İHA Sistemimiz KARGU, Türkiye'nin ilk taktik vurucu İHA'sı olarak Türk Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından 2018 yılından beri etkin şekilde kullanılıyor.

Güvenlik güçlerimizce sınır güvenliği ve sınır ötesi harekatlarda kullanılan milli gururumuz KARGU, kendini farklı harp sahalarında kanıtlamıştır.”

lerimizce sınır güvenliği ve sınır ötesi harekatlarda kullanılan milli gururumuz KARGU, kendini farklı harp sahalarında kanıtlamıştır. Bu sayede, geçtiğimiz yıl ihracat başarısına imza attı. KARGU'nun yurt dışından ilk müşterisi Asya bölgesinden bir ülke oldu. KARGU, yakın zamanda da ikinci ihracatına Güney Amerika'dan bir ülke ile gerçekleştirdi. Son zamanlarda yaşanan farklı sahalardaki çatışmalar, maliyet ve etkinlik bakımından vurucu İHA'ların önemi bir kez daha gösterdi. KARGU'ya farklı coğrafya ve ülkelerden yoğun bir talep söz konusu. Bu kapsamda çok sayıda ülke ile görüşmelerimiz sürüyor. KARGU'nun farklı faydalı yük versiyonları için çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. RF Arayıcı Başlıklı KARGU ve zırh delici mühimmat taşıyan KARGU'yu bölgemizin en büyük savunma sanayii fuarı IDEF'te geçen yıl görücüye çıkarmıştık. Geliştirdiğimiz RF Arayıcı Başlık sayesinde KARGU, düşman radar ve elektronik harp sistemlerini tespit edip zırh

delici mühimmatla hedefini imha edebilecek. Bu başlık sayesinde, sahada önemli bir kuvvet çarpanının doğacağını düşünüyoruz.

STM'nin bir diğer Vurucu İHA Sistemi ise sabit kanatlı olan ALPAGU. Bu projede gelinen son aşamayı paylaşabilir misiniz?

KARGU, özellikle meskun mahal operasyonlarında keşif, gözetleme ve imha görevlerini yürütmesi, görev iptali seçeneği ve yaygın bir alanda tahribat yaratmasıyla ön plana çıkarken, ALPAGU ise hafif yapısı, dalış hızı, düşük radar kesit alanı ve sürati, yüksek değerli ya da önemli hedeflere noktasal tahribat yaratmasıyla farklılaşıyor. Ağırlığı 2 kilogramın altında olan ALPAGU'ya dünyada benzer niteliklerde yalnızca iki platform bulunuyor. Tek bir asker tarafından kolayca taşınıp görev alanında çok hızlı kullanılan sistem, üzerindeki yapay zeka ve görüntü işleme kabiliyetleri, sessizliği, taşıdığı patlayıcıyı hedefe tam ulaştırma yetenekleriyle önemli bir sürpriz etkisi ve operasyonel üstünlük sağlıyor.

Sabit Kanatlı Vurucu İHA

"Sabit Kanatlı Vurucu İHA Sistemimiz ALPAGU, 17 Haziran 2021 tarihinde, Aksaray Atış Alanı'nda gerçekleştirilen test atışında hedefini tam isabetle vurdu ve mühimmatlı atış testini başarıyla tamamladı. ALPAGU, Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine çok kısa sürede girecek."

fini tam isabetle vurdu ve mühimmatlı atış testini başarıyla tamamladı. ALPAGU Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine çok kısa sürede girecek. En az KARGU kadar ALPAGU'da da ciddi bir ihracat potansiyeli var. ALPAGU'nun ayrıca kara ve deniz platformlarına entegrasyonu için de çalışmalarımız hızlanmış durumda.

Türk Hava Kuvvetleri envanterinde uzun yıllardır HARPY-I Vurucu İHA Sistemleri bulunuyor. Artık ömürlerinin sonuna gelen bu ürünlerin yenilenmesi gündemde. STM'nin bu sınıf ve büyüklükte Vurucu İHA çalışması mevcut mu?

ALPAGU'dan edindiğimiz tecrübe ve birikimle, ALPAGU'nun daha büyük ve daha uzun menzile sahip bir versiyonunu yapmak için çalışmamız mevcut.

Sistemimiz ALPAGU, 17 Haziran 2021 tarihinde, Aksaray Atış Alanı'nda gerçekleştirilen test atışında hedefini

Geleceği Okuyoruz, Daha İyisini Üretiyoruz.

İLTERF

Drone Tespit ve Engelleme Sistemi sahip olduğu RF sensörler ile döner veya sabit kanatlı mini/micro İHALarın yer kontrol istasyonları ve kumandaları arasındaki iletişim sinyallerini yakalar ve otomatik olarak engeller, tam otomatik tespit, karıştırma ve yanıltma yapabilmektedir.

İLTER Radar

Drone Tespit ve Engelleme Sistemi RF sensörleri ve entegre edilmiş RADAR çıktıları değerlendirilerek döner kanatlı veya sabit kanatlı mini/micro İHALarın havadaki varlığını tespit ederek otomatik olarak karar verip karıştırma ve yanıltma yapabilmektedir.

İLTERiP

Mobil Yüksek Güçlü GNSS Karıştırma, Yanıltma ve ISM Engelleme Sistemi, uzun etki menzili ve mobil olmasıyla güvenli bölgelerden 150-200 km 'ye kadar hedef noktalara otomatik olarak yönelmekte ve kayıpsız karıştırma, köreltme ve aldatma yapabilmektedir. 4x4 araç üzerine kurulu sistem 24 saat kesintisiz çalışabilmektedir.

Otomatik Yangın Bastırma ve İnfilak Önleme Sistemi

Zırhlı araçlarda personel ve ekipmanı korumak amacıyla özel olarak tasarlanmıştır. Araçların personel bölümünde, belirli bölgelere yerleştirilmiş UV/IRx dedektörleri alev algıladığı anda kontrol kutusuna sinyal göndererek mürettebat bölümündeki tüplerin aktif olmasını sağlar.

M5 SAVUNMA VE STRATE

İLTER J150

İLTER ailesinin yeni üyesi J150 jammer sistemi uzaktan kontrol ile ISM ve GNSS frekans bantlarında tespit, karıştırma/köreltme yapmaktadır. Toplamda >150W çıkış gücüne sahip sistem dahili bataryasıyla mobil ve sabit yerleşkeler için geliştirilmiştir.

İLTER J250

İLTER ailesinin yeni üyesi J250 jammer sistemi uzaktan kontrol ile ISM ve GNSS frekans bantlarında karıştırma/köreltme yapmaktadır. Toplamda >250W çıkış gücüne sahip sistem dahili bataryasıyla mobil ve sabit yerleşkeler için geliştirilmiştir.

TÜRK DONANMASINDA YENİ GÜÇ UNSURU

TCG anadolü

Mehmet Cem KIZIL ★ Emekli Deniz Kurmay Albay

L400

NİSAN 2022

34

M5 SAVUNMA VE STRATEJİ DERGİSİ

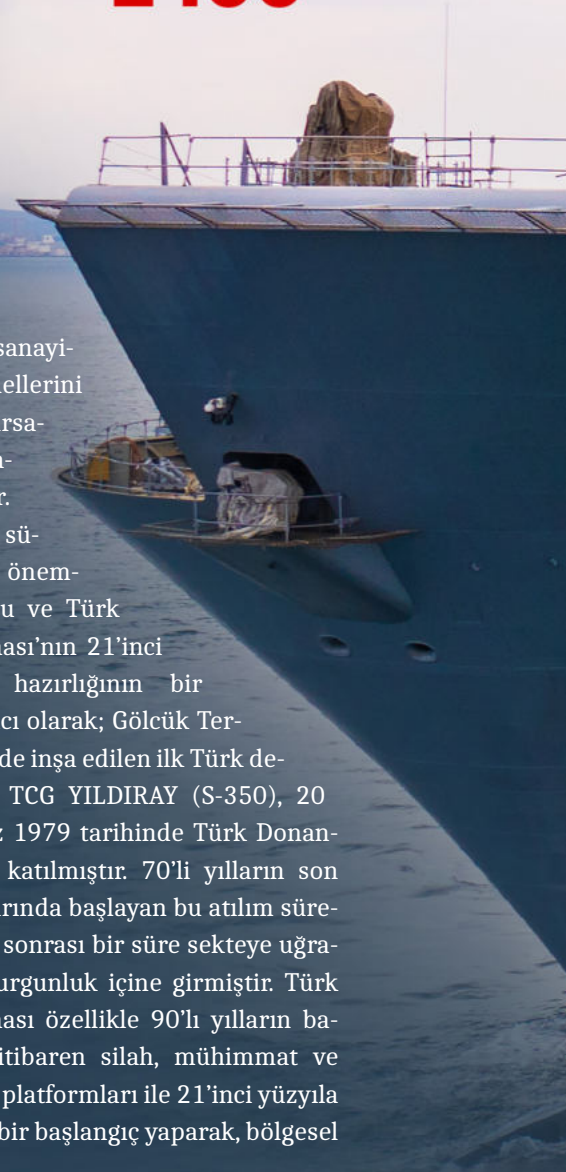
Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Hamidiye Kruvazörü ile 1924 yılında yapmış olduğu Karadeniz turunda, gemi komutanı ve subaylarına söylediği “Donanmasız Anadolu olmaz” sözü ile, gemi jurnaline şöyle yazmıştır; “Hudutlarının mühim ve büyük aksamı deniz olan Türk Devleti’nin Donanması da mühim ve büyük olmak gerektir. O zaman Türkiye Cumhuriyeti daha müsterih ve emin olacaktır. Mükemmel ve kadir bir Türk Donanması’na malik olmak gayedir. Bunun ilk azimet noktası, savaş gemisi tedarikinden evvel onları muvaffakiyetle sevk ve idareye muktedir kumandanlara, zabıtlere, mütehassıslara malikiyettir” Gerçekten de Cumhuriyet donanması, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün söylediği gibi, Cumhuriyet tarihi boyunca sürekli bir gelişme ve modernizasyon içerisinde olmuştur. Türk Donanma-

sı’nın yeni teknoloji gemi ve silah sistemleri ile sürekli gelişmesi için gerek tedarik gerekse insan gücü yetiştirilmesi konularında ileri görüşlü yaklaşımlar ve kararlarla hareket edilmiştir.

AMBARGO UYGULAMALARI DONANMAYI GÜÇLENDİRDİ

Atatürk döneminde 15 yıla sığdırılan hızlı gelişme ve modernleşme, daha sonraları bir nebze yavaşlamış olmakla birlikte, 60’lı ve 70’li yıllarda Türkiye’ye karşı uygulanan ambargolar belki de beklenenin aksine Türk Deniz Kuvvetleri’nin yeni bir atılıma geçmesine vesile olmuştur. Bahse konu ambargo süreçlerinde; Türk Deniz Kuvvetleri kendi çıkarma gemilerinin üretimini yapmış, Amfibi Deniz Piyade Tugayı’nı büyütmüş, kendi silah ve mühimmat üretimine ağırlık vererek sa-

vunma sanayinin temellerini atma fırsatı yakalamıştır. Tüm bu sürecin en önemli sonucu ve Türk Donanması’nın 21’inci yüzyıla hazırlığının bir başlangıcı olarak; Gölcük Tersanesi’nde inşa edilen ilk Türk denizaltısı TCG YILDIRAY (S-350), 20 Temmuz 1979 tarihinde Türk Donanması’na katılmıştır. 70’li yılların son zamanlarında başlayan bu atılım süreci, 1980 sonrası bir süre sekteye uğrayarak durgunluk içine girmiştir. Türk Donanması özellikle 90’lı yılların başından itibaren silah, mühimmat ve modern platformları ile 21’inci yüzyıla çok sıkı bir başlangıç yaparak, bölgesel

“
Türk Deniz Kuvvetleri
küresel kriterler
çerçevesinde, günümüzde,
Orta Ölçekli Bölgesel Güç
olarak adlandırılıyor.
TCG ANADOLU'nun
donanmaya katılmasıyla,
Orta Ölçekli Küresel Güç Aktarım
Kabiliyetine Sahip
Deniz Kuvvetleri
konumuna yükselecek.
”

“
TCG ANADOLU bir
uçak gemisi olmamakla birlikte,
icra edeceği hareket esnasında,
aynı bir uçak gemisi muharebe
grubu gibi, diğer tip gemilerle
beraber oluşturacağı bir
muharebe grubu ile hareket icra
etme gereksinimi olacaktır.
”

Türk Donanması, TCG ANADOLU ile sadece Karadeniz, Ege ve Akdeniz’de kısıtlı olmadan, daha uzak hareket alanlarında görev yapabilecek kabiliyete sahip olacaktır. Oluşturulacak muharebe grubu, görevin tabiatı ve icra edileceği hareket alanına göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, Ege hareket alanı gibi adaların, dar suların ve geçitlerin olduğu bir ortamda muharebe grubunda etkin olarak kullanılabilecek şartlarına bağlı olarak uzak bölgeler veya açık denizlerde kullanımından kaçınılabilir.

bir güç olmanın ötesinde küresel çapta sancak/varlık gösterebilen bir güç haline gelmiştir. Eric Grove ve Michael Morris tarafından yapılan bir sınıflandırmaya göre deniz kuvvetleri için dokuz kategori öngörülmekte olup şu şekilde sıralanır;

1. Büyük Ölçekli ve Sürekli Küresel Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvvetleri
2. Büyük Ölçekli ve Kısmi Küresel Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvvetleri
3. Orta Ölçekli Küresel Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvvetleri
4. Orta Ölçekli Bölgesel Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvvetleri
5. Mücavir Bölgelere Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvvetleri
6. Karasularını Açık Denizden Savunabilen Deniz Kuvvetleri
7. Karasularını Yakın Kıyıdan Savunabilen
8. Kolluk Görevleri Maksatlı
9. Sembolik Deniz Kuvvetleri

ORTA ÖLÇEKLİ KÜRESEL GÜÇ OLMAK

Türk Deniz Kuvvetleri “Orta Ölçekli Bölgesel Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvveti” olarak 4’üncü kategoride değerlendiriliyor olmakla beraber, yeni atılım ve projelerle birlikte 3’üncü kategoriye geçilmesi hedeflenmektedir. Türk Deniz Kuvvetleri’nin sürdürülebilir “Orta Ölçekli Küresel Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip Deniz Kuvvetleri” kategorisine geçebilmesi ve bunun idamesi için, sadece modernizasyon ve belli tipte platformların üretim ve tedarikinin yeterli olmayacağı yadsınamaz bir gerçek olarak ortaya çıkmıştır. Bu aşamada, yıllardır süregelen “Türk Deniz Kuvvetleri’nin uçak gemisi ihtiyacı olup olmadığı” tartışmalarından bağımsız olarak, 17 Nisan 2016 tarihinde inşasına başlanan ve 2022 sonunda hizmete girme-

si planlanan TCG ANADOLU (L-400) (LHD)’nun Türk Donanması’na katılımıyla, hedeflenen 3’üncü kategoriye geçiş de başarılmış olacaktır. TCG ANADOLU’nun genel özellikleri, silah/teçhizat/sensörleri ve taşıma kapasitesi ile ilgili bilgiler birçok açık kaynakta yer almaktadır. Sınıfının en iyi gemilerinden birisi olan TCG ANADOLU’nun kullanım konsepti ve benzer sınıflardan farklı olarak sahip olacağı özelliklere değinmek gerekmektedir.

TCG ANADOLU’NUN ÜSTLENECEĞİ GENEL GÖREVLER

TCG ANADOLU’nun, Türk Deniz Kuvvetleri’nde üstleneceği genel görevler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

Amfibi hareket,
Uçak / Helikopter hareketi,
Orta ölçekli küresel güç aktarımı,
Komuta kontrol gemisi,
Barışın sağlanması ve barışa destek faaliyetleri/harekatı.

[STOVL (Short Take Off Vertical Landing — Kısa Kalkış Dikey İniş) imkânına sahip uçak tiplerinin kullanımına uygun olarak tasarlanmıştır. Bahse konu uçak tipinin F-35 projesi ile Türk Silahlı Kuvvetleri envanterine girmesi planlanmış olmakla birlikte, F-35 projesinde ortaya çıkan belirsizlik nedeniyle ilk aşamada uçak kullanımı şu an için kesinlik kazanmamıştır.] TCG ANADOLU bir uçak gemisi olmamakla birlikte, icra edeceği hareket esnasında, aynı bir uçak gemisi muharebe grubu gibi, diğer tip gemilerle beraber oluşturacağı bir muharebe grubu ile hareket icra etme gereksinimi olacaktır. Bahse konu muharebe grubu içerisinde; hava savunma harbi firkateyni, hücumbot, denizaltı ve lojistik destek gemisi olması muhtemeldir. Türk Donanması mevcut platformları ile böyle bir muharebe grubunu oluşturma imkanı ve kabiliyetine sahip olmakla birlikte, özellikle TF-2000 sınıfı milli fir-

kateynlerimizin ve havadan bağımsız yeni nesil denizaltılarımızın dahil olacağı bir muharebe grubu ile daha etkin hareket icra edilebilecektir. Türk Donanması, TCG ANADOLU ile sadece Karadeniz, Ege ve Akdeniz’de kısıtlı olmadan, daha uzak hareket alanlarında görev yapabilecek kabiliyete sahip olacaktır. Oluşturulacak muharebe grubu, görevin tabiatı ve icra edileceği hareket alanına göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, Ege hareket alanı gibi adaların, dar suların ve geçitlerin olduğu bir ortamda muharebe grubunda etkin olarak kullanılacak hücumbotların, hava ve deniz şartlarına bağlı olarak uzak bölgeler veya açık denizlerde kullanımından kaçınılabılır. Böyle bir durumda hücumbotlar yerine ilave fırkateyn kullanımı planlanabilir. Yine benzer şekilde örneğin; barışın sağlanması veya barışın idamesi hareketi kapsamında (İnsani Yardım Harekati, Tahliye Harekati, Arama Kurtarma Harekati, Doğal Afet Yardım, Tıbbi Destek, vb.) muharebe grubuna bir hastane gemisinin ve/veya ikinci bir lojistik destek gemisinin ilave edilmesi düşünülebilir.

SİHALAR FARK YARATACAK

TCG ANADOLU’yu benzer sınıf gemilerden ayıracak en önemli özelliği ise; üzerine konuşlanacak ve hareket icra edecek SİHA’lar ile dünyada ilk “SİHA Gemisi” olması olacaktır. Bayraktar tarafından geliştirilen TB3 SİHA öncelikli olmak üzere, ortaya çıkacak hareket ihtiyacı ve teknolojik ihtiyaçlara göre farklı yapısal özellikte üretilebilecek yaklaşık 40 ila 110 adet SİHA, gemi bünyesinde konuşlandırılacaktır. Gemi bünyesinde SİHA konuşlanmasının bir avantajı da, teşkil edilecek muharebe grubu hava savunmasının ve hareket icra edilen bölgedeki hava sahası kontrolünün sağlanmasında, muharebe grubunda yer alan

hava savunma harbi fırkateynine destek verebilmesi olacaktır. Türk Silahlı Kuvvetleri’nde İHA ve SİHA’lar, istihbarat maksatlı olabildiği gibi değerli hedeflere taarruz maksadı ile de başarı ile kullanılmakta, bu kapsamda; Hava Kuvvetleri, Kara Kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından son derece etkin ve başarılı bir müşterek hareket icra edilmektedir. Bu gün gelinen noktada Türk Silahlı Kuvvetleri, yerli ve milli olarak üretilen İHA ve SİHA’lar sayesinde sahip olduğu hareket kabiliyetiyle, dünya üzerinde bu tür hareket icra edebilen sayılı ülkeler arasında yerini almıştır. İHA ve SİHA teknolojilerinde dünyanın en gelişmiş ülkelerinden biri olan Türkiye, TCG ANADOLU ile bu yeni nesil teknolojideki başarısını Deniz Kuvvetleri bünyesinde, daha geniş bir coğrafyada kullanma imkan ve kabiliyetine de sahip olacaktır. Halihazırda Hava Kuvvetleri, Kara Kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı katılımıyla başarı ile icra edilen “gerçek zamanlı” veya “yakın gerçek zamanlı” İHA/SİHA hareketinin kapsamı, Deniz Kuvvetleri’nin katılımı ile biraz daha genişleyecektir. Böylece tam bir müşterek hareket halini alacak olan İHA/SİHA hareketi, daha uzak hareket alanlarında, çeşitli mühimmat seçenekleri ile kara ve su üstü hedeflerini de kapsayacak şekilde uygulanma imkanı bulacaktır.

FENER PATRİKHANESİ KARARIYLA BAŞLAYAN SÜREÇ

Fener Rum Patriği Bartholomeos, Aralık 2018’de Ukrayna Ortodoks Kilisesi’ne “otosefallik” (bağımsızlık) kazandıran “tomos” adlı kararnameyi imzalayarak, Devlet Başkanı Petro Poroshenko’nun katıldığı törenle yeni birleşik kilisenin lideri Mitropolit Epifaniy’e vermişti. Böylece, Aralık ayında Rusya Ortodoks Kilisesi’nden ayrılarak kurulmasına karar verilen Ukrayna Or-

todoks Kilisesi resmen kuruldu. Fener Rum Patrikhanesi, 11 Ekim’de Ukrayna Ortodoks Kilisesi’nin Moskova’daki Rus Ortodoks Kilisesi’nden ayrılma yolundaki talebinin kabulüne karar vermişti. Ukrayna’da üç Orto-

Türk Deniz Kuvvetleri
“Orta Ölçekli Bölgesel
Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip
Deniz Kuvveti” olarak 4’üncü
kategoride değerlendiriliyor
olmakla beraber, yeni atılım ve
projelerle birlikte 3’üncü
kategoriye geçilmesi
hedeflenmektedir.

Türk Deniz Kuvvetleri’nin
sürdürülebilir “Orta Ölçekli Küresel
Güç Aktarım Kabiliyetine Sahip
Deniz Kuvvetleri” kategorisine
geçebilmesi ve bunun idamesi için,
sadece modernizasyon ve belli
tipte platformların üretim ve
tedarikinin yeterli olmayacağı
yadsınamaz bir gerçek olarak
ortaya çıkmıştır.

MİLLİ DENİZ TOPU

için geri sayım

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

NİSAN 2022

38

M5 SAVUNIMA VE STRATEJİ DERGİSİ

76/62 mm Deniz Topu'nun yerli ve milli olarak geliştirilmesiyle Türkiye Deniz Topu üretebilen sayılı ülkeler arasına girdi. Milli Deniz Topu, 16 kilometre etkili menzile sahip olup, 5 farklı atış modu ile dakikada 80 atış yapabilme kabiliyeti bulunuyor.

Türkiye, uzun süredir uygulanan ambargolar nedeniyle, tüm dünya donanmalarının vazgeçilmez unsuru ve savaş gemilerinin vurucu gücünü oluşturan 76/62 mm Deniz Topu'nu temin edemiyordu. Bu önemli silah için ülkemizin yurt dışına bağımlılığını sona erdirmek amacıyla harekete geçildi. Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi liderliğinde, kamu- özel sektör iş birliği ile 12 ay gibi kısa bir sürede Ar-Ge çalışmaları tamamlanarak 76-62 mm Deniz Topu millileştirildi.

KISA ZAMANDA ÜRETİM BANDINDAN ÇIKTI

Bu kapsamda, yaklaşık 17 bin parçadan oluşan ve tamamı milli imkanlarla üretilerek montajı sağlanan 76/62 mm Milli Deniz Topu'nun üretimi de kısa sürede gerçekleştirildi. 76/62 mm Deniz Topu'nun yerli ve milli olarak geliştirilmesiyle, Türkiye Deniz Topu üretebilen sayılı ülkeler arasına girdi. Milli Deniz Topu 16 kilomet-

re etkili menzile sahip olup, 5 farklı atış modu ile dakikada 80 atış yapabilme kabiliyeti bulunuyor. Milli Deniz Topu ile kara bombardımanı, su üstü harbi ve hava savunma harbi görevleri icra edilebilecek. Milli Deniz Topu, halihazırda kullanılan deniz topu sistemlerinden farklı olarak yerli ve milli olarak geliştirilen dijital kontrol sistemine sahip. Milli Deniz Topu'nun Kara atış testleri Aralık 2021'de, Konya Karapınar'da yapıldı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan video mesaj ile katıldığı törende Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Güler, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Musa Avsever, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Adnan Özbal, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Hasan Küçükakyüz ve Milli Savunma Bakan Yardımcısı Muh-sin Dere de hazır bulundu.

ERDOĞAN: "TÜRKİYE ARTIK SAYILI ÜLKELERDEN BİRİ"

Erdoğan mesajında; "Türkiye, geliştirdiği milli deniz topuyla artık bu silah sistemini üreten sayılı ülkeler arasına girmiştir. Bu silah sisteminin envantere girmesiyle birlikte Türk Deniz Kuvvetleri, çok daha güçlü ve etkin bir hareket kabiliyetine kavuşacaktır. Ayrıca yurt dışından tedarikte karşılaşılan yüksek maliyet ve gizli ambargolar da artık tarihe karışacaktır." dedi. Milli Savunma Bakanı Akar da konuşmasında, yerli ve milli üretimin bir tercih değil zorunluluk olduğuna dikkat çekerek, "Düne kadar piyade tüfeklerimiz dahi kendi üretimimiz değildi fa-

kat şimdi hafif silahlarımızın tamamı, zırhlı araçlarımız, helikopterlerimiz, İHA, SİHA, gemilerimiz, Fırtına toplarımız...Tüm savunma sanayi çalışanları şunu gördüler ki; başarabiliyoruz, yapabiliyoruz, yapabiliriz ve yapacağız" dedi. Akar'ın "ateş serbest" talimatı ile kara test atışı başladı. Tek ve seri atışlar başarıyla gerçekleştirildi. Kara atış testlerinden başarıyla geçen Milli Deniz Topu, liman ve seyir kabul testlerinin ardından Türk Silahlı Kuvvetleri envanterinde yerini alacak. Milli Deniz Topu'nu Türkiye'ye kazandırarak Türk Milleti'ne verdiği sözleri tutmuş olmanın haklı gururunu yaşayan Makine ve Kimya Endüstrisi, anonim şirkete dönüşmesiyle birlikte bugüne kadar olduğu gibi bugünden sonra da ordumuzun ihtiyaçlarının yerli imkanlarla karşılanmasında aynı kararlılık ve azimle çalışmaya devam edeceği sözünü yinelemektedir.

Milli Deniz Topu ile kara bombardımanı, su üstü harbi ve hava savunma harbi görevleri icra edilebilecek. Milli Deniz Topu, halihazırda kullanılan deniz topu sistemlerinden farklı olarak yerli ve milli olarak geliştirilen dijital kontrol sistemine sahip.

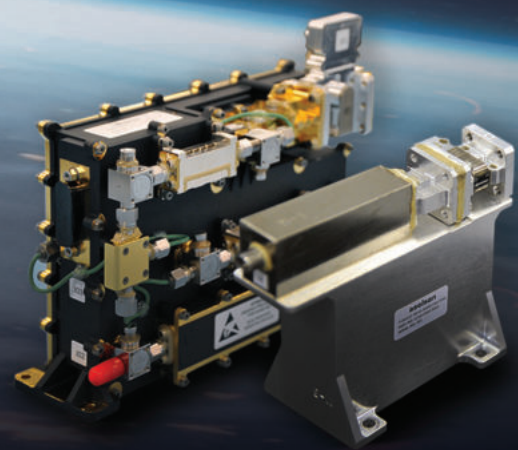
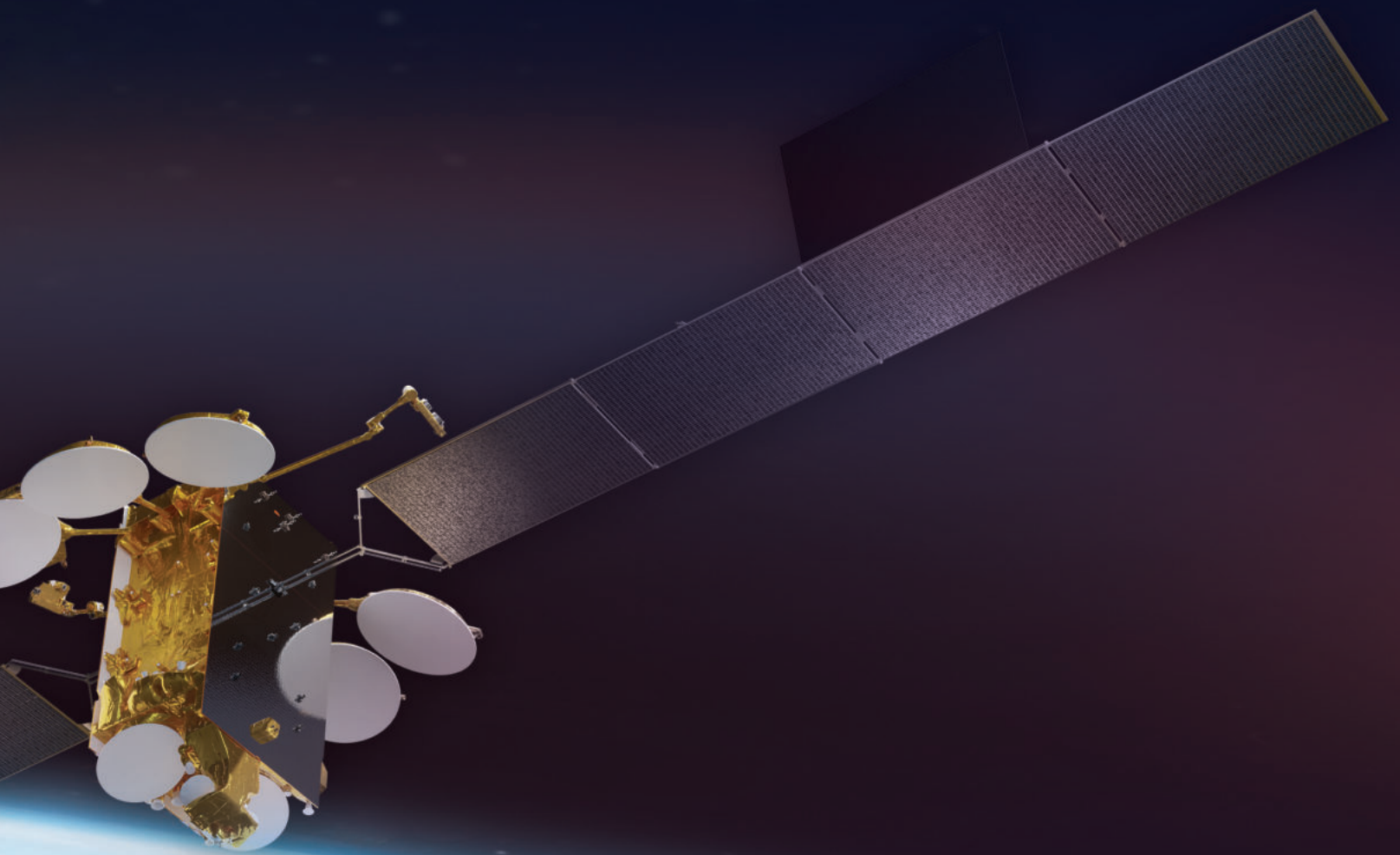
Teknolojimiz Atmosferin Sınırlarını Aşıyor!

Atmosferin Sınırlarını Aştık!

TÜRKSAT-5B uydusu, Florida Cape Canaveral üssünden SpaceX Falcon-9 roketi ile uzaya fırlatıldı. Türksat-5B uydusunda ASELSAN tarafından yüzde yüz yerli ve milli kaynaklarla geliştirilen veri aktarım ekipmanları yer aldı.

www.aselsan.com

aselsan

TÜRKİYE'NİN YENİ SEYİR FÜZESİ

ÇAKIR

Sabit ve döner kanatlı hava araçları, SİHA, SİDA, taktik tekerlekli kara araçları ve su üstü platformlardan atılabilen yeni Seyir Füzesi ÇAKIR; kara ve deniz hedeflerine karşı kullanıcıya operasyonel olarak geniş alternatifler sunacak. 150 kilometrenin üzerinde menzili bulunan ÇAKIR'ın hedefleri arasında su üstü hedefler, kıyıya yakın kara ve su üstü hedefleri, stratejik kara hedefleri, alan hedefleri ve mağaralar bulunuyor. Kale Arge tarafından geliştirilen yerli ve milli KTJ-1750 turbo-jet motora sahip ÇAKIR, tasarımının getirdiği çeviklik sayesinde; görev planlama esnasında tanımlanan üç boyutlu dönüş noktalarını içeren görevleri kolaylıkla icra edebilecek. ÇAKIR, hedef üzerinde vuruş noktası seçimi ve özgün harp başlığı ile hedeflere karşı yüksek imha kabiliyetine sahip olması bekleniyor. Gelişmiş ara safha ve terminal güdüm sistemleri ile ÇAKIR, hedeflerine tüm hava koşullarında yüksek hassasiyetle angajman sağlayabilecek. Ağ tabanlı veri bağına sahip olacak ÇAKIR, bu sayede hedefe ilerlerken kullanıcı seçimine bağlı olarak, hedef değiştirme ve görev iptali gibi seçenekleri barındıracak. ÇAKIR'ın en dikkat çeken özelliklerinin başında ise platformda çoklu taşımaya imkân veren tasarımı ve sürü konseptinde görev icra yeteneği geliyor. Çok sayıda mühimmatla koordineli taarruz imkânı veren sürü konsepti ile düşmanın savunma sistemlerinin aşılması kolaylaşırken, bir ya da birden fazla hedefte yüksek etkinlik sağlanıyor. Radar soğurucu özellikli özgün gövde tasarımı sayesinde ÇAKIR yüksek beka kabiliyeti sunuyor. Deniz üzerinde su sathına çok yakın uçuş, kara üzerinde ise arazi maskeleye kabiliyetlerine ek olarak radar soğurucu gövde yapısı ile ÇAKIR'ın düşman hava savunma sistemleri tarafından tespit edilebilirliği oldukça zor olacak. Karıştırma dayanak-

lı GNSS ve alimetre destekli ataletsel navigasyon sistemi ile yoğun elektronik karıştırmanın olduğu durumlarda da ÇAKIR seyrine devam edecek. Roketsan öz kaynakları ile başlatılan yerli ve milli seyir füzesi ÇAKIR'ın tasarımı çalışmaları devam ederken; ilk test atışının 2022 yılı sonunda AKINCI TİHA'dan yapılması, platform entegrasyonunun ise 2023 yılı içerisinde gerçekleşmesi hedefleniyor.

"KENDİNE YETER ÜLKE OLMA HEDEFİ AŞAMA AŞAMA GERÇEKLEŞİYOR"

Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı İsmail Demir, Türk savunma sanayisinin platformlar ve bunlarla kullanılacak muhtelif silah ve mühimmat sistemlerini geliştirerek sahaya verdiğini ifade etti. Platformlar kadar bunların üzerindeki vurucu ve önleyici sistemlerin de çok önemli olduğunu belirten Demir, "Bugün dünyada adından söz ettiren SİHA'larımız üzerindeki sistemler, vurucu güçlerle bir anlam kazanıyor. Bunun çeşitlendirilmesi ve kabiliyetlerinin artırılması çok önemli. Savunma sanayisinde dışarıya muhtaç olmadan kendi kaynaklarımızla kendimize yeter bir ülke olma iradesi ve hedefi aşama aşama gerçekleşmeye devam ediyor." diye konuştu. 6 yıl önce Milli Piyade Tüfegi'nin kalifikasyonuna yeni başladığını, hava savunma sistemi bulunmadığını, akıllı bomba ve mühimmatlarda ABD'nin koyduğu engellerle karşılaşıldığını anlatan Demir, tohumları atılan ürünlerin yavaş yavaş sahaya gelmeye başladığını dile getirdi. Bugün saymaktan yorulacak sayıda ürünü hizmete sunarken, yeni meyvelerin tohumlarını da atmaya devam ettiklerini bildiren Demir, "Çakır da tohumdan çok filizlenmiş, filizden çeşitli meyveler çıkartmaya çalıştığımız bir proje." dedi. En büyük referans Türk Silahlı Kuvvetleri Savunma sanayisi

ürünlerinin bir ekosistem içerisinde farklı şirketlerin kabiliyetlerinin birleşimiyle ortaya çıktığına işaret eden Demir, şunları kaydetti: "Bu platform ve silahların kendilerini ispat ettiği en önemli husus da Türk Silahlı Kuvvetleri gibi bir kullanıcı tarafından kullanılması. Bu bizim dünyadaki en büyük referansımız oluyor. Türk Silahlı Kuvvetleri gibi kabiliyetli ve yetkin bir gücün bu ürünleri kullanması, başarısını sahada göstergesi de hiçbir söze gerek kalmadan ürünlerinizin ne olduğu ile ilgili bir fikir veriyor. Tabii ki bizlerin görevi bu ürünleri çok geniş test ve denemelerden geçirip tabiri caizse dört dörtlük şekilde kullanarak gözbebeğimiz olan silahlı kuvvetlerimize, güvenlik güçlerimize teslim etmek. Bu yolda test ve kullanımdan sonra da iş birliğimiz devam ediyor, edecek." Demir, bu ürünlerle dost ve müttefik ülkelere de destek olunduğunu, ihracat faaliyetlerinin sürdüğünü söyledi. Dünyadaki gelişmelerin savunma sanayisi alanında kendine yeter ve güçlü bir ülke olma yolunda atılan adımların ne kadar doğru ve kıymetli olduğunu gösterdiğini vurgulayan Demir, "Her yeni çalışma ve ortaya çıkarılan her yeni proje ülkemiz açısından önemli değerler sağlarken Türkiye'yi hem sahada hem masada güçlü konuma getiriyor." dedi. İsmail Demir, seyir füzeleri motorları konusunda yaptıkları katkılar için TEI ve Kale Arge'ye teşekkür etti.

Roketsan'ın kara, deniz ve hava platformlarından atılabilen Seyir Füzesi ÇAKIR, son teknoloji özellikleri ve etkili harp başlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri için yeni bir güç çarpanı olacak.

**GELECEĞİN
MUHAREBE
SAHASININ
ANA OYUNCUSU**

BAYRAKTAR KIZILELMA

Bayraktar Mini İHA, Bayraktar TB2, Bayraktar TB2/S ve Bayraktar AKINCI gibi İnsansız Hava Araçlarını geliştiren ve halihazırda bu ürünleri başta Türk Silahlı Kuvvetleri olmak üzere pek çok ordu da hizmet veren Baykar Savunma, en iddialı projesi olan Muharip İnsansız Uçak Sistemi Bayraktar KIZILELMA için çalışmalarına tüm hızıyla devam ediyor. Çeşitli uzmanlar tarafından yakın vadede olmasa da orta ve uzun vadede teknolojinin hızla gelişmesine paralel olarak geleceğin hava muharebelerinin insansız muharip jetlerle gerçekleştirileceği öngörülüyor. Bu kapsamda Baykar tarafından milli ve özgün olarak geliştirilme çalışmaları devam eden Muharip İnsansız Uçak Sistemi Bayraktar KIZILELMA, geleceğin muharebe konseptine yön verecek. Bayraktar KIZILELMA geliştirilirken Suriye’de, Libya’da, Karabağ’da ve son olarak Ukrayna’da adeta oyun değiştirici olarak görev yapan Bayraktar TB2 SIHA’ların tecrübesinden azami oranda faydalanılıyor. Türkiye’nin inşa ettiği ve halihazırda seyir testlerini gerçekleştirdiği ANADOLU LHD gemisi gibi kısa pistli gemilere iniş, kalkış kabiliyetine sahip olacak olan Bayraktar KIZILELMA, bu sayede deniz aşırı görevlerde önemli rol üstlenecek. Düşük radar izi sayesinde düşman radar unsurları tarafından tespit edilebilirliği oldukça güç olacak olan Bayraktar KIZILELMA’nın 6 ton kalkış ağırlığına sahip olması hedefleniyor. Türk Savunma Sanayii tarafından milli olarak geliştirilen mühimmatları kullanacak olan hava aracı, planlanan 1500 kilogram faydalı yük taşıma kapasitesiyle

NEB, HGK-84, SOM-J, KGK, LAÇİN, AK-BABA, BOZDOĞAN ve GÖKDOĞAN gibi mühimmatları taşıyabilecek. 500 nm görev yarıçapı ile 5 saat havada kalması hedeflenen Bayraktar KIZILELMA, entegre edilecek AESA radar ile yüksek durumsal farkındalığa da sahip olacak. Bayraktar KIZILELMA’nın en önemli görevlerinden biri SEDA-DEAD yani Düşman Hava Savunma Sistemlerinin Bastırılması- Düşman Hava Savunma Sistemlerinin İmha Edilmesi olacak. Halihazırda üretim çalışmaları başlayan Bayraktar KIZILELMA’nın 2023 yılında ilk uçuşunu gerçekleştirmesi hedefleniyor.

SELÇUK BAYRAKTAR: ARTIK BU PLATFORMLAR ÖNEMLİ

BAYKAR Teknik Müdürü Selçuk Bayraktar, KIZILELMA ile ilgili açıklamalarında şu noktaların altını çizdi: “Dünya artık bu tarz platformlara gidiyor. Platformların gecikmesinin temel nedenlerinden biri beşinci nesil uçaklara çok büyük yatırımların yapılmış olması. Böyle olmasaydı 10 sene önce dünya, insansız hava uçaklarına geçmiş olurdu. Bugüne kadar oluşmuş maliyet o kadar büyük ki vazgeçemiyorlar.”

İNSANSIZ OLMASI ÇOK ÖNEMLİ

“KIZILELMA’nın avantajı insansız olması. İnsansız olduğunda muharebelerde çok daha tehlikeli görevleri yapabiliyorlar. Pilotu kaybetmek bazen savaşı kaybetmek anlamına geldiğinden her zaman gereken riskleri alamıyorsunuz. Ama insansız platformlar böyle değil. Robot uçak ol-

duğundan çok daha rahat kaybedebiliyorsunuz.” Bunun yanından insanın dayatabileceği fizyolojik limitleri artık ortadan kaldırmış oluyorsunuz. Uçak çok daha keskin manevralar yapabiliyor. Bayraktar KIZILELMA, Türkiye’nin ilk insansız savaş uçağı olacak. KIZILELMA bizim için mini İHA’yı yaptığımızdan beri gelen bir hayaldi. 2000’li yılların başından beri verdiğimiz bu mücadelede adım adım ilerledik. KIZILELMA dediğimiz bu hayale çok yaklaştığımızı görüyoruz.”

DİKKAT ÇEKEN HIZ LİMİTİ

“Akıncı’daki yazılım sistemlerini bir anlamda KIZILELMA’da da kullanacağız. Bu yaklaşık 18 yıllık bir teknolojik birikim. Akıncı’yla birlikte KIZILELMA’yı yapabilir hale geldik. KIZILELMA’nın ilk uçuşuna hazırlanıyoruz. Ülkemizin sahip olduğu kısa pistli uçak gemilerinden inip kalkacak şekilde tasarlanıyor. Böylece muharebe tarihinde devrim yapacak. Bağımsızlığımız için milli platformlar çok önemli. Aksi halde asla kontrolün sizde olduğundan bahsedemiyorsunuz.”

Baykar tarafından milli ve özgün olarak geliştirilme çalışmaları devam eden Muharip İnsansız Uçak Sistemi BAYRAKTAR KIZILELMA, geleceğin muharebe konseptine yön verecek.

“Özellikle off-road yeteneği arttırılmış, altyapısı bu kapsamda iyileştirilmiş, kuvvetlendirilmiş araçlara entegre edilecek iletişim ve muhtelif görev donanımları için ortaya çıkardığımız DERMAN platformunun sağlayacağı katkı ve faydadan gurur duyacağımızı ifade etmeliyim.”

Koluman Holding
Yönetim Kurulu Başkanı
KAAN SALTİK

**ÖNCELİKLİ HEDEFİMİZ;
TSK’NIN LOJİSTİK
İHTİYACINI KARŞILAMAK**

Koluman Otomotiv Endüstrisi A.Ş. 1999 yılında başlayan çalışmalarını son yıllarda yeni ataklar ile güçlendiren bir kuruluş. Özellikle Türk Silahlı Kuvvetlerinin lojistik desteğinde büyük bir hamleyi oluşturan DERMAN ile hayli iddialı bir rotaya yürüyen kuruluşun Yönetim Kurulu Başkanı Kaan Saltık'la söyleşimizde yeni çalışmaların ipuçları da vardı.

Kaan Bey öncelikle bize KOLUMAN'dan ve faaliyet alanlarından bahseder misiniz?

Koluman 1965 yılından beri faaliyetlerini yürüten %100 Türk sermayeli bir holding şirkettir. Mercedes-Benz Türk'ün en büyük Türk ortağı olan holdingimiz, aynı zamanda Mercedes'in en büyük bayi gruplarından biridir. 1999 yılında Mersin'de başlamış olduğumuz üretim faaliyetlerini ise Koluman Otomotiv çatısı altında yürütmekteyiz, Koluman Otomotiv olarak hem askeri hem de sivil alanlarda araç ve üstyapı projeleri üretimini gerçekleştirmekteyiz.

KOLUMAN, uzun yıllar savunma sanayii için üretim yapmış olsa da 2016-2017 yılları arasında kendi özgün araçlarını geliştirmek için yola çıktı. Bu yolculukta ilk ortaya çıkan araç DERMAN oldu. Bu kararın alınmasından bugüne yaşanan süreci özetleyebilir misiniz?

DERMAN, değişen muharebe koşulları ve artan sistem donanımları dolayısıyla daha yüksek kapasiteli yük taşıma ihtiyacına yönelik araç geliştirme fikrinin bir ürünü olarak çıkmıştır. Öncelikli hedefimiz taktik tekerlekli araç sınıfında, üç kıtada görev alan TSK personelimizin lojistik destek ihtiyacını gidermeye yönelik bir ürün

ortaya koymaktı.

Halihazırda Rusya-Ukrayna savaşı bir kez daha gösterdi ki bir harpte, lojistik hayati önemde. DERMAN da bir Lojistik Destek Aracı. Özgün ürün geliştirmeye doğru bir noktadan başladığınızı düşünüyor musunuz?

Lojistiğin önemi son yıllarda daha net anlaşılmaya başlanmıştır. Bizler zaten bu önemin farkında olarak, bu alandaki çalışmalarımızı yıllar öncesinden başlatmıştık. Özellikle off-road yeteneği arttırılmış, altyapısı bu kapsamda iyileştirilmiş, kuvvetlendirilmiş araçlara entegre edilecek iletişim ve muhtelif görev donanımları için ortaya çıkardığımız DERMAN platformunun sağlayacağı katkı ve faydadan gurur duyacağımızı ifade etmeliyim.

DERMAN'dan sonra 2. nesil diye adlandırılan Yeni Jenerasyon DERMAN'ı tanıttınız. Yeni jenerasyona geçişte araçta yapılan değişimlerden bahseder misiniz?

Yeni jenerasyon DERMAN aracımız, çekici konseptine uygun olarak tank, zırhlı muharebe araçları ve ağır ekipman taşımaya yönelik ihtiyaçları gözeterek ortaya koyduğumuz bir çalışmadır; bunu gerçekleştirirken dayanıklılık ve gücün ön planda olduğu özgün tasarım ana motivasyon kaynaklarımızdan biriydi. Bu tasarımı hafiflikle birleştirmek ise yoğun araştırma ve geliştirme faaliyetlerimizin güzel çıktılarından birisi olmuştur.

Savunma Sanayii Başkanlığı (SSB) ile KOLUMAN arasında DERMAN sözleşmesi imzalandı. Bu sözleşme kapsamında teslimatlara ne zaman başlamayı hedefliyorsunuz? Araç sayısının artırılması düşünülmüyor mu?

DERMAN, değişen muharebe koşulları ve artan sistem donanımları dolayısıyla daha yüksek kapasiteli yük taşıma ihtiyacına yönelik araç geliştirme fikrinin bir ürünü olarak çıkmıştır.

Elbette ki artırılmış araç adetleri ile ilerleyen yıllarda teslimat yapmaktan mutluluk duyarız. Öncelikli hedefimiz 2022 yılında kalifikasyon çalışmalarını tamamlayarak ilk parti teslimatlarına başlamak ve 2023 yılı son çeyreğinde ise bütün araçları TSK'nın hizmetine sunmaktır.

DERMAN, bir aile serisi olarak devam edecek mi? Örneğin 3. ve 4. Jenerasyon DERMAN'ları görecektir miyiz?

Bizler, DERMAN'ı uzun soluklu bir ürün ailesi olarak planladık. Balistik konfigürasyonla birlikte soft kabin ça-

lışmalarımız da tamamlanmak üzeredir. Akabinde 8x8 ürün grubunu Lojistik Destek konseptinde 6x6 ve 4x4 taktik tekerlekli araçlarla genişletmeyi planlıyoruz.

Son olarak ihracat çalışmalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Çalışmalarımız, her zaman T.S.K'nın ihtiyacını gidermeye yönelik olmuştur. Ürettiğimiz araçların envanterdeki yerini alması ile birlikte, Avrupa ülkeleri başta olmak üzere BM üyesi ülkelere teslimat gerçekleştirerek ülke ekonomisine katkı sağlama amacıyla temaslarımızı sürdürüyoruz.

Yeni jenerasyon aracımız, çekici konseptine uygun olarak tank, zırhlı muharebe araçları ve ağır ekipman taşımaya yönelik ihtiyaçları gözeterek ortaya koyduğumuz bir çalışmadır; bunu gerçekleştirirken de dayanıklılık ve gücün ön planda olduğu özgün tasarım ana motivasyon kaynaklarımızdan biriydi.

GEZGİN

Askeri Kara Aracına Entegre Hareket Halinde Uydu Haberleşme Sistemi

Gezgin, COBRA-II araç üzerinde entegre edilmiş olan, araç hareket halindeyken ses ve veri/görüntü haberleşmesi sağlayan uydu terminalidir. Araç üzerine monte edilen anten otomatik olarak seçilen uyduya yönlenebilmekte ve IP tabanlı, açık ve/veya kapalı ses, veri, video telekonferans ve faks haberleşmesi gerçekleştirilebilmektedir. Zorlu arazi şartlarında 3.2 mbps'e kadar veri hızı sağlayabilmektedir.

www.aselsan.com

aselsan

genç robotikçilerin hedefi

TEKNOFEST

İSTANBUL HAVACILIK, UZAY VE TEKNOLOJİ FESTİVALİ

Geçtiğimiz aylarda Türkiye çapında liseler arasında gerçekleştirilen robotik yarışmalarında kendisinden söz ettiren **GreenTech** Robotik takımı Teknofest yolcusu.

Sponsorları arasında M5'in de bulunduğu GreenTech Robotik takımı 2021 yılının aralık ayında Beykoz Doğa Koleji'nde okuyan bir grup meraklı genç tarafından kurulmuş. Amaçlarını "her çocuğa ve gence teknolojiyi tanıtmak ve sevdirmek olarak" tanımlayan gençler dünyaya ve çevreye yararlı işler yapmak istiyor. Gençler çıktıkları bu yolda yalnız değiller elbette; mentörlük görevini öğretmenlerinden Ali Yiğit Alkan ve Mustafa Burakhan Kocabaş üstlenmiş durumda.

Greentech takımı on kişiden oluşuyor. Takım Kaptanı Rana Özkan, aynı zamanda 9. Sınıf öğrencisi. Eğlenirken öğrendiklerini belirten Rana Özkan, takım ruhunun kendilerine heyecan kattığını söylüyor.

“Mentörlerimiz önderliğinde 2021 aralık ayında bir robotik takımı kurduk. En önemli amaçlarımızdan biri tecrübe kazanmaktı. VEX Robotik yarışmaları bize bu avantajı çok iyi bir şekilde sağladı. Mühendislik ve iletişim becerilerimizin geliştirilmesinde büyük rol oynayan mentörlerimizle ilk olarak VEX, sonrasında ise MEB Robot yarışmalarına ve TEKNOFEST’e katılmaya karar verdik. Biz yarışmaya hazırlanırken ve yarışmalarda çok eğleniyoruz ve çok şey öğreniyoruz. Yarışmalarda herhangi bir sorunla karşılaştığımızda bir araya gelip sorunun ne olduğunu bulup, çözmeye çalışıyoruz. Bu bize çok fazla beceri kazandırıyor.”

KAYBETMEYİ VE KAZANMAYI ÖĞRENDİK

Takımında yer alan diğer gençlerden mekanik şefi D. Selin Alış, yarışmalarda kazandığı deneyimden son derece memnun. “Kaybetmeyi ve kazanmayı öğrendik. İlk yarışmamızda çok iyi olmayan sonuçlar elde ettik ancak pes etmeyip yeni ve daha iyi bir robotla tekrardan katıldık ve öncekine kıyasla çok daha

iyi sonuçlar elde ettik. Ayrıca grup olarak çalışmayı ve eğlenmeyi öğrendik.”

Takıma gönüllü giren bir diğer isim Lara Güldiker, ekibin yazılım şefi. Hayatımda başka hiç bir yerde yaşayamayacağı deneyimleri ve becerileri GreenTech sayesinde elde ettiğini düşünüyor.

“GreenTech bana düzen kurmayı, bir grubu yönetmeyi, birlik olmayı öğretti. GreenTech’e girmeyi düşündüğümde yazılımcı olarak görev almak istedim, çok fazla tecrübem olmasa da gelecekteki mesleğimin yazılım yönünde olmasını istiyordum. VEX çok büyük ve çok eğlenceli bir ortamdı. Daha lisedeyken böylesine bir yarışmaya girmek benim için çok önemli ve değerli. VEX beni birçok yönden olumlu etkiledi, yardımlaşmayı, birlik olmayı, bir iş kötü sonuçlandığında pes etmeyip tekrar denenmesi gerektiğini öğretti.”

Gençler çalışmalarını sosyal medya mecralarından da duyurmaya çalışıyor. Elde edilen başarıları kamuoyuna duyurma görevi PR şefi İdil Çavdar’a ait. O da takım çalışması sayesinde tecrübe kazandığına inanıyor arkadaşları gibi.

“GreenTech robotik takımına girmek istediğimde PR ekibinde görev almak istedim, çünkü insanlarla iletişim kurmak istiyordum ve bu konuda kendime güveniyorum. Li-

sedeyken böyle bir deneyim kazanmak benim için çok değerli.”

Takım Kaptanı: Rana Özkan, Driver: Rüzgar Didinal. Mekanik Ekib: Duru Selin Alış, Ceyla Diker ve Ödel Çakır. Yazılım Ekibi: Lara Güldiker ve Rafi Can Tayıncı. Tasarım: Kuzey Savaşer. PR: İdil Çavdar ve Olca Şevval Demir.

Rana Özkan;

Takım ruhunun kendilerine heyecan kattığını söylüyor.

“Mentörlerimiz önderliğinde 2021 aralık ayında bir robotik takımı kurduk.

En önemli amaçlarımızdan biri tecrübe kazanmaktı. VEX Robotik yarışmaları bize bu avantajı çok iyi bir şekilde sağladı. Mühendislik ve iletişim becerilerimizin geliştirilmesinde büyük rol oynayan mentörlerimizle ilk olarak VEX, sonrasında ise MEB Robot yarışmalarına ve TEKNOFEST’e katılmaya karar verdik.

güvenlik güçlerinin
SARSILMAZ
silahları

SAR 56
SAR 90

Sarsılmaz'ın alandaki personelin "ihtiyaçlarını önceleyen" çalışmaları ve üretimdeki istikrarı, SAR 56 ve SAR 9C'nin ortaya çıkmasını sağladı.

Türkiye, dünyanın en riskli coğrafyalarından birinde güvenlik güçlerini kullanarak beka mücadelesini sürdürüyor. Bu mücadelede, ihtiyaç duyduğu çeşitli özelliklerdeki silahları tedarik etmede bazı zorluklarla karşılaşılıyor. Söz konusu zorluklar, hava savunma sistemlerinden güvenlik güçlerinin kullanacağı küçük tabancalara kadar uzanan geniş bir yelpazede karşımıza çıkıyor. Bu durumu aşmanın en doğru yolu yerli ve milli ürünler geliştirebilmek. Hem Türk Güvenlik Güçlerinin hem de dost ve müttefik ülkelerin ihtiyaçlarını karşılamak için milli sermaye ile çalışan kurumların başında da Sarsılmaz geliyor. Sarsılmaz Silah Sanayi AŞ, tamamı Türk mühendisler tarafından geliştirilen, yerli ve milli imkanlarla üretilmiş 330'dan fazla ürün çeşidiyle hem

Türk Güvenlik Güçlerinin ihtiyaçlarına cevap veriyor hem de 81 ülkeye ihracat gerçekleştiriyor. Başta Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet güçleri olmak üzere 23 ülkenin kolluk kuvvetleri tarafından kullanılan Sarsılmaz silahları, devlet onaylı Ar-Ge merkezine sahip olan Düzce'deki 100.000 m2 tesislerde tasarlanıp geliştiriliyor. Sarsılmaz bu dev tesiste saha personelinin gelen talep ve geri dönüşler ile Ar-Ge çalışmalarına kesintisiz olarak devam ediyor.

ERGONOMİK YAPI, YÜKSEK PERFORMANS: SAR 56

Özgün olarak geliştirdiği SAR 223 piyade tüfeğinin üretimine devam eden ve MPT-76 piyade tüfeklerinin seri üretimini üstlenen az sayıdaki firma-

dan biri olan Sarsılmaz, bu alanda elde ettiği tüm birikimi bir potada eritti. Bu birikimin, sahadaki personelden alınan geri besleme ile harmanlanması ile de kullanıcı dostu ve ergonomik SAR 56 ortaya çıktı. SAR 56, kısa vuruşlu gaz piston tahrik sistemi ve 5.56x45 milimetre kalibresiyle yüksek performans sunarken, beş konumlu ve yanak destekli dipçiğiyle de kolay kullanım olanağı sağlıyor. SAR 56'nın bu ergonomik yapısı, uzun ve sökülebilir el kundağının yanı sıra açılı el tutamağıyla zenginleşiyor. Kurulu değilken de emniyete alınabilen SAR 56 güvenliği ön plana alırken, çift taraflı mandal grubuyla da taktik kullanıma uyumlu bir yapı barındırıyor. Polimer toz kapağı, ergonomik kayış bağlantı halkası, adet göstergeli şarjörü SAR 56'nın diğer önemli özellikleri arasında.

SAR 56'nın ergonomik özelliklerinden öne çıkanları, şu şekilde sıralanıyor:

- ★ 5 konumlu, yanak destekli dipçik
- ★ Uzun ve sökülebilir tip el kundağı
- ★ Ergonomik ve destekli tip el kabzası
- ★ Kurulu değilken de emniyete alınabilir tetik grubu
- ★ Taktik kullanımına uygun, çift taraflı mandal grubu
- ★ Polimer toz kapağı
- ★ Ergonomik kayış bağlantı halkası
- ★ Göstergeli şarjör

SAR 56'nın bir diğer önemli özelliği de silahın, farklı uzunluktaki namlu boyu seçeneklerine sahip olması. 7,5 inç, 11 inç ve 14,5 inç olmak üzere 3 farklı namlu boyu seçeneği ile gelen SAR 56, bu sayede, yakın mesafeden uzak menzile kadar farklı koşullarda gerçekleştirilecek tüm görevlere uygun bir çözüm olarak öne çıkıyor. Tüfek, kullanıcı talebine uygun olarak istenilen renklerde kullanıma hazır hale getirilebiliyor. SAR 56 halihazırda Özel Kuvvetler Komutanlığı ile KKTC'de konuşlu Türk komando birlikleri tarafından başarıyla kullanılıyor.

ESNEK KULLANIM, YÜKSEK GÜVENLİK: SAR 9C

SAR 9C, Türkiye'nin uluslararası ödüllü yerli ve milli tabancası SAR 9'un tüm üstün özelliklerini kompakt bir tasarımda bir araya getiriyor. SAR 9'a göre daha küçük boyutuyla fark yaratan SAR 9C, değiştirilebilir kabza kapakları ve sırtlığıyla esnek kullanım olanağı sunarken, ergonomik yapısıyla da kullanıcıya kolaylık sağlıyor. Küçük boyutu sayesinde kıyafet altı kullanıma uygun olan SAR 9C, iğne ve tetik emniyetleriyle yüksek güvenli bir deneyim sunuyor. SAR9C kompakt bir tasarıma sahip olsa da namlu altında standart bir aksesuar rayı da bulunduruyor.

SAR 9C Teknik Özellikleri

Kalibre

9x19 mm

Tetik Sistemi

Tek Hareketli

Kapasite

15

Namlu Boyu

103 mm

Toplam Boy

183 mm

Toplam Yükseklik

130 mm

Toplam Genişlik

37 mm

Ağırlık

760 gr

SARSILMAZ EN YENİ MODELLERİ İLE IWA'DAYDI

Türkiye'nin en köklü özel silah üreticilerinden Sarsılmaz, 3-6 Mart tarihleri arasında Almanya'da düzenlenen "IWA Outdoor Classics Nürnberg 2022" fuarında yer aldı. Sarsılmaz, dünyanın en önemli av silahları fuarında 50'den fazla tabanca modelinin yanı sıra 26 av ve spor tüfeğini sergiledi. Yüz elli yıla yaklaşan tarihinde pek çok ilke ve sayısız başarıya imza atarak silah sanayiinde her dönem Türkiye'nin öncü ve yenilikçi markalarından olan Sarsılmaz, dünyanın önde gelen av silahları fuarlarından "IWA Outdoor Classics Nürnberg 2022"de en yeni modelleriyle görücüye çıktı. Fuarda 26 av ve spor tüfeğinin yanı sıra farklı özelliklerde 50'den fazla tabanca modelini sergileyen Sarsılmaz, özellikle SAR 9 tabanca ailesinin yeni geliştirilen sürümleriyle büyük ilgi gördü.

SAR 9 AİLESİ YENİ ÜYESİ SAR 9 CX İLE IWA'DA

"IWA Outdoor Classics Nürnberg 2022"de av tüfeklerinin yanı sıra SAR 9 SC, SAR 9C, SAR 9 SP, SAR 9 Gen2 ve ailenin küçük boyutuyla fark yaratan yeni üyesi SAR 9 CX'i de ziyaretçilerle buluşturan Sarsılmaz, uluslararası arenada bir kez daha adından söz ettirdi. 15 mermi kapasiteli şarjör, ekstra bir sisteme gerek duyulmaksızın monte edilebilir refleksi nişangah ve fenerle hem profesyonel hem de kişisel kullanıma uygun bir tasarıma sahip olan SAR 9 CX, kapağında bulunan soğutma kanalları sayesinde seri atışlarda yüksek performans sağlıyor. SAR 9 SP modeli ise yakın muharebe ortamlarının taktik ihtiyaçlarını karşılayan özellikler taşıyor. SAR 9 SC ise SAR 9 ailesinin sub kompakt sınıfında tasarlanan en küçük üyesi. 12 mermi kapasitesi ve 85 milimetre namlu uzun

luğuyla kullanıcılarına profesyonel ve pratik kullanım olanağı sunuyor.

SARSILMAZ, ASKERİ SİLAHLARDA DA ULUSLARARASI ARENADA

Sarsılmaz, av tüfekleri ve tabancaların yanı sıra makineli tabancalardan piyade tüfeklerine, makineli ve ağır makineli tüfeklere uzanan geniş ürün yelpazesiyle dünyanın en önemli silah üreticileri arasında yer alıyor. Özgün olarak geliştirilen SAR 56 piyade tüfeği, 7,62x51 mm çapındaki SAR 762 MT makineli tüfek ve 12,7x99 mm'lik SAR 127 MT ağır makineli tüfek öne çıkan ürünler arasında.

SARSILMAZ, AV TÜFEKLERİNDE DÜNYANIN EN İYİLERİNDEN

Fuarda av tutkunlarıyla buluşacak tüfekler arasında Sarsılmaz'ın klasikleşmiş modelleri yer alıyor. Üretimine başladığından bu yana Sarsılmaz'ın avcılar tarafından en çok tercih edilen tüfekleri arasında yerini alan MAGIC, estetik tasarımıyla bütünleşen yağ cıvalı ceviz dipçisi ve el kundağıyla dikkatleri üzerine çekiyor. Sarsılmaz'ın ilk kinetik sistem av tüfeği VERTU da fuarında sergilenen ürünler arasında yer aldı.

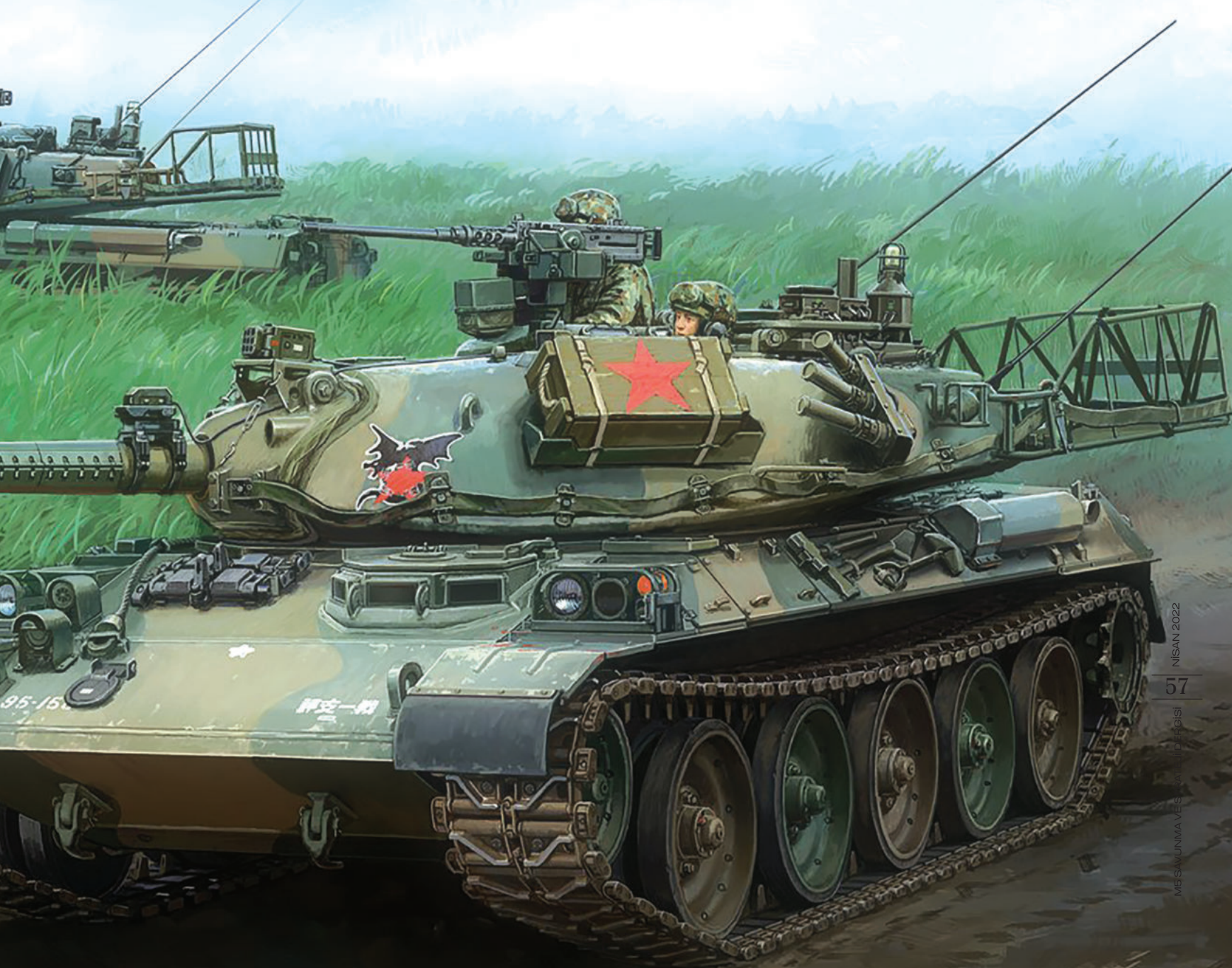
ÇELİK PALETLİLERİN DOĞUŞU tanklar

Dr. Süleyman ÖZMEN ★ Savunma Analisti

Devletlerin savunma kapasitesi, birçok yönden ordusunun kullandığı silahlara bağlıdır. Bu kapsamda ülkenin savunması adına her yıl yeni askeri araçlar geliştirilmektedir. Tank özellikle konvansiyonel savaşlarda karar silahı olacak şekilde tasarlanmıştır. İlk çağlardan beri insanlar darbe tesiri yapacak, dehşet saçacak tahripkâr savaş araçları bulmak için devamlı çaba göstermişlerdir. Bunların çeşitli sonuçlarını, devirlerinin basit teknolojilerine göre de olsa eski Çinlilerde, Asurlu-

larda, Mısırlılarda, Romalılarda iki tekerlekli hafif savaş arabaları, kapalı savaş arabaları, orta çağın zırhlı şövalyeleri ve ağır süvarisi şeklinde görebiliyoruz. Hannibal ve Timur'un filleri de bugünün tankları gibi kullanılıyordu. Rönesans İtalya'sının meşhur büyük sanatçısı Leonardo da Vinci, üstün hayal gücü ve başarılı çizimleriyle modern tankın ve zırhlı aracın bir taslağını ortaya koyabilmiş ve kullanımasını da aynen şöyle açıklamıştır: "Kapalı, emniyetli ve tahribi güç savaş arabaları yapıyorum. Bunlar top-

larıyla ateş ederek ilerlediklerinde en kuvvetli düşman safları dahi çözülecek geri çekilmek zorunda kalacaktır. Bunların arkasından kendi piyademiz emniyetle ve mukavemetsiz ilerleyebilecektir." Yüzyıllar boyunca birçok askeri ve sivil şahıs Leonardo da Vinci gibi kesin sonuç silâhları yapmaya çalıştılar. 1914 yılında Birinci Dünya Savaşı başladığında taraflar tamamıyla klasik hareket konseptine bağlı idiler ve o zamana kadar ortaya çıkmış seri ateşli toplar ve geliştirilmiş maki-neli tüfekler gibi modern silâhların bu

askeri harekât karakterini büyük ölçüde etkilemeyeceği düşünülüyordu. 1914 yılında savaşa girildiğinde hasım taraflarda bu mücadelenin yıllar, aylar değil sadece haftalar içerisinde bitirileceğine dair genel bir inanış vardı. Fakat Fransa'nın kısa zamanda yenilmesini sağlamak amacıyla hazırlanmış olan Schlieffen Plânı (Şiflen Plânı), yapımıcısının istediği şekilde uygulamayı Almanların Marne' de durdurulması ve Fransa'nın mağlup edilememesi cephede büyük bir durgunluk yarattı ve İsviçre sınırından başla-

yıp Manş Denizi kıyılarına kadar uzanan karşılıklı siper sistemi ile çarpışmalar değişik bir şekil alarak 20 'inci Yüzyılın ilk büyük savaş gerçeği kendisini gösterdi. Siper harbi ile her iki taraf için çok zayıtlat, çok kanlı bir dönem başlayarak savaş dört yıl devam etti. Kasım 1914 sonunda, savaşın başlamasından üç ay sonra İngiliz ve Fransız zayıtlatı bir milyon insana yaklaştı. 1915 sonbaharına doğru ise, süvarinin yarma harekâtı için kullanılması ısrar ediliyordu. Bu görüşlerle 1915 sonuna kadar karşılıklı topçu

düellosu ile düşman tahkimat ve makineli tüfek yuvalarının tahribiyle vakit geçirildi. Bu sırada Yüzbaşı Swinton 'un gayretleri sona yaklaşıyordu. Swinton, Fransa'daki muharebelere katılmış ve harekât imkânlarını kaybetmiş orduların ataletini, mevzi harbinin insan ve malzeme yutan müthiş bir ejder olduğunu müşahade etmişti. Onun harpten evvel düşünüp uygulamaya koyamadığı "Kara Destroyeri" fikrini, Harbiye Nezaretine, generallere kabul ettirebilmek için mücadelesine Churchill destek olmuştu. Swin-

Rönesans İtalya'sının meşhur büyük sanatçısı Leonardo da Vinci, üstün hayal gücü ve başarılı çizimleriyle modern tankın ve zırhlı aracın bir taslağını ortaya koyabilmiş ve kullanılmasını da aynen şöyle açıklamıştır: "Kapalı, emniyetli ve tahribi güç savaş arabaları yapıyorum. Bunlar toplarıyla ateş ederek ilerlediklerinde en kuvvetli düşman safları dahi çözülerek geri çekilmek zorunda kalacaktır. Bunların arkasından kendi piyademiz emniyetle ve mukavemetsiz ilerleyebilecektir"

ton geniş bir mühendis ve teknisyen kadrosuyla ilk tankın şekil ve evsafını tespit etmiş ve üretime de geçilmişti. Eylül 1915'te ilk tankın tecrübesi Wembly Parkta (Vembli Park) yapılmış ve tecrübe olumlu sonuçlanmıştı. Şimdi bu cisme bir isim bulmak gerekiyordu. Birçok isimler teklif edilmiş ve sonuçta gizlilik bakımından en uygun olan Tank ismi uygun görülmüştür. Bisley'de Siberie Camp (Siberya Kamp) bölgesinde ilk tank eğitim sahası kuruldu. Mürettebat, ordu birlikleri içinden ve gönüllüler arasından seçildi. Bu mürettebat ne için seçildiklerini ve geldiklerini bilmiyorlardı. Zira henüz ortada kullanacakları silâhları yoktu. İlk eğitim programları piyadecilik, makineli tüfek, haritacılık, motor tekniği ve 6 paundluk topun kullanılması idi. İlk tank "Mark 1" eğitim merkezine geldiği zaman gönüllülerin birçoğu bu cismi gördükten sonra bu sınıfa geçmeyi reddettiler. Onlar bu biçimsiz demir kitlesinin yürüyeceğinden bile şüphe ediyorlardı. Bununla beraber ilk teşkilat kurulmaya baş-

landı ve bu sınıfa "Motorlu Makineli tüfek" adı verildi. 27 Temmuz 1917 yılından itibaren bu sınıfın adı Tank olmuş ve bu suretle bugünkü tank sınıfının temeli atılmıştır.

TANKIN TAKTİK ANLAMDA KULLANIMININ KRONOLOJİSİ

15 Eylül 1916 sabahı Almanlar, mevzilerini çevreleyen sıralar halindeki tel örgülerin ve ölüm kusan makineli tüfeklerin emniyeti altında ve aşılmaz zannettikleri mevzilerinde baskına uğramışlardı. Sabahın erken saatlerinde, hafif puslu bir havada, içi su dolu bir mermi çukurunda, uykusuzluktan ve yorgunluktan bitkin bir halde bulunan gözcü Fritch'i, bir hadise canlandırmıştı. Gözlerine inanamıyordu. Asap bozan madeni gürültüler ve yaklaştıkça büyüyen cisimlerin çukur, hendek, çamur, tel örgü dinlemekten ilerlemekte olduklarını hayret ve şaşkınlıkla seyrediyordu. Derhal telefonuna sarıldı, gördüklerini anlatmak istedi. Onunla alay ettiler. Nöbet yerini terk ederek gördüklerini şifahi olarak anlatmak istedi. Onu korkaklıkla itham ettiler. Çaresiz bu ejderhaları bekledi ve kısa bir süre sonra Fritch ve yüzlerce arkadaşı bu amansız silâhların paletleri altında can verdiler. Bu insanlar, çamur ve cesetler arasında ilerleyen, harp tarihinde büyük bir inkılap yaratan yeni bir harp vasıtasıyla; "Tank" ile tanışmışlardı. İngilizlerin kısmen eğitim ve teşkilatı tamamlanmış iki tank bölüğü Fransa'ya geçirilmişti. 10 Eylül 1916 günü bu tanklar trenlerle Somme cephesine yakın Loop istasyonuna indirilmişlerdi. Bu istasyon cepheye 10 mil kadar uzaklıkta idi. İndirme geceleyin yapılmış ve birlik önceden keşfedilmeyen ve bu birlik tarafından bilinmeyen bir bölgede toplanmıştı. Ertesi gün taarruzun hazırlanması amacıyla bu bölüklerin komutanları cephedeki kolordu

ve tümen komutanlarını ziyaret etmişlerdir. Maksud düşman durumu ve arazi hakkında bilgi edinmek ve taarruzu plânlamaktı. Fakat bölük komutanları isteklerini anlatacak ne bir komutan ne de bir karargâh subayı bulamadılar. Başkomutanlığın emriyle bir konferans gerçekleştirildi. Muhtelif sınıf subaylarından ve komutanlarından müteşekkil bu konferansta tank subaylarına piyadenin taarruz ve topçunun destek plânları şifahi olarak anlatıldı ve tankların piyadenin taarruz saatinden bir buçuk saat önce harekete geçmeleri kararlaştırıldı. Bulunulan bölge tank subayları tarafından bilinmiyordu. Ellerinde bölgenin haritası dahi yoktu. Bu şartlar altında tank subaylarının tek yapabildikleri iş şoförlere görülebilen arazi kısımlarını göstermek olmuştur. 14-15 Eylül gecesi tanklar taarruz mevziine yaklaşmak için toplanma bölgesini terk ederek bilinmeyen bir arazide güçlkle ilerlemiştir. Birçok tank yolda arızalanmış ve bu sebeple 49 tanktan ancak 32 tanesi cepheye varabilmişti. Cepheye 32 tankın varışı evvelce 49 tanka göre yapılmış olan plânın değiştirilmesini gerektirmiş ve 17 tank 14'üncü ve 15'inci kolordulara, 8 tank 30'uncu kolorduya verilmiş ve 7 tank da ihtiyat kuvvetlerine tahsis edilmişti. Tanklar piyadenin taarruz saatinden bir buçuk saat evvel harekete geçmişti. Düşman cephesi kısa bir zamanda yarılmış ve birkaç mil geriye atılmıştı. Fakat ne yazık ki bu ejderlerin de takati burada tükeniyordu; çünkü benzinleri azalmıştı. Bütün bunlara rağmen, bu ilk tank taarruzu bir tank taktiğinin doğmasına sebep olmuştu. Her ne kadar bu silâh baskın tesiri yapmış ve ümit edilmeyen az bir zayıatla, Alman cephesinin sınırlı bir kısmını yarabilmişse de istenilen netice tam olarak şu sebeplerle elde edilememişti;

★ Personelin yetersiz eğitim görmüş olması,

SAR 762 MT

GÜVENLİK GÜÇLERİMİZİN YERLİ VE MİLLİ DESTEKÇİSİ

- ★ Tankın hareket sığasının azlığı,
- ★ Teknik bakımdan kullanma güçlüğü,
- ★ Tankın kullanılması için bir taktik tespit edilmiş olmaması,
- ★ Tankın kitle halinde kullanılmış olmaması.

İlk tank taarruzunu müteakip askeri yazarlar şu ana fikir etrafında toplanıyorlardı; “İngilizler büyük bir askeri baskın imkânını kaybetmişlerdir. Eğer bu silâh çok miktarda ve zamanında kullanılabilsen harbin seyri de değişebilirdi.” Bu görüşlerin gerçeğe uygun olduğu kabul edilebilir. Ancak tankın ilk yaratıcısı olan Yüzbaşı Swinton’un bu silâhın muharebeye sokulması için bir müddet daha tatbikatlarda denenmesi düşüncesi İngiliz generallerince kabul edilmemiştir. Generaller: “Böyle bir silâh dost arazisinde değil, gerçek muharebede ve düşmana karşı tecrübe edilmelidir” tezini savunarak Yb.Swinton’u susturmuşlardır. Almanlar ise taarruzdan üç ay sonrasına kadar dahi bu taarruzun tesirinden kurtulamamışlardı. Böyle bir silâha karşı aynı tip bir silâhla karşı koymak fikrini çok geç ele aldılar. Almanları buna sevk eden ana fikir, onların harbin birkaç ay içinde biteceğine inanmış olmaları idi. Bu sebeptendir ki Ocak 1918 tarihine kadar hiçbir teşebbüse geçmemişler ve ancak bu tarihte beş tanklık bir kısmı cepheye sürmüşlerdi. Hatta bu kısmı teftiş eden Mareşal Hindenburg “Bu araçların fazla bir iş yapacaklarını zannetmiyorum. Fakat mademki bir defa yapılmış tabiidir ki biz de kullanacağız” demişti. Mareşalın bu silâh üzerindeki güvensizliği bu sınıfı teşkil eden Alman mürettebat üzerinde çok kötü bir tesir yapmıştı. Her ne kadar ilk tank taarruzu kısmen başarılı olmuşsa da sevk ve idaredeki hatalar ve eğitim noksanlığı bariz bir şekilde göze çarpıyordu. Cepheye varabilen tanktan piyadeye yol açarak ilerlemelerini sağlamış ve düşman mevzilerinde oldukça önemli tah-

ribat yapmışlardı. 9 tank taarruz eden kuvvetlere katılmamışlarsa da geride kalan mukavemetlerin temizlenmesinde büyük işler başarmışlardı. Geri kalan 9 tank arızalanmış, 5 tanesi de tahrip edilmişti. Görülüyor ki, asıl taarruza katılan 9 tanka rağmen başarılan iş ve alınan netice oldukça iyiydi. Bu taarruzun sonunda şu teknik ve taktik sonuçlara ulaşılmıştır;

- ★ Tank, etkili bir taktikle kullanılmadığı takdirde bu silâh dramatik bir icattan başka bir mana ifade etmez.
- ★ Tank taktiği geliştirilmeli ve tanklar kitle halinde kullanılmalıdır.
- ★ Eğitim önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Gerek tank ve gerekse desteklediği birlikler müşterek eğitime tabi tutulmalı ve buna gereken önem verilmelidir.
- ★ Tank, teknik bakımdan birçok kısımlarıyla ele alınmalı ve geliştirilmelidir.

★ Zırh kalınlığı yeterli değildir.

★ Tankın gerisindeki kuyruklu tekerlekler ağır ve mahzurlu görülmüştür.

★ Tankın hareket sığası çok azdır.

15 Eylül 1916 tarihinde Flers’de Mark-1 tankının kullanılmasını müteakiben, Fransa da ilk defa 16 Nisan 1917 tarihinde Schneider tanklarını Berry Aubac’te ve ardından 5 Mayıs’ta St. Chamond (Seint Kamond) ‘da muharebeye soktu. 1917 yılı sonunda İngiltere’de orta tankların serisi olan Whiffet tankı hizmete girdi. Bunun ağırlığı 14-20 ton ve menzili 100 km idi. Fransa’da 1918 yılında Renault-FT hafif tanklarının seri halinde üretimine başlandı. Fransız ve Amerikan kuvvetleri hemen bu tanklarla donatıldı. Daha sonra birçok ülkeye yayılan bu tanklar iki dünya savaşı arasındaki devrede zırhlı silâhların temeli olmuştur. 1918 yılında taarruz hazırlıkları ağır tankların ortaya çıkmasına yol açtı. Bunun Fransız prototipi olan FCM I-A tankının ağırlığı 42 ton idi ve 105 mm topla donatılmıştı. Özellikle FCM

II-C tankı 68 ton ağırlığında ve Fransa’nın kuzey kanallarından geçebilecek güçteydi. 35 tonluk, 57 mm iki top taşıyan ve 1918’de İngiltere’de üretilen Mark-V tankı 1930’a kadar hizmette kaldı. Burada tankın dünya silah sistemlerine katılmasının Birinci Dünya Savaşının kaderi üzerinde çok önemli bir etkisi olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz. 1919 barışını izleyen 15 yıl boyunca birçok ülkede başarılı tank modelleri yapıldı, fakat savaş stoklarının bolluğu yüzünden seri üretime geçilmedi. Fransa, taret altında 155 mm’lik top taşıyan bir tankı incelerken, İngiltere 1921’de ilk amfibi tankı çıkardı; ABD ise orijinal ilk tankı Christie (Kristi)’yi 1931’de üretti. Bu tank 13 ton ağırlığında idi ve tekerlek veya palet üzerinde hareket ediyordu. Aynı tarihte Fransa’da üretilen D-1 tankı (47 mm’lik top, 13 ton ağırlık, hızı 18 km/saat) Birinci Dünya Savaşından kalma tankların sonuncusudur. Ancak, bu modelde de bir değişiklik yapılmış ve bir telsiz eklenmiştir. Gerçekten, 1933’de yapılan birçok hafif tank yeni bir eğilimi gösterir. Bir ağır makineli tüfekte donatılan ve 10-12 mm kalınlığında zırhları bulunan, 3,5 ton ağırlığındaki bu yeni tankların hızı saatte 40-60 km ‘ye ulaşmıştı. Bunlar arasında Fiat Ansaldo, İngiliz Vickers ve Fransız Renault tanklarını sayabiliriz. 1936 yılında yeniden genel silahlanma ile İkinci Dünya Savaşının başlangıcında yeni tanklar ortaya çıktı. Bu tanklarda motorlarda gerçekleştirilen gelişmeler ton başına 10 bg ‘nın aşılmasını sağladı. Optik aletler daha duyarlı hale getirildi. Hemen hemen bütün tanklara yerleştirilen telsiz, o güne kadar kullanılan flama sisteminin yerini aldı. Bununla birlikte bu tankların yapımında güç (silâh), hız (motor) ve ağırlık (zırh) etkenlerini uzlaştırma amacı güdülmüştü ve bu tanklar birer deneme niteliğindeydi. Bu tanklar arasında 10 tonluk hafif tanklar Renault

DERMAN

ZIRHLI LOJİSTİK DESTEK ARACI

DERMAN

bir Koluman Otomotiv Endüstri A.Ş. ürünüdür.

www.koluman-otomotiv.com.tr

www.savunma.koluman-otomotiv.com.tr

R-35, R-40, Hotchkis H-35, H-39, FCM-36 sayılabilir. Almanya'da ise önce çok hafif tanklar yapıldı; bunlar sadece ağır makineli tüfekte donatılmıştı. Fakat, İspanya iç savaşında alınan derslerden sonra daha ağır ve daha iyi zırhlandırılmış tankların üretimine başlandı. 37 mm'lik top taşıyan Amerikan M-3 ve M-5 tankları İkinci Dünya Savaşının ikinci yarısında en iyi hafif tanklardı. Bunların gücü ve dolayısıyla ağırlıkları önemli derecede artmıştır. Alman silâhlı kuvvetleri ise Panther ve daha sonra Tiger tanklarını kullandı. Rusya ise bu konuda başarılarını T-34 tankına borçludur. T-34 tankı sahraya uygundu ve yumuşak toprakta hareket etmeye çok elverişli geniş paletlere sahipti. 1944'te 122 mm'lik topla teçhiz edilmiş, kalın zırhlı ve oldukça düşük hızlı Stalin tankı ortaya çıktı. Başlangıçta teçhizatı bulunmayan ABD önce Fransız B tankının kötü bir kopyası olan Grand tanklarından faydalandı. Sonra seri halinde Sherman Tanklarının üretimini başardı. Bu tank daha sonra çok sayıda, bütün müttefik ordularına yayıldı. Bunlar, Fransız FT ve Rus T-34 tanklarıyla birlikte tank tarihinin en başarılı örneklerinden biridir. İngiltere ise bu dönemde 26 tonluk Matilda, 16 tonluk Valentin, Churchill tanklarının yanında; süratli, 47 mm'lik topla teçhiz edilen Cruiser tanklarının değişik tiplerini kullandı. Yine Birinci Dünya Savaşında olduğu gibi İkinci Dünya Savaşı'nda da

tankların çok önemli bir rol üstlendiği söylenebilir. İkinci Dünya Savaşından sonra ordular, yaklaşık olarak 50 tonluk tanklarla donatıldı. Rusya'da Stalin tankları, ABD ve batı ülkelerinde Patton tankları, İngiltere'de Centurion ve Conqueror tankları; bunlar tarret içinde 80-112 mm çapında toplarla teçhiz edilmiştir ve çoğunda telemetre ve uçaksavar topu bulunur. Aynı yıllarda Alman ordusu, Panther'in değişik bir versiyonu olan 40 tonluk tanklarla teçhiz edildi. 1945'den sonra güdümlü mermiler ve çukur imlâ haklı mermiler gibi tankın amansız düşmanı olan iki silâhın ortaya çıkması üzerine tankın değeri tartışma konusu oldu. Fakat nükleer silâhların keşfi tankın gerçek değerini yeniden ortaya koydu. Gerçekten de tank yalnız infilak yelinden, ısı ve ışıınımdan korunmayı sağlamakla kalmaz, paletleri sayesinde alt üst olmuş araziden bile geçerek radyoaktif kirliliğe maruz kalan bölgeden hızla uzaklaşabilir. Muharebe sahnesine 1916'larda çıkarak kullanıldığı ilk günden bu yana artan bir performans ve kapasiteyle 2'nci Dünya Harbi ve sonrasındaki mahalli harplerin karar silâhı olma özelliğini taşıyan ve zırhlı birlikler kavramının merkezinde yer alan tank, özellikle 1970'li yıllarda gelişen tanksavar silâhları karşısında etkinliği açısından tartışılmaya başlanmış ise de, seyyar ateş gücü, darbe etkisi, beka yeteneği gibi belirgin ve üstün özellikleri sayesinde tercihler tank yönünde ağır basmış, Zırhlı Birlikler dendiğinde akla ilk gelen tank olmuştur. Kendisine karşı özellikle kullanılan tanksavar silâhları ve diğer silâhlar karşısında beka yetenekleri açısından yıllardan beri tank lehine olan üstünlüğün bozulmak istenmesi yönünde sarf edilen her türlü gayrete rağmen bu üstünlük bozulmamış, hiçbir silâh tankın sahip olduğu yetenekleri ve onun silâh sistemleri içindeki ayrıcalığına tek başına sa-

ilk tank taarruzunu müteakip askeri yazarlar şu ana fikir etrafında toplanıyorlardı; "İngilizler büyük bir askeri baskın imkânını kaybetmişlerdir. Eğer bu silâh çok miktarda ve zamanında kullanılabilseydi harbin seyri de değişebilirdi."

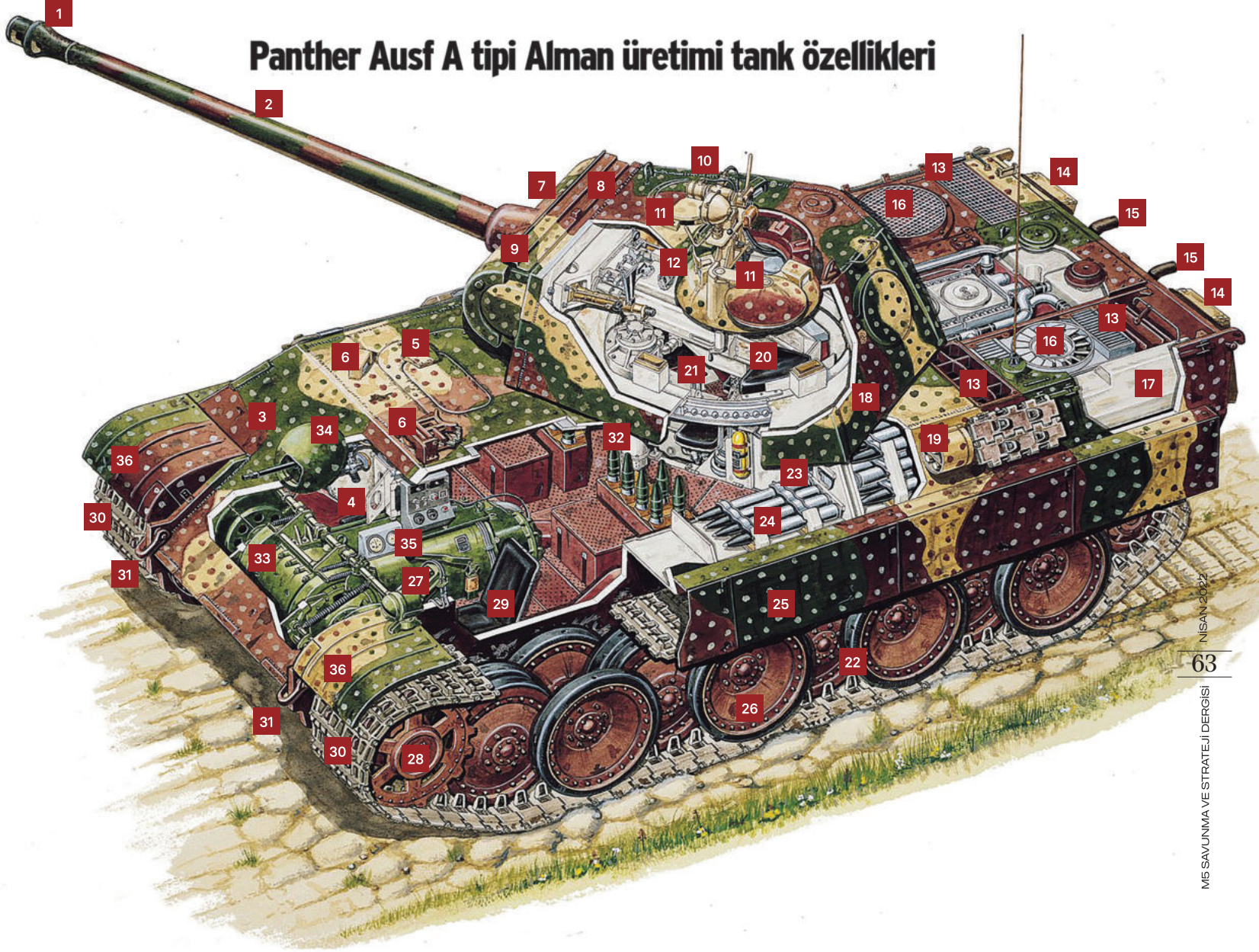
hip olamamıştır. Bununla birlikte, günümüzde süratle gelişen teknolojinin de yardımıyla Zırhlı Muharebe Araçları, Zırhlı Personel Taşıyıcılar, Kundağı Motorlu Top ve Uçaksavarlar ile Roket Sistemleri, Zırhlı Helikopterler, Zırhlı Birlik Harekâtını destekler ve bütünler hale gelmiştir. Günümüzde paktların dağılması, dengelerin değişmesi sonucu dünya jeopolitiğindeki süratli ve ani gelişmeler, bölgesel kriz ve çatışma ihtimallerinin daha da artmasına, yeniden elde edilen bağımsızlıklar ise etnik ya da dini kökenli karışıklıkların çıkmasına neden olmuştur. Bu karışıklıklar ve çeşitli sebepler sonucu çıkan çatışmalar nedeni ile bir türlü devamlılığı sağlanamayan barış ve güvenlik ihtiyaçları, sahip olduğu özellikleri itibari ile tankların gelecekteki karar silâhı olmaya devam edip edemeyeceği yukarıda da ifade etmiş olduğum üzere tartışılmaya açıktır. 2nci ve üçüncü nesil savaşlar adeta bir spor müsabakası şeklinde belirli ilkeler dâhilinde yapılırken günümüz savaşları, nizami olmayan harp unsurlarının ön plana çıktığı, kural ve temel harp prensiplerini ve insani değerlerin önemsenmediği bir yozlaşma içerisinde gerçekleştiği görülmektedir. Taktik ve konvansiyonel kullanıma uygun olarak üretilmiş, konvansiyonel savaşlarda etkin bir enstrüman olarak karar silâhı olarak kullanılan tankın, ilkesi olmayan savaşlardaki etkisi günümüz-

Zırh koruması
tankın ortaya çıktığı
1916 yılından beri
beka yeteneğinin temelini
oluşturmuş ve hem tank
üretiminde hem de tanksavar
silâhlarının geliştirilmesi üzerinde
en çok çalışılan konu olmuştur

Panther Ausf A tipi Alman üretimi tank özellikleri

1 Namlu	13 Hava Soğutma Izgaraları	25 Yan Kapaklar
2 7,5cm KwK 42L70 Silah	14 İstif Kutuları	26 Yol Çarkı
3 Şev Plakası 80mm Zırh	15 Çift Egzost Boruları	27 Tekli Bosch Far
4 Telsiz Operatör Koltuğu	16 Telsiz Operatör Koltuğu	28 Tahrik Tekereği
5 Telsiz Operatör Kapağı	17 Yedek Parça Bağlantıları	29 Sürücü Koltuğu
6 Gözetleme Blokları	18 45mm Taraklı Yan Zırh	30 Çelik Paletler
7 Silah Kalkanı 100mm Kavisli Zırh	19 Silah Temizleme Tüpü	31 Çekme Halkaları
8 Enkaz Koruması	20 Komutan Koltuğu	32 Sürücü Kapağı
9 Taret Kaldırma Halkaları	21 Topçu Koltuğu	33 Direksiyon Kutusu
10 16mm Taret Çatı Zırhı	22 Sert Kauçuk Lastik	34 Bilyalı MG34 Makineli Tüfek
11 Gözetleme Blokları	23 Çekme Kelepçesi	35 Sürücünün Gösterge Paneli
12 Komuta Kubbesi	24 İtme Küreği	36 Çamurluk

Taktik ve konvansiyonel kullanıma uygun olarak üretilmiş, konvansiyonel savaşlarda etkin bir enstrüman olarak karar silahı olarak kullanılan tankın, ilkesi olmayan savaşlardaki etkisi günümüzde uzmanlarca tartışılmaya başlanmıştır.

de uzmanlarca tartışılmaya başlanmıştır. Şimdi bu tartışmaya bakarken tankı daha iyi tanımak adına tanklardaki beklenen gelişmeleri yine onun temelini oluşturan ateş gücü, beka yeteneği, komuta kontrol ve hareket yeteneği başlıkları altında incelemenin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

ATEŞ GÜCÜ / SİLAH SİSTEMİ

Halen batı ülkeleri tanklarında kullanılan tank topu çapları 105/120 mm, Doğu Bloğu ülkeleri tarafından üretilen tanklarda kullanılan tank topu çapları ise 115/125 mm'dir. Yakın gelecekte, modernize edilecek ara nesil tanklarda tank topu çaplarını 105 mm' den 120 mm'ye ya da 115 mm' den 125 mm'ye çıkarılması hariç önemli bir değişikliğin olacağı beklenmektedir. Tank Komutanı ve Nişancıya sağlanan termal görüş imkânı, zaman içinde Tank Komutanı. ve şoförüne bağımsız görüş sağlayabilecek şekilde geliştirilmiştir.

ATIŞ KONTROL SİSTEMİ

Tankların büyük bölümünde YAG tipi, bir kısmında ise CO2'li lazer mesafe ölçücüler kullanılmaktadır. Yapılacak modernizasyonlarda bütün tanklarda CO2'li tipte lazer mesafe ölçücülerinin kullanılacağı, daha sonraki yıllarda üretilecek yeni tip tanklarda lazeri yedekleyen ikinci bir mesafe ölçücü

sisteminin kullanılacağı beklenmektedir. 2'nci Dünya Savaşı sonrası üretilen tanklarda kullanılan hesaplayıcılar, 1970 yılı sonrası üretilen 2'nci ara nesil tanklarda, yerini analog hesaplayıcılara bırakmıştır. Üçüncü nesil tanklarda kullanılan hesaplayıcılar dijital olup tüm balistik bilgiler (Hava sıcaklığı, mermi sıcaklığı, rüzgâr hızı, hava basıncı, tankın eğimi vb.) algılayıcılar vasıtasıyla otomatik olarak iletilmektedir.

CEPHANE

Tank toplarıyla atılabilen iki tip tank topu cephanesi vardır. Bunlar, Tank vb. kalın zırhlı hedeflere karşı kullanılan "Kinetik enerjili" mühimmat ile "Kimyasal enerjili" mühimmattır. Kuyruk dengeli sabotlu zırh delici izli APFSDS-T mühimmatını tanklarda esas mühimmat olarak kullanımına devam edileceği ancak ilk hızının yükseltilmesi, mermi boyunun uzatılması, merminin delme özelliğinin artırılması amacı ile zayıflatılmış uranyum kullanılarak performansın artırılması çalışmaları sürdürüleceği değerlendirilmektedir. Kimyasal enerjili mühimmat HEAT-T'nin yerini çok amaçlı kullanılabilen HEAT-MPT mühimmatı almış olup halen kullanılmaktadır. Geçmişte tam atım olarak kullanılan tank topu cephanesi kovani, yerini yanar tip kovana bırakmıştır. Top çaplarının büyümesi nedeni ile tanklarda otomatik doldurucunun kullanımı sonucunda gelecekte mühimmatın tamamen yanar tip kovanlı üretileceği ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

OTOMATİK DOLDURUCU

Doğu Bloğunda tank mürettebatının azaltılarak zayıflaması düşürülmesi maksadıyla T64 Tankıyla birlikte otomatik doldurucu kullanımına başlanmış, batı ülkelerinde ise ilk uygulama Fran-

sa tarafından üretilen Leclerc tankında yapılmıştır. Mürettebatın azaltılması, tank boyutlarının küçültülmesi yanında; büyüyen top çaplarına paralel olarak kullanılan mermi ağırlığının artması nedeni ile doldurucu insan gücüyle yapılmasının zorlaşması, tankta taşınacak cephanenin azalması ve iki atım arasındaki zaman farkının artması zafiyetini ortadan kaldırmaya yönelik olarak kullanılan otomatik doldurucu; hedefin süratle ateş altına alınabilmesi yönünde avantajlar sağladıysa da sistemin arıza yapması halinde tekrar elle doldurucu yapabilme zorluğunun aşılabilmesi sistem için yeni bir zafiyet doğurmuştur. 2000 yılı sonrasında üretilecek yeni model tanklarda top çaplarının artırılması ihtimalinin, otomatik doldurucu sisteminin uygulanmasını zorunlu hale getireceği değerlendirilmektedir.

BEKA YETENEĞİ ZIRH KORUMASI

Zırh koruması tankın ortaya çıktığı 1916 yılından beri beka yeteneğinin temelini oluşturmuş ve hem tank üretiminde hem de tanksavar silâhlarının geliştirilmesi üzerinde en çok çalışılan konu olmuştur. Tankların 1'inci Dünya Savaşında ortaya çıkışında, ortalama 12 mm'lik bir zırhla kaplı oldukları biliniyordu. 1945'lerde ise Amerikan Pershing tanklarında 102 mm, King Tiger tanklarında 185 mm'lik homojen (döküm çelik) zırh kullanılmıştır. Daha sonra çukur imlâ prensibi ile çalışan tanksavar mermilerinin ortaya çıkışı ile mevcut tank zırhlarının geliştirilmesi gerekliliği doğdu ve kuvvetlendirilmiş çelik, alüminyum ve değişik maddelerin kullanıldığı boşluklu ikinci bir zırh ilâvesi ile çukur imlâ haklı mermiler karşısındaki zafiyet aşılmasına çalışıldı. Zırh geliştirme çalışmaları İsrail'in bulunduğu ve

1982 yılında kullandığı “Reaktif Zırh” ile devam etti. Bu zırh çok basit olarak tankın en çok tehlikeye maruz kalan bölmelerine yerleştirilen özel ve hassas patlayıcılar içeren kutulardan oluşur. Bu patlayıcıya temas eden çukur imlâ haklı mermi, bu patlayıcının derhal patlamasıyla meydana gelen etki sonucu geri itilir ve zırha zarar veremez. Bu avantajın yanında reaktif zırha sahip tankların ağırlığı 850-1500 kg artmaktadır. Fakat reaktif zırhın sağladığı korumanın ancak 10 tonluk çelikle sağlanacağı da göz ardı edilmemelidir. Zırhın tanksavar mermilerine karşı bu üstünlüğü “Tandem” çift infilaklı harp başlığına sahip yeni füzeler ortaya çıkarmıştır. Ayrıca hem kinetik hem çukur imlâli mermiler (Explosively Formed Project) ile geliştirilmesine başlanmıştır. Tanka üstten isabet edecek füzeler de reaktif zırha rağmen etkili olabilmektedir. Çift infilaklı mermilere karşı yürütülen zırh geliştirme çalışmaları sonucunda İngilizler tabakalı ve birleşik (Chobham) zırhı buldular. Bu zırhta tabakalar halinde çelik, plastik ve özellikle seramik mevcuttur. Ana madde seramiktir ve çeliktense sert olup erimez. Challenger, M1 Abrams, Leopard 2, T 64/72/80 serisi tanklar bu zırh çeşidinin ürünüdür. Bu zırh çukur imlâli mermilere karşı tam, kinetik enerjili ve Tandem mermilere karşı kısmen koruma sağlar ve bunların deliş gücünü emebilecek özelliğindedir. Kinetik etkili mermilerin delici özelliklerini tamamen ortadan kaldırmak için Amerikalıların geliştirdiği zayıflatılmış uranyumlu zırh, zırhları tekrar delinmez hale getirmiştir. Bu zırh çeşidi 1988 yılından itibaren M1A1 ve M1A2 tanklarında kullanılmaktadır. Tanksavar mermilerindeki gelişmenin bir sonucu olarak zırh teknolojisi zayıflatılmış uranyumlu zırhlarla yetinmeyip “Aktif Zırh” tasarımı ortaya çıkmıştır. Bu zırhın esası, tanka fırlatılan merminin tespit edildik-

ten sonra aktif veya pasif tedbirler ile etkisiz hale getirilmesine dayanmaktadır. Pasif tedbirli zırhlı araç, tehdidi algıladıktan sonra çeşitli yöntemlerle kendini saklayarak veya decoy (sahte görüntü) fırlatarak füzeyi yanıltmaktadır. Aktif tedbirli zırhlı araçlar ise tehdidi algılayarak tanka isabetinden önce karşı ateşle tahrip prensibine dayanmaktadır. Tehdidin algılanması ve tahribi 12 mili/saniyede gerçekleşmektedir ve füze bu süre içinde ancak cm ile ifade edilecek kadar yer değiştirebilmektedir.

NBC KORUMASI

İkinci nesil tanklarda gaz maskesi ve gaz zerre süzgeçleri ile basınçlı tip NBC koruması kullanılmaya başlanmıştır. Halen modern tanklarda basınçlı tip NBC koruması kullanılmaktadır.

YANGIN SÖNDÜRME SİSTEMLERİ

Günümüz tanklarının dizel hale gelmesi onları kullanan personelde yangın tehlikesini tamamen ortadan kaldırdığı düşüncesini oluşturmuş, bu nedenle beklenmeyen bir tehlike olduğunda yangın söndürme sistemlerini kontrolü konusunda gevşek davranılmıştır. Yeni geliştirilen tankların tamamında kullanılan gövde ve kulelerde yangın ve infilakların önlenmesi amacı ile yangını 23 milisaniyede tespit edip 710 milisaniyede bastıran modern tanklardaki enfraruj algılayıcı ve ısı detektörlü sistemlerin gelecekte de kullanılacağı beklenmektedir. Ancak yukarıda da belirtilen nedenlerle personelin bu sistemlerin devamlılığını daha ciddi kontrol etmeleri gerekmektedir.

KOMUTA KONTROL

Bugünün ve geleceğin muharebelerinde tek tanka, birliğe komuta et-

mek ve aynı anda muharebe etmek birbirinden ayrılmayacak unsurlardır. Bu amaçla Frekans Atlamalı Telsizler, Mevki Tayin Sistemleri ve Araç içi Bilgilendirme Sistemleri kullanılmakta olup gelecekte de kullanılmaya devam edecektir.

MOTOR GÜCÜ

Hareket yeteneğini mükemmele ulaştırmada dikkate alınacak en önemli husus güç kaynağıdır. Bu husus tank modernizasyonu ve yeni dizaynın en önemli parçasıdır. Tankın ağırlığının artmasına paralel olarak motor güçleri de 1500-1800 B.G’ ne çıkarılmıştır. Halen kullanılan 1500 -1800 Beygirli gaz türbin motorla, elektrikli transmisyon ve hidropnömatik süspansiyon sistemleri gelecekte de kullanılacaktır.

Leonardo Da Vinci tarafından taslak çizimleri yapılan ve günümüze ulaşan kayıtlara göre İngiltere’de yapılan ahşap tank örneği

“Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarında savaş bölümü çok az dernekte bulunmaktadır.

SAR AKAY gönüllüleri, olası bir savaşta nasıl bir çalışma uygulanacağı ve ekipmanların nasıl kullanılacağı konusunda eğitilmektedir.

ARAMA KURTARMADA 23 YILLIK TECRÜBE SAR AKAY

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Türkiye, 1999 Gölçük Depremi sonrasında yaşanan doğal afetlerde arama-kurtarma görevinin salt devletin kurumlarına bırakılmasının doğru olmadığını, Sivil toplum Kuruluşları üzerinden yeni bir örgütlenmenin gerekli olduğunu anladı. SAR AKAY Arama ve Kurtarma Derneği’nin 23 yıllık başarı yüklü bir öyküsü var. İlk olarak 17 Ağustos 1999 Gölçük depreminde bir araya gelen arama kurtarma ekiplerinden olan SAR AKAY, İstanbul Avcılar’da sonra da Gölçük, Düzce, Adapazarı ve Yalova’daki arama-kurtarma çalışmalarına katkı yaptı ve çok sayıda vatandaşın enkaz altından kurtarılmasını sağladı. Derneğin Genel Başkanı Murat UZAN ile söyleşimiz, STK’ların bir afet halinde toplum için hayati önem kazanan çalışmalarının ve hazırlık eğitimlerinin ulaştığı seviyeyi göstermesi bakımından önemliydi.

Murat Bey öncelikle bize SAR AKAY’dan bahsedebilir misiniz?

Türkiye’de arama-kurtarma faaliyetlerini yürüten ana kurumlar AFAD ve UMKE ekipleri olsa da pek çok gönüllünün bir araya geldiği özel arama kurtarma dernekleri de mevcut. Bu

derneklerden biri de SAR AKAY. İsmi ni “Search and Rescue Arama Kurtarma Acil Yardım”ın kısaltmasında alan SAR AKAY, 1999 yılından beri faaliyetlerini aralıksız sürdürüyor.

SAR AKAY’ın nasıl bir örgütlenme yapısı mevcut? Türkiye’nin her yerine ulaşabiliyor musunuz?

SAR AKAY’ın Genel Merkezi, İstanbul’un Bakırköy ilçesindedir. İstanbul’un ilçelerinde teşkilat çalışmalarını sürdürmektedir. Tüm ilçelerde yönetimler oluşturulmaktadır. İstanbul ilçelerinin yanında, Türkiye’nin tüm illerinde, il teşkilatları ve ilçelere kadar teşkilatlar kurulmaktadır. Sarakay Genel Merkezi olarak yurt dışında çalışmalarımız sürmektedir. Ülke başkanlıkları ve şehir teşkilatları için de çalışmalarımız devam etmektedir. Olası bir afette Türkiye’nin tüm bölgelerine ulaşip hem arama kurtarma hem de acil yardım çalışmaları yapabilecek durumdayız.

SAR AKAY’ın şu ana kadar katıldığı arama kurtarma faaliyetleri nelerdir?

İlk olarak 17 Ağustos 1999 Gölçük dep-

reminde bir araya gelen arama kurtarma ekiplerinden olan SAR AKAY, İstanbul Avcılar’da sonra da Gölçük, Düzce, Adapazarı ve Yalova’daki arama-kurtarma çalışmalarına katkı yaptı ve çok sayıda vatandaşın enkaz altından kurtarılmasını sağladı. SAR AKAY daha sonra: Hatay sel felaketi arama kurtarma acil yardım, Afyon Dinar depremi arama kurtarma acil yardım, Van depreminde arama kurtarma ve acil yardım, Arnavutköy’de kaybolan otizmlili genç Taha Yiğit’in arama çalışmalarına aktif bir şekilde katıldı. Dünyayı saran Covid-19 pandemi sürecinde vefa destek çalışmalarında bulunan SAR AKAY, son olarak da İzmir depreminde arama kurtarma ve acil yardım çalışmalarında aktif olarak bulundu.

Rusya - Ukrayna savaşı bir kez daha gösterdi ki savaş, arama-kurtarmanın ve yardımlaşmanın en çok ihtiyaç duyulduğu durumlardan biri. SAR AKAY’ın savaş durumunda yapabileceği ne tür faaliyetler bulunuyor?

Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarında savaş bölümü çok az dernekte bulunmaktadır. SAR AKAY gönüllüleri, olası bir savaşta nasıl bir çalışma uygulan-

çağı ve ekipmanların nasıl kullanılacağı konusunda eğitilmektedir. Savaş alanı, tahmini riskin alanları, mermi/bomba korunma teknikleri, yaralı tahliyeleri, ilk yardım ve psikolojik destek konularında eğitilmektedir. Yaşlı, genç, orta yaş ve çocuklar ayrı periyotlarda değerlendirilmektedir.

Çocukların ve gençlerin afet bilincini kazanması oldukça önemli. Bu konuda yaptığınız çalışmalar var mı? Varsa bunlardan bahsedebilir miyiz?

SAR AKAY; ilçe kaymakamları, belediye başkanları, milli eğitim müdürleriyle yaptığı istişareler sonucunda ilçelerde, milli eğitim müdürlüğümüzle beraber hareket edip liselerde özel seminerlerle gençleri bilinçlendirmektedir. Liselerdeki gençlerimizin zaman ve ilgi bakımından çok özverili oldukları tarafımızca tespit edilmiştir. Şu anda bazı ilçelerimizde de başlayacak olan eğitim seminerleriyle birçok genç; SAR AKAY ailesinde görev alma ve gönüllü üye olma şansına sahip olacaktır. Çocuklara gelince algı yönetmek için, dünyada ilk çocuk kurtarma timi kurulacaktır. Tabiki çocuklar zararsız, hafif malzeme ve materyallerle oluşturulmuş yığınların arasından, oyuncak ayılarını ve kedilerini kurtaracaktır. Özel dikilmiş arama kurtarma tulumları ve teçhizatlarıyla ilgi odağı olacaklar.

Murat Bey, daha önce katıldığınız yayınlarda SAR AKAY'ın eldeki imkanları kullanarak nasıl enkaz altından kurtulunur eğitimi verdiğinizden bahsetmişsiniz. Bu eğitimi anlatır mısınız?

Dünyadaki tüm arama kurtarma ekipleri eldeki özel aletler ve ekipmanlarla eğitim almaktadır. Fakat afetler, ekipmanlar yanınızda olduğu anda mey-

dana gelmemektedir. Afet esnasında yolda ya da evinizde olma ihtimaliniz yüksektir. Sarakay bu riskten yola çıkarak eğitim seminerlerinde, olası bir afette hiçbir teçhizatın olmadığı bir anı düşünerek eğitim kurgulamıştır. Bu eğitim dünyanın bazı ülkeleri tarafından tebrik edilmiştir. Enkazda altın- da nasıl davranacaksınız? Yakınınızın kurtulması için reaksiyonunuz nasıl olmalı? Soğukkanlılık nasıl sağlanır? Enkazdan nasıl araç gereç yapılır? gibi soruların cevabı sadece SAR AKAY tarafından verilmektedir.

Son olarak SAR AKAY'ın gelecek hedefleri nelerdir?

SAR AKAY'ın hedefi İstanbul ve Türkiye'nin tüm il ve ilçelerinde hatta mahallelerinde teşkilatlar oluşturmaktır. Dünyanın birçok ülkesi ve şehrinde, bu çalışmalarımızı ve bilgilerimizi paylaşıp sosyal faaliyetlerimizle bayrağımızı dalgalandırmak asıl hedefimizdir.

SAR AKAY. İsmi "Search and Rescue, Arama Kurtarma Acil Yardım"ın kısaltılmasında alan SAR AKAY, 1999 yılından beri faaliyetlerini aralıksız sürdürüyor.

“Savaş alanı, tahmini riskin alanları, mermi bomba korunma teknikleri, yaralı tahliyeleri, ilk yardım ve psikolojik destek konularında eğitilmektedir.”

SAR AKAY Derneği Genel Başkanı Murat UZAN

RUS ORDUSU HABERLEŞMEDE ÇÖKTÜ

2008 Gürcistan Savaşı, Rus ordusunun haberleşme teknolojilerindeki geriliğini ve kriz ölçeğinde zayıflığı göstermiş, Kremlin, tüm haberleşmenin yenilenmesi emrini vermişti. Bu yenilenmenin de yeterli olmadığı Ukrayna'da ortaya çıktı.

Ukrayna Savaşı'nın üçüncü haftasında Kiev yakınlarında esir düşen Rus askeri, Ukrayna ordusu tarafından kaydedilen ve daha sonra da Youtube üzerinden yayınlanan açıklamalarında şöyle di-yordu: "İletişim sorunumuz çok büyük, haberleşemiyoruz, elimizde sıradan bir walkie-talkie bile yok. Hiçbir şey yok..." Ukrayna ordu mensuplarının, savaşta Rus tarafından elde ettikleri malzemeler, Rus ordusunun özellikle haberleşme alanında geri kalmış, günümüz koşulları için hayli geri teknoloji ürünü malzemeleri kullandıklarını ortaya koydu. Lojistik alanında yaşanan sorunlarla bu ciddi kriz, Rus ordusunun Ukrayna gibi büyük bir ülkede yayılmış harekâtı açısından çok büyük bir zafiyet anlamına geliyor. Ukrayna ordusu kendi topraklarında savaşıyor. Bu nedenle cephede önemli bir avantaj yakalıyor. Buna karşılık işgalci olarak aynı topraklara giren Rus ordusundaki haberleşme sorunu, Ukrayna tarafının planlanan hareketlerle ilgili güçlü bilgiler elde etmesini sağlıyor. Rus ordusu "muhaberat" birimlerinin teknik olanaklar kadar iyi yetişmemiş personele sahip olması zaten mobil telefon hatlarına hakim olan, bu arada arka planda tüm telsiz frekanslarını da kullanıp takip eden Ukrayna ordusu açısından büyük avantaj doğurdu.

HABERLEŞMEYİ BİR TEK ZEMİNDE TOPARLAMAK

Rusya Silahlı Kuvvetleri'nin hava-deniz-kara birliklerinin haberleşmesini bir zeminde toplaması, bunu yaparken de ekipmanda açık ve kripto haberleşmeyi de birleştirmesi, çöküşün ana nedeni oldu. Bir askeri uzman, Stanimir Dobrev, "Haberleşme sistemlerinin bu ölçüde aynı platformda kullanılması ve birleştirilmesi, öncelikle ekipmanı kullanan birim açısından ciddi so-

runlar doğurur. Bir topçu bataryasının haberleşme standartları ile hava kuvvetlerinin aynı olması düşünülemez. Bunun da ötesinde bu tür bir toplama, haberleşmenin en zayıf halkası kadar güçlü olmasına yol açar" diyor. Dobrev ayrıca, Rusya'nın kriptolu haberleşme sistemlerinin bir bölümünün çok eski olması nedeniyle, neredeyse gerçek zamanlı olarak bu kriptolarının çözül-düğünü ve anında istihbarat için büyük kaynak oluşturduklarını da vurguluyor. "Bu çöküş aslında Rus ordusunun kara hareketinin neden başarılı olduğunu, aynı zamanda, büyük bir avantaj sahibi olmasına rağmen, Rus hava kuvvetlerinin de Ukrayna hava sahasını tam olarak neden kontrol edemediğini gösteriyor" diyen Dobrev'e göre; Rusya, Ukrayna Savaşı'nda Sovyetler Birliği'nden kalan eski ekipmanlarını yenilememenin ağır bedelini ödüyor...

YAKIN GEÇMİŞİN DENEYİMİNDEN DERS ÇIKARILMAMIŞ

Oysa, Rusya'nın şu anda sürmekte olan Ukrayna Savaşı'na oranla çok daha küçük bir hareket olan 2008 Gürcistan Savaşı'nın yakından takip eden uzmanlar, bu ordunun o sırada da taktik haberleşme alanında çok büyük sorunlar yaşadığını biliyorlar. O dönemde de Rus tank ve zırhlı birliklerinin üst komuta kademesiyle haberleşmesinde çok ciddi sorunlar yaşadığı, emir-komuta zincirinde önemli çöküşler ile karşılaşıldığını hatırlatıyor. Rus ordusu o dönemde, cephede sivil mobil telefon hatlarını kullanma riskini üstlenme zorunda kalmış, birçok özel örnekte ise; bir albay, özel helikopterle gittiği birliğe karargahın emirlerini yazılı olarak taşımak zorunda kalmıştı...Bu gelişmeden sonra 2009 yılında, dönemin başkanı Dimitri Medvedev'in emriyle haberleşme alanında yeni bir üretim planlanmıştı. Dönemin Genelkurmay İkinci Baş-

kanı Gen. Yevgeni Meychik'in planı Akveduk olarak adlandırılan yeni nesil taktik haberleşme ağını ve ekipmanını devreye sokmaktı fakat daha sonra Genelkurmay, bütünüyle yeni bir "devrim ayarında" çalışma yapılarak "altıncı nesil" haberleşme sisteminin devreye alınmasına karar verdi. Bu "altıncı nesil" haberleşme sistemi "Azart" olarak adlandırıldı. "Çok iyi sistem" olarak adlandırılan Azart'ın ilk bakıştaki sorunu, yarım metreye varan anteni-ydi. Bu tür bir antene sahip olan bir haberleşme sisteminin cephedeki askeri veya komutanı zora düşüreceği bilini-yordu ama ısrar edildi, sistem bu ha-

Rusya, Azart olarak adlandırılan ve askeri kadronun hiç beğenmediği yeni haberleşme sistemiyle cepheye doğru yola çıktı. Yarım metre antene sahip ve aktarıcı kulelere ihtiyaç duyan sistem çalışmadı, kullanılan Ukrayna SİM kartları ise felaketin başlangıcını oluşturdu.

liyle 2014 Soçi Kış Olimpiyatları'nda güvenlik birimleri tarafından tam olarak kullanılamadı. Rus askerinin hiç memnun kalmadığı fakat ısrarla kullanıma sürülen Azart'ın karar verme ve üretime devam kararlarını alan askeri yetkililer hakkında savcılıkların "yolsuzluk" soruşturması açmış olmaları da kuşkusuz önemli. Askeri uzman Vladimir Orlov, haberleşme profesyonelleri tarafından "başarısız" bulunan Azart sistemi ile ilgili şunları söylüyor: "Rus askerleri Suriye'de karargah veya üslerinden çıktıklarından hemen sonra normal mobil telefonlarıyla haberleşiyorlar, bazı bölgelerde ise "Çin

Kiev yakınlarında
esir düşen Rus askeri,
Ukrayna ordusu tarafından
kaydedilen ve
daha sonra da
Youtube üzerinden
yayınlanan açıklamalarında
şöyle diyordu:
"İletişim sorunumuz
çok büyük, haberleşemiyoruz,
elimizde sıradan bir
walkie-talkie bile yok.
Hiçbir şey yok..."
Ukrayna ordu mensuplarının,
savaşta Rus tarafından
elde ettikleri malzemeler,
Rus ordusunun
özellikle haberleşme
alanında geri kalmış,
günümüz koşulları için
hayli geri teknoloji ürünü
malzemeleri kullandıklarını
ortaya koydu.

Fotoğrafta görülen şahıs bir dönemin Rus Genelkurmay Haberleşmeden Sorumlu Başkan Yardımcısı Gen. Halil Arslanov. Hakkında haberleşme projelerinde devletin parasını kötü kullanmaktan 2013 yılında soruşturma açıldı, 2020'de hapse girdi.

balalaykası" adını verdikleri bu ülkenin Baofeng şirketi tarafından üretilmiş normal sivil telsizlerini kullanıyorlar..."

SİVİL TELEFON KULLANAN BİR ORDUDAN SÖZ EDİYORUZ

Azart sisteminin haberleşme alanında Rus ordusunu çok zor durumda bırakacağı öngörüsüyle Kremlin, 2020 yılında modern, yapım ve operasyon desteğinde yapay zekanın da kullanıldığı yeni bir sistemin de gerçekleşme-

si emrini verdi fakat şu ana kadar bu konuda net bir ilerleme sağlanamadı. Bu arada Ukrayna askeri kaynakları, Rus ordusu üst kademesinin, haberleşme sorununu aşmak ve 2008 Gürcistan Savaşı'nda olduğu gibi kilitlenmemek için, Ukrayna mobil telefon sisteminin kartlarından edindiğini de vurguluyorlar. Oysa, Ukrayna cephede her sinyalin kaynağını ve kimin kiminle görüşmede olduğunu tespit edecek bir teknolojiye sahip. Askeri kaynaklar hareketin başlamasından bu yana 7 Rus generalin cephede öldürüldüğünü, bu sürecin ve sonuçlarının, kullandıkları mobil telefon hatlarının etkin rol oynadığına inanıldığını da kaydediyorlar. Askeri Uzman Dobrev, Ukrayna tarafından yönetilen mobil cihazların SIM kartları takılmış telefonlardan Rusya arandığı an sistem o kaynağa kilitleniyor ve Ukrayna ordusunu uyarıyor. Oluşan bu durum, Ukrayna ordusunun söz konusu bölgelere anında saldırı düzenlemesine ve zaiyata sebebiyet verdi" diyor.

Ukrayna'nın Rus tarafından
elde ettikleri malzemeler,
Rus ordusunun özellikle
haberleşme alanında geri kalmış,
günümüz koşulları için hayli geri
teknoloji ürünü malzemeleri
kullandıklarını ortaya koydu.

EURASIA
AIRSHOW 22

16-20
NOVEMBER
2022 | ANTALYA
INTERNATIONAL
AIRPORT
TURKEY

**WE
RISE
TOGETHER**

ORGANIZER

capital
exhibition

eurasiaairshow.com

Türkiye, Ukrayna'daki hesaplaşmanın başlamasıyla birlikte dünya diplomasisinin ana merkezlerinden biri oldu. Özellikle, Türkiye'ye karşı açık bir ittifak içindeki İsrail ve Yunanistan başbakanlarının peş peşe Ankara'ya gelmeleri, artan önemin de sembolü niteliğindeydi.

UKRAYNA SAVAŞI, TÜRKİYE JEOPOLİTİĞİNİ NASIL ETKİLER?

Prof. Dr. Hüsametdin İNAÇ ★ Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

24 Şubat 2022 tarihinde Rusya'nın Donbass üzerinden saldırısıyla başlayan Ukrayna Savaşı, dünya jeopolitiğini önemli ölçüde değiştirecek ve yeni bir dünya düzeni oluşumunu tetikleyerek hızlandıracak güçlü bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Haddizatında bu saldırı, inşa edilmekte olan yeni dünya düzeninde oluşturulmak istenen ABD-Çin arasında iki kutuplu sisteme karşı bir Rus itirazı olarak da okunabilir. Bu bakımdan 24 Şubat'tan günümüze süren çatışmalar, yeni ittifaklar ve yeni kamplaşmalar üzerinden yeni bir jeopolitik okumayı gerekli kılmaktadır. Öncelikle bu savaş, ilk etapta Atlantik'in iki yakasını daha önce hiç olmadığı kadar yakınlaştırmış, anlamını/misyonunu kaybeden ve üyeleri

Türkiye'nin savaşan iki devletin dışişleri bakanlarını bir araya getirmesi, taraflar arasındaki diplomasiyi sürdürmekteki kararlılığı, ülkenin jeopolitik değerinin yükselmesi anlamına geliyordu.

arasında büyük ihtilaflar yaşayan NATO'yu yeniden diriltmiş ve ekonomik anlamda bir dev ama ortak savunma ve dış politika bakımından bir cüce olarak tanımlanan Avrupa Birliği'ni askeri alanda ciddiye alınır bir noktaya taşımıştır. Bu bakımdan Putin bu hamlesiyle kimsenin başaramadığı bir jeopolitik gerçekliği yaratmış durumdadır.

TÜRKİYE AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR SÜREÇ

Söz konusu jeopolitik gerçekliğin Türkiye'ye nasıl yansıtacağı hususu oldukça önemlidir. Dünyanın tahıl ambarı olarak nitelenen Ukrayna ve Rusya'dan yapılan gıda ithalatı, Ukrayna ile İHA ve SİHA'lar üzerinden savunma sanayiinde geliştirdiğimiz stratejik ittifak; Rusya, doğalgaz ve petrol bağımlılığından başlayarak nükleer santrallerin yapımına, S-400 alımından Türk Akımı doğalgaz boru hattı projesine ve Suriye, Libya ve Karabağ'da yürütülen zorlayıcı diplomasiye kadar bu iki ülkeyle ilişkiler bundan sonra nasıl seyredecektir? Buna ilaveten aynı sahilleri paylaştığımız Karadeniz'in güvenliği muhtemel bir harita değişikliğinden ne ölçü-

de etkilenecektir? Hepsinden önemlisi ABD güdümünde/himayesinde toplanan NATO, AB ve -Putin'in artık siyasi bir aktör olarak kalmayacağı muhtemel- Rusya'nın, Çin'le girişeceği bir hegemonya savaşında Türkiye, bu yelpazenin neresinde yer alacaktır? Haddizatında tüm bu soruların cevabı; Türkiye'nin genelde bu gelişmeleri nasıl yorumladığı, yeni dünya düzenini nasıl tahayyül ettiği ve özelde ise Rusya-Ukrayna savaşında taraflarla geliştirdiği tutumu belirleyecekti. Nitekim Türkiye başından beri net, dengeli, ilkeli, tarafsız ve her iki tarafla da görüşebilen diyaloga açık bir ilişki tarzı benimsedi ki bu modalite, aktif tarafsızlık ya da etken arabuluculuk olarak adlandırılmaya başlandı. Ne var ki bu tutum, Ukrayna'nın bağımsız ve egemen bir ülke olarak istediği tasarrufta bulunma hakkının olduğunu ve Rusya'nın, Kırım ilhakı ve Donbass işgalinin kabul edilemeyeceğini de içinde barındıran adil ve hakkani bir davranış modelini de kapsamaktaydı. Bu bağlamda bu ilkeli ve taraf olmayan tutum Türkiye'yi, her iki tarafla müzakere edebilen, her iki tarafın güvenini kazanmış ve diplomasiyi en iyi kullanarak insani ve kalıcı ateşkes ve nihai barışa zemin hazırlayabilecek

en önemli NATO üyesi ülke konumuna yükseltti. Örneğin; Fransa devlet başkanı Macron, taraflarla namütenahi bir mekik diplomasisi geliştirmesine rağmen hiçbir netice alamamışken -uzun yıllar bir araya gelmemiş olan her iki ülkenin dışişleri bakanı Lavrov ve Kuleba'yı, Antalya Diplomasi Forumu'nda bir araya getirmeyi ancak Türkiye başarabilmişti. Bu başarının arkasında Cumhurbaşkanımızın her iki tarafla yürüttüğü lider diplomasisinin, dışişleri bürokrasisinin yoğun gayretinin ve Cumhuriyet'in kuruluşundan beri geleneksel anlamda izlediğimiz kurumsal ve barışçıl politik yörüngenin belirleyici bir tesiri mevcuttu.

TÜRKİYE'NİN ARTAN JEOPOLİTİK ÖNEMİ

Nitekim bu rolün başarılı ve göz doldurucu neticeler vermeye başlaması, Türkiye'nin artan jeopolitik ve jeostr-

tejik öneminin başta ABD olmak üzere müttefiklerimiz olan NATO ve AB nezdinde tekrar görünür hale gelmesine yol açtı. Öyle ki savaşın başlangıcından beri, Türkiye'ye yokmuş gibi davranan Joe Biden, her iki bakanın Antalya'da görüşmesinin akabinde Erdoğan'la görüşmek zorunda kaldı. 4 Mart 2022 tarihi itibarıyla ülkemizi ziyaret eden ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Wendy Sherman, Türkiye'nin, Ukrayna Savaşı'nda inanılmaz bir NATO müttefiki haline dönüştüğünü, Zelenski ve Putin'le aynı anda görüşebiliyor olmasının Türkiye'ye büyük bir imtiyaz kattığını, Montrö'yü şeffaf bir politikayla uygulayan Türkiye'nin boğazları savaşın bir tarafı haline gelmekten kurtardığını ve gelişmeler ışığında artık S-400, F-16 ve F-35 problemlerini bir bir çözmenin vaktinin geldiğini belirtti. Savaşın başladığı andan itibaren Türkiye, adeta diplomatik bir çekim merkezi haline dönüştü. Bu ziyaretle-

rin içinde en dikkat çekici olanı, İsrail Cumhurbaşkanı Isaac Herzog'un, Başkan Erdoğan'la görüşmesi oldu. Görüşmenin özü, savaşın durdurulması için her iki ülkenin arabulucu rolü hususundaki görev paylaşımı ve İsrail doğalgazının, Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaştırılması etrafında şekillendi. Yunanistan başbakanı Miçotakis'in gelişi, Herzog ziyaretinin mütemmim cüzü niteliğindedir. Her iki görüşme, ABD'nin desteğini çektiğini belirttiği EastMed Projesi'ni ikame edecek bir alternatif olarak, Leviathan gazının Türkiye-KKTC-Yunanistan üzerinden Avrupa'ya ulaştırılması üzerine odaklandı. Bu projeye desteğini gizlemeyen İngiltere, KKTC'nin bağımsızlığı konusunu uluslararası tartışmaya açarak yeni bir dönemi başlattı. Öte yandan ABD, İngiltere ve Türkiye'yi garantör olarak görmek istediklerini belirten Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski, Türkiye ve İsrail'i en ideal arabulucular

olarak deklare etti. Kuzey Akım-2 Projesi'nden vazgeçerek, 100 milyar euro değerinde bir savunma bütçesi ihdas ederek ve NATO'ya finansal ve fiziksel desteğini artırmanın yanı sıra Ukrayna'ya silah göndererek dikkatleri üzerine çeken Almanya Şansölyesi Olaf Scholz'un, Türkiye ziyareti de benzer amaçlar üzerinden kurgulanmıştı. Antalya Diplomasi Forumu'na katılan NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ise, Türkiye'nin Rusya-Ukrayna savaşında kilit rol oynadığını belirterek SİHA'lar ve insani yardımlarla Ukrayna'ya destek veren Türkiye'nin arabuluculuk faaliyetleriyle NATO'nun kıymetli bir müttefiki olduğunu kanıtladığının altını çizdi. Öte yandan aynı platformda yer alan Ermenistan Dışişleri Bakanı Mirzoyan, Türkiye'yle diplomatik ilişkiler kurmaya ve sınırları açmaya hazır olduğunu belirtti. Buna ilaveten Belarus'ta yürütülen müzakerelere paralel olarak, Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun, önce Zelenski ve sonra Lavrov'la Kiev ve Moskova'da icra ettiği görüşmelerin akabinde şekillendiği ifade edilen 15 maddelik anlaşma taslağı, Türkiye'nin başarı hanesine yazıldı. Tüm bu baş döndürücü diplomasi trafiği göstermektedir ki Türkiye, Atlantik İttifakı açısından vazgeçilmez bir müttefik, şimdiye kadar geliştirdiği ilişkiler, tutarlı ve güvenilir dış politikası Türkiye'ye, NATO ve ABD'nin başaramadığı bir Karadeniz barışını mümkün kılma potansiyeli sağlamaktadır ve EastMed Projesi başta olmak üzere içinde Türkiye'nin bulunmadığı hiçbir bölgesel projenin sonuç getirici bir inisiyatif dönüştürme ihtimali bulunmamaktadır. Tam da bu nedenle Libya, Suriye ve Doğu Akdeniz'de karşımızda yer alan BAE, Yunanistan, İsrail ve Mısır gibi ülkeler, izledikleri Türkiye muhalifi politikaların maliyetlerini ödeyemediklerinden bir bir ilişkileri normalleştirme kuyruğuna girmek zorunda kalmışlardır. Peki Rusya-Ukray-

na savaşının neticesinde Türkiye'nin somut kazanımları neler olacaktır? Öncelikle iki hususun altını çizmek gerekmektedir. Birincisi; bu kabil sivil ve masum insanların ölümünü ve milyonlarcasının göçmen konumuna düşmesini beraberinde getiren dramatik olayları salt jeopolitik sonuçlarıyla değerlendirmek insani boyutu ihmal etmekle eş değer bir tutumdur. Bu bakımdan çatışmasının geldiği son safhada Türkiye'nin behemehal insani ateşkes ve sivil tahliyesini mümkün kılacak güvenlik koridoru açılması hususlarına odaklanması takdire şayandır. Öte yandan -tüm bu trajik durumların bir an önce son bulmasını temenni ederek- Türkiye'nin somut kazanımlar elde edebilmesinin birincil önceliğinin savaşın en kısa sürede ateşkes ve barışla neticelenmesine bağlı olduğunu belirtmemiz icap etmektedir. Zira savaş uzadıkça Türkiye'nin tarafsız kalabilme ve her iki tarafla müzakereleri sürdürebilme yeteneği gittikçe azalacaktır. Hele hele korkulan olur, Putin stratejik hatalarını ve başarısız saldırganlığını gizlemek için daha fazla şiddete başvurur, Ukrayna şehirlerini Halep ya da Grozni'ye çevirir ya da meskun mahal çatışmalarını çılgınca yaygınlaştırırsa, Türkiye'nin Rusya'yla diyalogunu sürdürme ihtimali hem ahlaki/vicdani değerler ve hem de içinde bulunduğu ittifakın gereklilikleri bakımından oldukça zorlaşacaktır. Buna ilaveten iki taraftan birinin mutlak ve ezici üstünlük sağlayarak savaştan çıkması da Türkiye için olumsuz bir senaryo olacaktır. Zira Ukrayna'nın mutlak galip olması Anglosakson ittifakını, AB ve NATO'yu daha üst bir jeostratejik kademe taşıyacak ve bu blokun Türkiye'yi jeopolitik anlamda kısıtlayacak bir baskı ve tansiyon oluşturma kapasitesini artıracaktır. Öte yandan Rusya'nın süreçten galip çıkması Suriye, Libya ve Karabağ başta olmak üzere

çatışarak iş birliği yaptığımız pek çok sahada Türkiye'yi sıkıştıracak ve tedrici olarak mevzi kaybetmemize sebebiyet verecektir. Bu bakımdan her iki tarafın yıpranarak ve kısa sürede uzlaşmaya varması, Türkiye'ye beklenenden daha fazla bir jeopolitik ufuk sunacaktır. Zaten gidişat kazan-kazan stratejisinden ziyade her iki tarafın da kaybedeceği bir sonucu getirecek gibi görünmektedir. Rusya'ya kaybettiren en önemli parametreler; Ukrayna halkı ve ordusunun çok güçlü bir direniş sergilemesi, Putin'in aldığı istihbaratın aksine Rus azınlığın dahi bu saldırının arkasında durmaması ve Batı ittifakının hiç umulmayan bir hız ve kapsamda bir araya gelerek Rusya'yı marjinalleştirilmesi ve adeta medeni dünyanın dışına atması olmuştur. Bu meyanda şimdiye kadar tarihte örneğine hiç rastlanmayan ve sayısı binlerle ifade edilen ekonomik ve ticari ambargolara maruz kalan Putin Rusya'sına Türkiye, Cumhurbaşkanı marifetiyle bu ambargoların hiçbirine uymayacağını, aradaki ticaretin ruble, Türk lirası ya da külçe altın üzerinden yapılabileceği gibi bir perspektif sunmuştur. Bu akıllı/rasyonel teklif, Rus

Gelişme Türkiye açısından hayati önemdeki iki bölgede önemli ilerleme olanağı sağlayacak: Suriye ve Libya... Rusya'nın yaşamakta olduğu savaş ve ekonomik zorluklar nedeniyle kendi içine çekilmesi Türkiye'ye bu bölgelerde önemli bir manevra alanı yaratıyor...

Türkiye, Rusya ile askeri açıdan Suriye ve Libya coğrafyasında karşı karşıya bulunan bir NATO ülkesi ama bugüne kadar NATO müttefikleri Ankara'yı yalnız bıraktı. Son gelişmeler Türkiye'nin bu iki önemli bölgede askeri açıdan rahatlayacağını işaret ediyor...

gazının Türkiye üzerinden pazarlanmasından Türk ürünlerinin Rusya'da rekor seviyede revaç bulmasına kadar kapsamlı bir ticari iş birliği ufkunu getirmektedir. Buna ilaveten ABD ve Avrupa hava sahalarının Rus vatandaşlarına kapatılması, her sene Avrupa'da tatili itiyat haline getirmiş on milyona yakın Rus turistin önemli bir kısmının ana destinasyonunun Türkiye olmasını mümkün kılacaktır. Öte yandan kendi meşruiyetini üzerine kurguladığı hukukun üstünlüğü ve insan hakları gibi prensipleri ihlal ederek Rus oligarkların yatlarına ve mal varlıklarına çöken Avrupa Birliği'nin bu insanlık dışı yaklaşımı, bu kesim için Londongrad olarak isimlendiren Londra yerine Türkiye'yi yegane melce haline getirecek gibi görünmektedir. Benzer bir biçimde Rus merkez bankası başta olmak üzere pek çok Rus bankasının SWIFT sisteminin dışına çıkarılması ve finansal varlıklarının dondurulması, Rusya'da bulunan pek çok şirketin Türkiye'ye yönelmesine ve Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırımlar açısından bir cazibe merkezi ve tedarik zincirinin önemli merkezlerinden birisi haline gelmesine yol açacaktır.

Haddizatında, Avrupa açısından Rusya'ya uygulanan ambargoların belki de en önemli unsurunu, Rus doğalgaz ve petrolüne duyulan bağımlılıktan kurtulmak oluşturmaktadır. Bu bakımdan Türkiye alternatif boru hatlarıyla etkin bir transit ülke ve en optimum hub (enerji dağıtım merkezi) olabilecektir. İsrail ve Yunanistan'ın Türkiye ziyaretlerinin arkasındaki temel motif de budur. İsrail gazının KKTC ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaştırılmasının yanı sıra Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon kaynaklarının -Türkiye'nin teklif ettiği gibi- bir konferans üzerinden hakça paylaşımı hususu aciliyet kesp etmektedir. Aynı zamanda Irak petrollerinin -zaten altyapısı mevcut olan- Türk boru hatları üzerinden Avrupa enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi için aktive edilmesi mümkün olacaktır. Buna ilaveten Pekin'le Londra'yı birleştirme misyonuyla yola çıkan Kuşak Yol Projesi'nin Trans-Sibirya olarak adlandırılan Kuzey Kuşağı, Ukrayna-Rusya savaşı nedeniyle akamete uğramış ve Atlantik'e ulaşımın tek alternatifi olarak Azerbaycan ve Türkiye üzerinden geçen Orta Kuşak istikametinin kal-

ması, Türkiye'yi eşsiz bir lojistik merkez haline dönüştürecektir. Aynı zamanda Güney Gaz Koridoru Projesi üzerinden inşa edilen ve halihazırda faal olan TANAP benzeri projeler, Türkiye'nin jeoekonomisine ciddi pozitif katkı sağlayacaktır.

TÜRKİYE İKİ BÖLGEDE CİDDİ KAZANIM ELDE EDECEK

Türkiye için belki de en büyük kazanım, Rusya ile bazen çatışıp bazen iş birliği yaptığı Libya ve Suriye'de elde edilebilecektir. Malum olduğu üzere, Libya'da son zamanlarda ilginç gelişmeler yaşanmakta, Rusya destekli Hafter'in hakim olduğu Tobruk/Bingazi bölgesinde Fethi Başağa'nın başbakan olarak ilan edilmesi, Birleşmiş Milletler tarafından tek meşru hükümet olarak görülen Trablus hükümetinin başkanı Abdülhamid Dibeybe iktidarının, peyderpey tartışılır hale gelmesi ve Türkiye başta olmak üzere taraf olan ülkelerin mevcut statükonun değişimine karşı sessiz kalması gündem oluştururken, Rusya'nın Ukrayna savaşı üzerinden tüm dünyadan dışlanması ve Ukrayna'da savaşmak üzere Rus paralı askerlerinin (Wagner) bir kısmının bölgeden çekilmesi yeni bir jeopolitik oluşturmaktadır. Söz konusu savaş nedeniyle, Türkiye'nin -Fransa'nın Rusya'ya alan açan politikasının aksine- Rusya'yı pek çok stratejik bölgede sınırlandıran tek güç olduğunun Atlantik İttifakı ve AB tarafından anlaşılır hale gelmesi, Türkiye'ye Libya'da çok değerli bir alan açacak ve Libya'nın bütünlük ve istikrarına ciddi katkı sağlayacaktır. Benzer bir biçimde ABD ile vardığı zımni uzlaşmaya bağlı olarak Fırat'ın batısını elinde tutan Rusya, buradan da dışlanacak ve Türkiye'ye güvenliği için en büyük problemi teşkil eden PKK ve YPG'nin en azından Münbiç ve Tel Rifat'taki varlığını

sona erdirilebilecek müzahir bir zeminini oluşturabilecektir. Rusya ile iş birliği ve çatışmanın bir başka noktası olan Azerbaycan'da da Dağlık Karabağ'ın tamamının geri alınması, Ermenistan'la nihai bir barış anlaşmasına varılması ve Türkiye'nin lojistik merkez olması için hayati ehemmiyeti haiz Zengezur Koridoru'nun faaliyete geçmesi muhtemel görünmektedir. Türkiye'nin Montrö Anlaşması çerçevesinde üstlendiği mükellefiyetler de Ukrayna savaşında ülkemizi kritik ve anahtar bir ülke konumuna yükseltmektedir. ABD'nin tereddütlerine rağmen Türkiye, bu anlaşmadan taviz vermemiş ve Akdeniz'de filosu bulunan Rusya'nın dört gemisini önceden ihtar ederek geçişlerine müsaade etmemiştir. Benzer şekilde 2008 Gürcistan-Rusya savaşında Türkiye, Montrö'nün verdiği hakla ABD'nin yardım gemilerinin geçişine izin vermemiştir. Türkiye'nin bu konuda taviz vermeyeceğini bilen Rusya, savaşın çok öncesinde önemli savaş gemilerini çoktan kendi üssüne demirlemiş, kıyıdaş ülke olmadığı için dezavantajlı görünen ABD ise, bu geçiş rejiminin ne denli önemli olduğunu bildiği için Türkiye'yi zorlayacak bir hamle ya da talepte bulunmamıştır. Türkiye'nin bu güvenilir ve uluslararası anlaşmalara sadık tavrı başta olmak üzere tüm NATO üyesi ülkelerden takdir toplamıştır. Öte yandan Türkiye'nin 1987 yılında kıyıdaş ülkelerle yaptığı Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) Anlaşması, Karadeniz güvenliğinin en büyük teminatıdır. Karadeniz'in kuzey kıyılarının tamamının Rus hakimiyetine geçmesi durumunda bile Türkiye statükonun değişmesinden etkilenmeyecek ve kendi bölgesinde yürüttüğü doğalgaz arama ve sondaj çalışmalarına halel getirecek hukuki ya da siyasi bir bariyerle asla karşılaşmayacaktır. Ne Ukrayna'dan ne Rusya'dan vazgeçmeksizin, Karadeniz'den komşu olan iki dost ülkey-

le ulusal çıkarlara dayalı ama bölgesel ve küresel dengeleri de ihmal etmeyen aktif bir dış politika ve mekik diplomasisi izleyen Türkiye, bu süreçte uluslararası sistem eleştirisiyle de ön plana çıkmıştır. Cumhurbaşkanımızın yıllarca yüksek sesle dile getirdiği "dünya beşten büyüktür" argümanı, bugün Rusya'nın, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde kınanmasını bile mümkün kılamayan köhnemiş bir yapı olarak BM nezdinde tecessüm etmiş ve uluslararası bir haklılık kazanmıştır. Öyle ki bugün sistemi kaim kılmak için Soğuk Savaş'ın ihdas ettiği tüm uluslararası örgüt ve kurumlar işlevsiz hale gelmiş durumdadır. Nitekim Putin'i bu kabil bir saldırı hususunda cesaretlendiren faktörlerden birisi de -bu kurumların işlevsiz kalmasının da etkisiyle- 2008 Gürcistan Krizi'ne ve 2014 Rusya'nın Kırım'ı ilhakına uluslararası topluluğun tepkisiz kılması olmuştur. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tüm bu gerçekleri dünya kamuoyu önünde bu vesileyle bir kere daha ifade etmesi, Türkiye'nin izlediği dış politikanın inandırıcılığı açısından oldukça büyük önem arz etmektedir. Bu nedenledir ki Ukrayna, varılacak bir nihai anlaşmanın garantör ülke-ri arasında İngiltere ve ABD'nin yanı sıra, Türkiye'yi de görmek istediğini belirtmiştir. Avrupa Birliği'nin üyelik perspektifini hızlandırmak için harekete geçtiği, Doğu Akdeniz'de vazgeçilmez bir aktör olduğunun tüm taraflarca itiraf edildiği, NATO ve ABD'nin değerli bir müttefik olarak yeniden keşfettiği ve her iki aktörle kurduğu özel ve derin ilişkiler üzerinden Rusya-Ukrayna savaşında ateşkes ve barış temine en yakın bölgesel güç olarak Türkiye'nin jeopolitik önemi artmıştır. Ne var ki ABD ve müttefiklerinin bu yeni Türkiye'yi tekrar Soğuk Savaş'ın güvenlik mimarisinde pasif bir "kanat ülkesi" haline getirmek, tüm egemenlik ve bağımsızlık iddialarından vazge-

çirerek ulusal çıkarlarını korumak yerine sadece müttefiklerin çıkarları için politika üreten bir müstemlekeye dönüştürmek ve terör örgütleri üzerinden yeniden ve yeniden terbiye etmek arzusundan kolay kolay vazgeçmeyeceği gerçeği kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Bu bağlamda Savunma Sanyii Başkanı İsmail Demir'in "bizim için F-35 projesi ve Patriot alım talebimiz artık geride kalmıştır. Biz kendi ürünlerimizle yolumuza devam edeceğiz." ifadeleri bu bakımdan çok değerlidir. 2015 meskun mahal çatışmaları, 15 Temmuz 2016 iç savaş çıkarma girişimi ve sonrasında yaşanan gelişmeler, halihazır konjonktürde Türkiye'ye uzatılan Batılı elin pek de emin olmadığını göstermek için yeterli gerekçeler oluşturmaktadır. Türkiye başkalarının yazdığı senaryoları oynamamalı, diplomaside arabulucu, kolaylaştırıcı (facilitator), merkez ülke konumunu pekiştirmeli ve gerektiğinde yumuşak ve gerektiğinde sert gücünü kullanarak aleyhine olan oyunları bozmayı ve kendi oyununu kurmayı azim ve kararlılıkla sürdürmelidir.

Türkiye'nin Montrö Anlaşması çerçevesinde üstlendiği mükellefiyetler de Ukrayna savaşında ülkemizi kritik ve anahtar bir ülke konumuna yükseltmektedir. ABD'nin tereddütlerine rağmen Türkiye, bu anlaşmadan taviz vermemiş ve Akdeniz'de filosu bulunan Rusya'nın dört gemisini önceden ihtar ederek geçişlerine müsaade etmemiştir.

Katolik-Ortodoks
dini liderlerin görüşmesi,
Ukrayna Savaşı'nın,
Hristiyan coğrafyaya getirdiği
ağır yükün işareti oldu.
Katolik Polonya-Ortodoks
Ukrayna ittifakı
Rus Ortodoks Kilisesi'ni
köşeye sıkıştırmış
görünüyor

RUS ORTODOKS KİLİSESİ SARSILDI

Teo-Politik Araştırma ★ Stratejik Araştırma Birimi

Her savaşın olduğu gibi, Ukrayna Savaşı'nın perde arkasında da "İlahiyat" zemininde önemli gelişmeler yaşanıyor. Rus Ortodoks Kilisesi'ne karşılık, Ukrayna Ortodoks Kilisesi'nin bağımsızlığını sağlayan Fener'deki Rum Ortodoks Patrikhanesi, özellikle Batı nezdinde yükselişini sürdürürken, Katolik dünyasının dini lideri Papa I.Francis'in de giderek belirleyici kimlik kazandığı dikkat çekiyor. Papa Francis ve Rus Ortodoks Patriği Kirill, Ukrayna'daki savaş hakkında görüştü. Görüşme, savaş başladığından beri iki ruhani lider arasında bilinen ilk temas oldu. Rus Ortodoks Patrikliği'nden yapılan açıklamaya göre, Rus Ortodoks Kilisesi Patriği Kirill ve Papa Francis bugün video konferans yoluyla gerçekleştirdikleri görüşmede, Ukrayna'daki savaş hakkında fikir alışverişinde bulundu. Moskova Patrikhanesi yaptığı açıklamada, ikilinin "devam eden krizin insani boyutları" ve barış görüşmelerini sürdürmenin önemi hakkında konuştuğunu söyledi. Rus tarafı ayrıca, ikilinin "Rus Ortodoks ve Roma Katolik kiliselerinin savaşın yaratacağı sonuçlara ilişkin ne gibi adımlar atabileceğini" ele aldıklarını belirtti. Vatikan da Papa'nın, Kirill'e "Savaşın be-

delini ödeyenler halk, Rus askerleri ve bombalanan ve ölen insanlardır." dediğini bildirdi. Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin'in yakın bir müttefiki olan 75 yaşındaki Kirill, yakın geçmişte Moskova'nın Ukrayna'daki eylemlerini savunan açıklamalar yaptı. Kirill savaşı, özellikle eşcinselliğin kabulü konusunda, çökmekte olduğunu düşündüğü Batı'ya karşı bir siper olarak görüyor. Papa Francis, bugün erken saatlerde yaptığı genel kabulde, insanlıktan geriye kalanların her şeye "ertesi gün" yeniden başlamak zorunda kalacağı bir nükleer savaş tehlikesi konusunda uyarısında bulundu. Francis ayrıca, Tanrı'dan Ukrayna'daki saldır-

ganları durdurmasını dilediğini söyledi. Her iki tarafın açıklamasında da görüşmeye Rus Ortodoks Kilisesi'nin dışişleri ofisinden Metropolitan Başpiskopos Hilaron ve Vatikan Hristiyan Birliği Konseyi Başkanı Kardinal Kurt Koch'un da katıldığı belirtildi. Vatikan'ın iki numaralı ismi olan Dışişleri Bakanı Kardinal Pietro Parolin, Ukrayna ve Rusya'nın Vatikan büyükelçilerinin katıldığı Aziz Petrus Bazilikası'nda Ukrayna'da barış için ayin düzenledi.

FENER PATRİKHANESİ KARARIYLA BAŞLAYAN SÜREÇ

Fener Rum Patriği Bartholomeos, Aralık 2018'de Ukrayna Ortodoks Kilisesi'ne "otosefallik" (bağımsızlık) kazandıran "tomos" adlı kararnameyi imzalayarak, Devlet Başkanı Petro Poroshenko'nun katıldığı törenle yeni birleşik kilisenin lideri Mitropolit Epifaniy'e vermişti. Böylece, Aralık ayında Rusya Ortodoks Kilisesi'nden ayrılarak kurulmasına karar verilen Ukrayna Ortodoks Kilisesi resmen kuruldu. Fener Rum Patrikhanesi, 11 Ekim'de Ukrayna Ortodoks Kilisesi'nin Moskova'daki Rus Ortodoks Kilisesi'nden ayrılma yolundaki talebinin kabulüne karar vermişti. Ukrayna'da üç Orto-

doks kilisesi bulunuyordu. Daha önce bunlardan yalnızca biri, Moskova Patrikhanesi'ne bağlı olan Ukrayna Ortodoks Kilisesi dünyadaki diğer Ortodoks kiliseleri tarafından tanınıyordu. Kiev Patrikhanesi Ukrayna Ortodoks Kilisesi ve Otosefal Ukrayna Ortodoks Kilisesi, Rusya tarafından "bölücü gruplar" olarak tanımlanıyor. Ukrayna'da Ortodoks dünyasının tanımadığı kiliseler, bu senenin nisan ayında Fener Rum Patrikhanesi'ne başvurarak otosefallik (özerklik) talep etti. Ukrayna Parlamentosu da bu talebin arkasında durdu. Bunun üzerine Moskova ise adeta küplere bindi. Ukrayna'da-

Rus Ortodoks Kilisesi'nin bünyesindeki din adamlarının çekincelerini bir kenara bırakarak Ortodoks-Slav bir ülkeye dönük hareketi desteklemesi, bu kilisenin içinde de ciddi tartışmaların doğmasına neden oldu. Fener Patrikhanesi'nin konumu ise güçleniyor.

ki tek meşru kilise olarak Moskova'ya bağlı Ukrayna Ortodoks Kilisesi'ni gören Rusya Ortodoks Kilisesi, Kiev'in bağımsız kilise talebinin kabul edilmesi üzerine Fener Rum Patrikhanesi ile tüm ilişkilerini kesme kararı aldı. Fener Rum Patrikhanesi, bugünkü Ukrayna topraklarının ruhani yönetim hakkının 17'nci yüzyılda geçici olarak Rusya Ortodoks Kilisesi'ne verildiğini, Moskova'nın daha sonra yasa dışı şekilde bu toprakları ilhak ettiğini savunuyor. Bu açıklama, Ukrayna'da Moskova Patrikhanesi'ne bağlı olan kilisenin de Fener Rum Patrikhanesi için

meşruluğunu tartışmalı hale getirdi. Moskova ve Fener Rum Patrikhanesi arasındaki bir diğer anlaşmazlık ise, kiliselere otosefallik verilmesi konusu. Ortodoks dünyasında "eşitler arası birinci" (primus inter pares) kabul edilen Fener Rum Patrikhanesi, kiliselere bağımsızlık tanıma hakkını yalnızca kendisinde görüyor. Moskova ise, Fener Rum Patrikhanesi'nin yetkilerini aştığını, otosefallik kararının kiliselerin kendi içinde alınması gerektiğini savunuyor.

KATOLİK POLONYA'NIN ARTAN ETKİNLİĞİ

Rus Ortodoks Kilisesi, bir yanda Fener Patrikhanesi'nin aldığı kararlar ile tarihinde ilk kez Doğu Kiliseleri düzende ciddi bir kayıpla karşılaşırken, diğer yanda dünya, Ortodoks Ukrayna ile Katolik Polonya'nın ittifakını yaşamaya başladı. Polonya tarihinde, Soğuk Savaş yıllarında vatandaşı II. John Paul'ü Papalık makamına taşıyacak kadar koyu bir Katolik ülke olarak tanınıyor...Polonyalılar ise "BATI SLAV HALKI" olarak tanımlanıyor. Ukrayna'daki gelişmelerin iki Slav halk arasında savaşa, farklı kiliselere sahip iki Slav halk arasında da ittifaka yönelince, Patrik Kirill'in ,Papa'dan savaşa dönük bir talep geliştirmesine yol açtığı belirtiliyor. Papalık, Polonya siyaseti üzerinde etkin kimliğe sahip bulunuyor.

RUSYA'NIN SLAV BİRLİĞİ HAYALİ DE SONLANDI

Rusya'nın, bir "Doğu Slav" halkı olarak Ukrayna'ya karşı başlattığı savaş ve bu savaşta, Belarus hariç tüm Slav halklarının Ukrayna'nın yanında yer alması, Moskova'nın geleneksel, Rusya önderliğindeki Slav birliği hayallerine de ağır darbe vurdu. Polonya, Slovenya ve Çekya başbakanları, Ukrayna Dev-

let Başkanı Volodimir Zelenski ile görüşmek üzere Kiev'e gitti. Siyasetçiler, Ukrayna'ya destek olmak için Polonya'dan, Kiev'e zorlu ve riskli bir tren yolculuğu gerçekleştirdi. Mateusz Morawiecki (Polonya), Petr Fiala (Çekya), Janes Janza (Slovenya)'nın Avrupa Birliği'ni temsilen değil, kendi uluslarının Ukrayna politikasını sergilemek için Kiev'e çok riskli bir seyahat yaptıkları açıklandı. Bir yetkili, "Üç lider Avrupa'nın vekilliğini yapmıyorlardı. Versailles-Paris'te gerçekleşen son AB zirvesinde diğer liderlere bu tür bir ortak seyahat yapacaklarını söylemekle yetinmişlerdi" dedi. Polonya Başbakanlık Kaynakları ise, "Riskli bir yolculuktu. Ruslar'ın bilgisi vardı, bilgi verdik. Tren tercih edildi çünkü Polonya hava kuvvetlerine ait bir nakliye uçağıyla gidilmesinin Rusları kıskırtacağı düşünüldü.

PATLAMA SESLERİ ALTINDA TOPLANTI

Liderler, yaptıkları açıklamalarda Ukrayna'nın yalnız olmadığını ve ülkenin direnişine destek verdiklerini belirttiler. Petr Fiala'nın, "Bugün buraya zorlu bir yolculuk sonucunda geldik, amacımız kahraman Ukrayna halkının yalnız olmadığını bütün dünyaya ve saldırıyı gerçekleştirenlere göstermektir." sözleri dikkat çekiciydi. Mateusz Morawiecki şöyle konuştu: "Cesur duruşunuzu takdirle karşılıyoruz. Burada aynı zamanda bizim hayatlarımız için de savaştığının bilincindeyiz. Biliniz ki, sizinle aynı cephedeyiz." Janes Janza'nın, Ukrayna'nın yaşadığı saldırının cevapsız kalması halinde vahim sonuçlar olacağını vurgulayarak "Ukrayna'nın düşmesi, Avrupa için yeni ve zorlu bir dönem demektir. Burada yaşanılacak bir teslimiyet, Avrupa'nın teslimiyeti ve aşağılanmasıdır." demesi önemliydi. Ukrayna lideri Zelenski'nin üç Slav lidere teşekkür etti-

ği ve Rusya'nın saldırısıyla ilgili geniş bilgi aktardığı gözlemlendi...

AVRUPA'DA 13 SLAV DEVLETİ BULUNUYOR

Avrupa siyasi coğrafyasında SLAV kökenli 13 devlet bulunuyor:

Polonya, Çekya, Slovakya BATI SLAVLAR; Rusya, Belarus, Ukrayna DOĞU SLAVLAR ve Hırvatistan, Bosna-Hersek, Sırbistan, Bulgaristan, Makedonya, Karadağ ve Slovenya da GÜNEY SLAVLAR olarak adlandırılıyor. Slav devletlerinin geleneksel olarak en güçlü kimliği taşıyanı Rusya, Çarlık Rusyası dönemlerinden günümüze kadar uzanan süreçte "milliyetçilik" kavramını, Rusya liderliğinde oluşacak bir "SLAV BİRLİĞİ" düşüncesine dayandırdı. Rus Ortodoks Kilisesi'nin diğer Slav Ortodoks kiliseleri üzerindeki hakimiyetiyle desteklediği bu düşünce esas olarak, 2014 yılında Rusya ile Ukrayna arasında patlak veren ve o sırada 13.200 kişinin ölümüne neden olan Birinci Ukrayna Savaşı ile ağır darbe yemişti. Avrupa'nın üç Slav liderinin Rusya işgaline karşı direnen Ukrayna'nın başkentine kadar giderek desteklerini bildirmeleri, aslında üç Slav ülkesi dışındaki tüm Slav ulusunun Rusya'ya karşı birleştiği anlamına geliyor. Rusya şu anda Belarus ile "birlik devleti" kurumsallaşması içinde ve sadece bir tek Slav ülkesi Sırbistan tarafından desteklenen kimlik taşıyor...

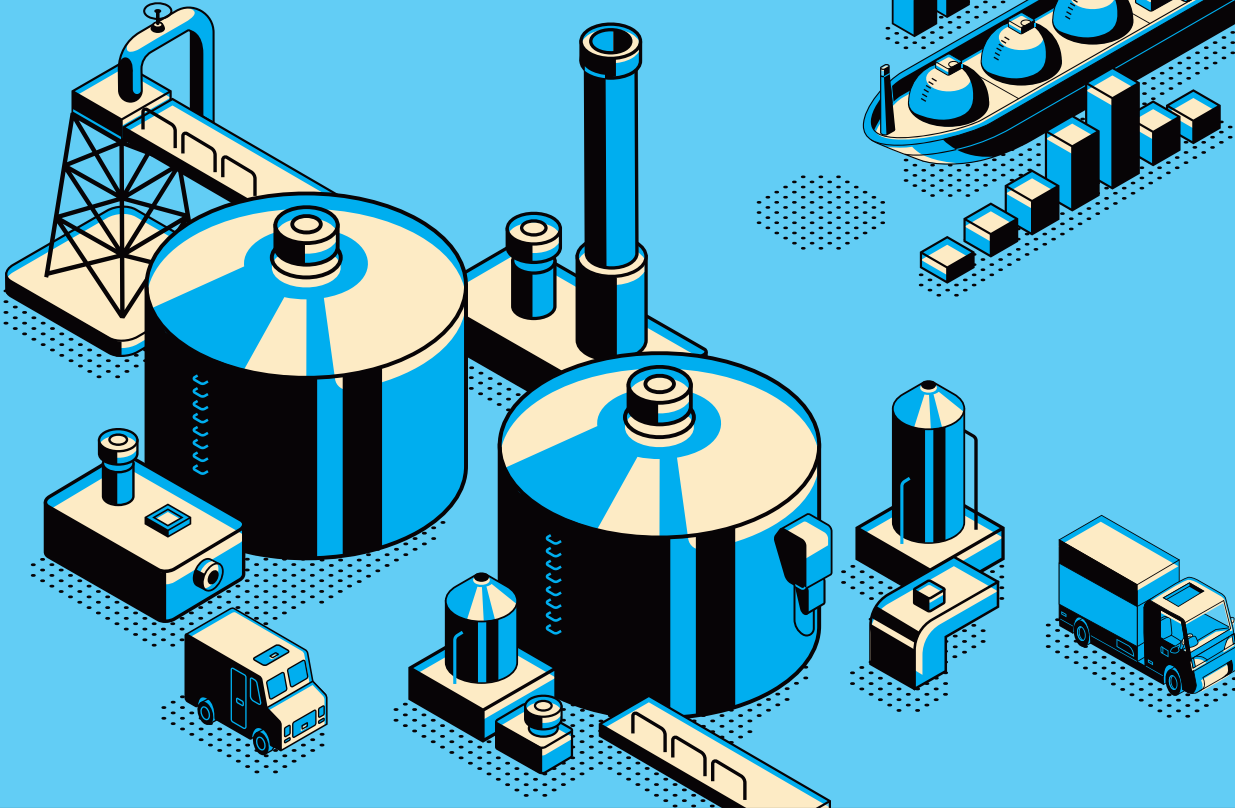
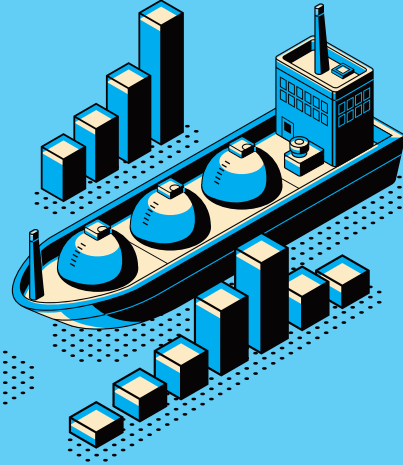
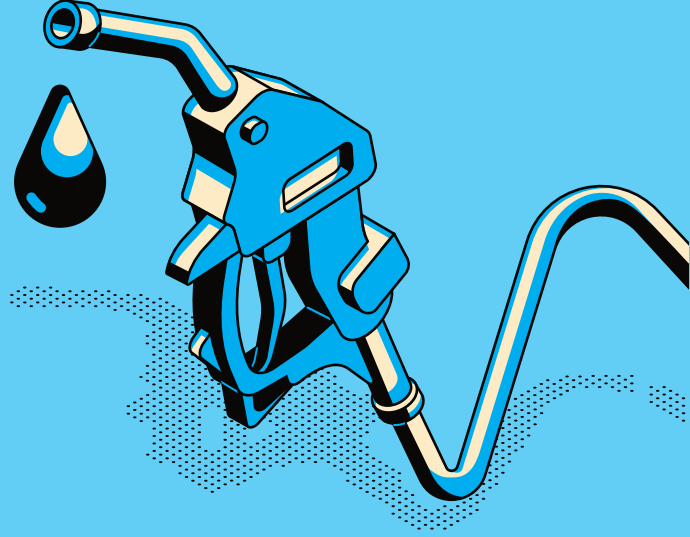

Ukrayna Savaşı aynı zamanda, Rusya'nın tarihi iddiası olan kendi liderliğinde "Slav Birliği" iddiasının da sonlanması anlamına geliyor...

YUNANİSTAN'DAN ENERJİ ATAĞI DEDEAĞAÇ LNG TERMİNALİ

Enerji Güvenliği ★ Stratejik Araştırma Birimi

Ukrayna Savaşı'nın kritik aşamalarının yaşandığı bir dönemde, Brüksel'de NATO ve AB zirveleri çerçevesinde bir araya gelen Avrupalı ve Kuzey Amerikalı liderlerin, Rusya'ya karşı savunma alanının yanında ekonomik, özellikle enerji alanında iş birliğini geliştirme kararlılıkları dikkat çekiciydi...Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Avrupa Birliği (AB) arasında milyarlarca metreküplük LNG alımını içeren anlaşma imzalandı. Brüksel'de ABD Başkanı Joe Biden ve AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen tarafından imzalanan anlaşma, AB'nin bu yıl ek 15 milyar metreküp sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) satın almasını, uzun vadede miktarın yılda 50 milyar metreküpe çıkarılmasını öngörüyor. AB Komisyonu, anlaşmayla Rusya'dan mevcut doğal gaz ithalatının yaklaşık üçte birinin telafi edilebileceğini hesaplıyor. Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen, Biden ile düzenlenen ortak basın toplantısında, "Rusya'ya bağımlılığımızı azaltmak istediğimizi biliyorsunuz. Bu hedefe, yenilenebilir enerjilere yatırım yaparak ama aynı zamanda LNG dahil ek doğal gaz sevkiyatı ile ulaşılabilir. ABD'nin 15 milyar metreküpü aşan taahhüdü bu yönde büyük bir adım" diye konuştu.

TRUMP DÖNEMİNDE GERGİNLİĞİ YOL AÇMIŞTI

ABD'de Donald Trump'ın başkanlığı döneminde, Angela Merkel hükümetinin Rusya ile Kuzey Akım 2 doğal gaz boru hattından vazgeçmemesi iki ülke arasında ilişkileri germiş, Kuzey Akım'ı savunanlar, ABD'nin projeye muhalefetinin arkasında kendi pahalı gazını Avrupa'ya satma niyetinin olduğunu iddia etmişti. Washington, uzun yıllardır Avrupa'ya LNG ihracatını arttırmaya çalışıyor.İmzalanan anlaşmayla AB, 2030 yılına kadar ABD'den

büyük miktarlarda LNG satın alma taahhüdünde bulunmuş oldu. Komisyon kaynaklarından alınan bilgilere göre anlaşma, AB ve ABD'nin, Amerikalı özel şirketlerin Avrupa'ya ihracatı artırabilmesi için, izin süreçleri ya da altyapı çalışmaları gibi gerekli koşulları sağlamasını da içeriyor. Anlaşmayla AB'ye üye ülkeler gazın Avrupa'da depolanması ve LNG için altyapının geliştirilmesi için yatırım yapacak. LNG fiyatının ABD'de geçerli nakit piyasasına göre belirlenmesi öngörülüyor. Bu piyasada fiyatlar önemli oranlarda değişebiliyor. Komisyon kaynakları ise fiyatların, uzun vadeli anlaşmalardaki fiyatlara uygun bir olarak şekilleneceğini kaydetti. Yıllık toplam gaz ihtiyacı 400 milyar metreküpü bulan AB, geçen yıl 22 milyar metreküpü ABD'den olmak üzere toplam 80 milyar metreküp LNG ithal etmişti.AB Komisyonu, 2027 yılına kadar Rus fosil enerji kaynaklarına bağımlılığı sonlandırmayı hedefliyor.

YUNANİSTAN'DAN LNG ATAĞI, DEDEAĞAÇ DENKLEMİ

Yunanistan'ın Türkiye sınırına yakın noktadaki liman kenti Dedeağaç, son dönemlerde burada yaşanan yoğun Amerikan askeri varlığı ile dikkat çekiyor. Rusya'nın, Ukrayna Savaşı'nı başlatmasından çok önce; ABD, Yunanistan ve bağlantısında Bulgaristan ile Romanya'ya "Doğu Avrupa'nın ortak güvenlik önlemleri" çerçevesinde çok sayıda asker indirdi. Türk kamuoyu, Amerikan yönetimi ile Ankara arasında yaşanan sorunlar, özellikle ABD'nin, Doğu Akdeniz'de Yunanistan-GKRY-İsrail üçlü ittifakının arkasında durması nedeniyle bu yığının Rusya kadar Türkiye'ye de bir gözdağı olduğunda birleşti. Dedeağaç, yakın bir gelecekte, Amerikan askerleri kadar Amerikan LNG sevkiyat noktası olarak da dikkat çekecek. Gastrade şir-

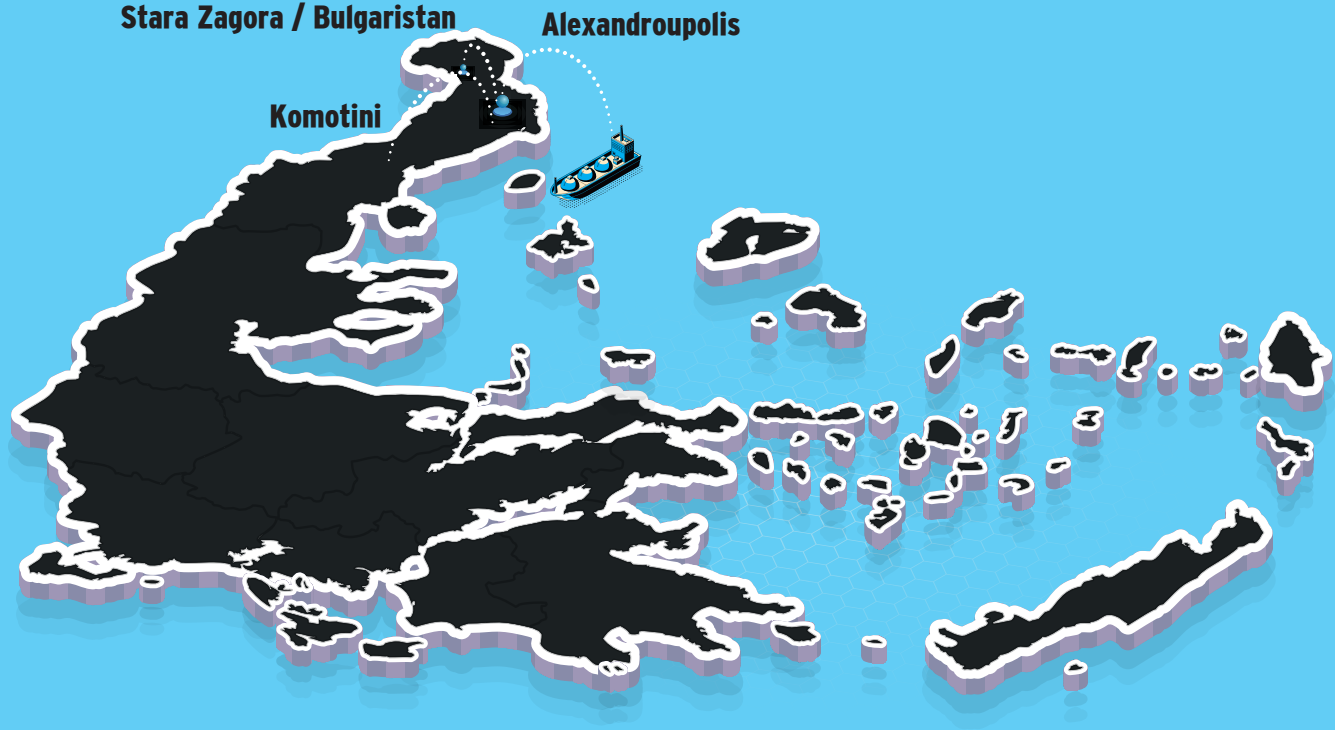
Amerikan askerinin yığınak yapmasıyla Türkiye'de ünlenen Dedeağaç, Avrupa Birliği'nin yeni enerji politikaları çerçevesinde yeni bir enerji merkezi haline gelecek. Bölgeye kurulacak yüzer terminal, başlangıçta Yunanistan ve çevre ülkelerin ihtiyacını karşılayacak fakat Amerikan-Katar-İsrail LNG sevkiyatlarının artması sürecinde bölge Avrupa ekonomileri için de önemli bir enerji merkezi haline gelecek...

ketinin hazırlayıp, yapım sürecini başlattığı proje çerçevesinde Dedeağaç, Yunanistan ve komşusu Balkan ülkeleri başta, genel anlamda Batı Avrupa için de önemli bir enerji merkezi haline geliyor. Bütçesi 407 milyon dolar olarak belirlenen ve yatırımın yarısının Avrupa Birliği fonları tarafından karşılanması kararlaştırılan Dedeağaç LNG terminali yüzer bir platform olarak değerlendirildi.

AMERİKAN LNG AKIŞININ ÖNEMLİ VARİŞ NOKTASI

İngilizce kısaltmasıyla (INGS) olarak adlandırılan Dedeağaç Bağımsız Doğal Gaz Sistemi, LNG tedarikini esas olarak Amerika ve Katar'dan sağlamayı öngörüyor. Bu terminal üzerinden İsrail doğal gazının da Avrupa boru hatlarına aktarılması planlanmış durumda. Dev LNG tankerleri ile bölgeye gelen doğal gaz yüzer tesise aktarılıp önce depolanacak, devamında yeniden gaza dönüştürülerek tesisle

bağlantılı boru hattı üzerinden karaya pompalanacak. Tesisin tankerlerden LNG transfer hızı, saatte 10 bin metreküp olacak. Bu sıvı gaz, işleme tabi tutulduktan sonra 170 bin metreküplük stoklama tesisine aktarılacak ve buradan da saatte 700 bin metreküplük gaz olarak pompalanacak. Yüzer tesis, Dedeağaç'ın 17,6 km güneybatısında, yakındaki Makri köyüne de 10 km mesafede bulunacak. Tesisin boru hattı karaya Makri'den çıkacak. Boru hattının suyun 15 metre altından döşenmesi işletme kolaylığı sağlayacak, karaya doğru, deniz derinliğinin 15 metrenin altına düştüğü 4 kilometrelik bölümde ise güvenlik nedeniyle boru hattı su zemininde toprağa gömülecek.

TÜRKİYE'YE BAĞIMLILIĞI AZALTMAK

Yunanistan günümüzde, doğal gaz ihtiyacını, Türkiye üzerinden sınırına ulaşan Azerbaycan doğal gazından sağlıyor. TANAP üzerinden Yunanistan'a giren doğal gaz ayrıca TAP üzerinden Adriyatik'i geçerek İtalya'ya uzanı-

yor. Yunanistan'ın söz konusu projeyi, Türkiye'ye olan enerji bağımlılığını azaltma amaçlı öne çıkarttığı fakat Kuzey Makedonya ve Bulgaristan başta, bölge ülkelerinin de ihtiyacını karşılamayı öngördüğü kaydediliyor. Terminal ile ilgili konsorsiyumda şu anda Bulgaristan'ın yüzde 20 hissesi bulunuyor, Kuzey Makedonya'nın da yüzde 10'luk hisseyle projeye ortak olması bekleniyor.

Yunanistan'ın Türkiye sınırına yakın noktadaki liman kenti Dedeağaç, son dönemlerde burada yaşanan yoğun Amerikan askeri varlığı ile dikkat çekiyor. Rusya'nın, Ukrayna Savaşı'nı başlatmasından çok önce; ABD, Yunanistan ve bağlantısında Bulgaristan ile Romanya'ya "Doğu Avrupa'nın ortak güvenlik önlemleri" çerçevesinde çok sayıda asker indirdi.

Savunma sanayi taşımacılığında lima imzası.

Uluslararası
Hava/ Deniz/ Kara Taşımacılığı
Depolama ve Yurtdışı
Gümrükleme Hizmetleri

Proje Taşımaları/ Yönetimi
Taşıma ve Özel Danışmanlık
Hizmetleri

Gerçek Zamanlı
Yük ve Sipariř
Takibi

İLETİşİM:

0850 203 54 62

limalogistics.com

Great
Place
To
Work®

Certified
EKI 2021-EKI 2022
TURKEY™

Dünya bir kez daha dört farklı kapitalist uygulamanın birbiriyle çatıştığı emperyalist hesaplaşma çağına girdi. ABD-AB hattında şekillenen “liberal ittifak”, oligarşik/anti-demokratik kontrollü kimlik taşıdığını savunduğu Rus, Çin ve Körfez’deki Arap kapitalizmini ortadan kaldırmanın atağını sürdürüyor.

KİLİTLENEN SİSTEM, SAVAŞ ÜRETİYOR

Ardan ZENTÜRK ★ M5 Genel Yayın Yönetmeni

Neden, öldürüyoruz? İnsanlık tarihinin en gelişmiş teknolojisinin, bağlantısında en büyük servetlerinin üretildiği bir dönemde Avrupa, neden kendini yeniden İkinci Dünya Savaşı koşullarında buldu? Rusya lideri Vladimir Putin’in, 24 Şubat 2022 günü verdiği emirle başlayan Ukrayna Savaşı’nın bir kazananı olmayacak ama bu savaş, insanlığına yanıtlanması gereken çok önemli bir soruyu emanet etti: Nerede duracağız? Yunanistan’ın resmi sahil muhafaza birimlerinin Ege Denizi’nde, ellerinde geçmiş dönemlerde balina avcılarının kullandığı tarzda “zıpkın-

lar” ile masum sivilleri taşıyan şişme botları batırmaya çalıştığı ve yüzlerce-sini boğulmaya terk ettiği bir dünyada yaşıyoruz. Devletler; masum, günlük yaşamının telaşında insanları çok kolay öldürüyorlar! Bağdat, Basra, Musul, Rakka, Halep, Trablus hatta Kudüs. Saraybosna, Grozni, Mariupol, Harkov. Rus ordusunun 6 haftaya yakın işgal ettiği Ukrayna’nın Bucha kentinden çekilirken, arkasında bıraktığı yüzlerce masum sivilin cesetleri. Hangi hesaplaşma bizleri bu kadar vahşi kılabilir?..

KAPİTALİZM ÖLDÜ AMA BUNU KİMSE KABULLENMİYOR

Bu mücadelenin sonucunda kim kazanırsa kazansın, insanlık açısından bir “zafer” yoktur... İnsanlığın savaştan uzak, adil ve kucaklayıcı yeni bir sisteme, yaşanan tecrübelerin ışığında şekillenecek bir “senteze” ihtiyacı bulunmaktadır. Aksi durum; kısa süreli barış dönemleri, uzun süreli savaşlar olacaktır.

Yaşanılan güncel gelişmeleri, geçmişin izlerine bağlanarak tarif etmek, sonuç alıcı kimlik taşımayabilir. Eğer geçmişin kendine özel günlerini, günümüz dünyasının sorunlarının çözümünde kullanmaya kalkarsanız, ortaya trajikomik bir sonuç çıkabilir. Köklü bir Türk devlet adamının dediği gibi “geçmişin çamaşırı günümüzün güneşinde kurutulamaz...” Bununla birlikte geçmişin deneyimleri, kuşkusuz güçlü yol göstericilerdir. Kapitalizmin büyük çöküşünü sembolleştiren 1929 Buhranı

sonrasında insanlığın adım adım İkinci Dünya Savaşı’nın “büyük yıkımına” ilerleyişi ile bugünün dünyasının bitmek bilmeyen, aksine sürekli yeni cep-helerle genişleyen savaşları arasında bir bağ var mı? 18 Aralık 2017 tarihli yazımda (1) şöyle demişim: “1991’de Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla “küreselleşme/neo-liberalizm” adı altında pazarlanan kapitalizm öldü, vahim olanı tıpkı filmlerdeki zombiler gibi öldüğünün farkında değil, içgüdüsel hareketler yapıyor ve hareket ederken çürümeye devam ediyor. Ölüm, net olarak 2008 yılında gerçekleşti. Küresel finans oligarşisinin merkezi kabul edilen Wall Street’teki hırsız çetesi, kendilerine büyük servetler kazandıran sistemi öldüren altın vuruşu yaptılar. Bu, bir tür intihar mıydı? Evet, bazen büyük servetler içinde yaşayan insanlar da geleceğe dönük beklentilerinin sıfırlandığı noktada intihar ederler; Kapitalizm, yükselttiği sınıfın kurbanı oldu. Ölen kapitalizmin yerine 20’nci yüzyıl ürünü Marksist-Leninist arayışla sistem kuramayız. Bu, zombiler ile Frankenstein’in mücadelesini andırır, gişe amaçlı bir Hollywood filminin senaryosundan ibarettir. Kapitalizmin yaşayabilmesi için birinci şart: yeni pazar genişlemeleri ve

Uygulanış tarzı ne olursa olsun, günümüz kapitalizminin yumuşak karnı, üretilen servetin adil dağılımını sağlayamayış... Dünyada artan derin fakirlik, zaman içinde savaşların doğmasına neden oluyor...

büyüme rakamlarının yüksek olmasıdır. 2008'den bu yana dünyada böyle bir zemin yok ve kapitalizmin arzu ettiği genişleme de ufukta gözüküyor. Buna karşılık dünya nüfusunun yüzde 1'inin, toplam servetin yüzde 52'sine sahip olduğu insanlık tarihinin en eşitsiz dönemi, fakir kitlelerin tüketim eğilimlerini düşürüyor, borçların da katlanmasına yol açıyor. "Zombi Kapitalizm" dediğimiz kavram da tam bu noktada kendini gösteriyor. Ortalık yerde dönen bir para var ama kazançlar yalnız ekranlarda kendini gösteriyor. Doğrudan yatırım yok, istihdam yok, üretim düşük, yalnız ekran spekülasyonlarından ve ranttan doğan kar ve derinleşen fakirlik var. Bu "sistem" mi?"

ESKİ HESAPLAŞMANIN ANALİZİ ÖNEMLİDİR

Savaşların temeli, ekonomik gerçekler ve rekabettir. Amerika Birleşik Devletleri - Avrupa Birliği hattında şekillenen transatlantik ittifak, NATO açısında bir "vekalet savaşına" dönen Ukrayna Savaşı'nda, neden Rusya'yı askeri değil ekonomik ablukaya alma-

yı tercih etti? Hedef, günümüz dünyasında şekillenen "Kapitalist Sistem Rekabeti" bünyesinde bir düşmanı ortadan kaldırmaktan ibarettir. Benzer politikayı, Rusya da Batı'ya karşı uygulamakta, onu köşeye sıkıştırıp bitirmeye çalışmaktadır. Bu nedenle, İkinci Dünya Savaşı'nın birbiriyle "ölümcül rekabete" girmiş 4 farklı "sanayi yapılanmasının" dünyayı nasıl bir savaş sürüklediğini hatırlamak önemlidir:

- 1- Birleşik Krallık merkezli emperyal ekonomi modelinin devamını arzularan İngiltere,
- 2- Karl Marx'ın yazdıklarının aksine "tek sosyalist devlet" ilkesiyle yürüyüp "planlı ekonomiyi" geliştiren Stalin'in Sovyetler Birliği,
- 3- Millileştirme programları uygulayıp piyasa ekonomisi ile devlet yatırımlarını birleştirerek "karma ekonomi" modelini sürdüren Nazi Almanyası,
- 4- Serbest piyasa ekonomisi zemini ama ülkenin ekonomisini dev şirketlere teslim ederken sigortacılık, finans, sağlık ve eğitim gibi sivil sektörler ile savunma sanayinde yeni yapılanma gerçekleştiren ABD'nin "liberal" ekonomisi. Savaşı, dördüncüsü kazandı. İngiltere'yi içine çekti, Al-

manyayı (bu arada Japonya'yı da) işgal edip uydusu haline getirdi, ayakta kalan Sovyetler'i ise insanlık tarihinin çok özel bir dönemini oluşturan Soğuk Savaş yılları sonunda 1991 yılında dağıttı. Liberalizm 1945 ve 1991 zaferlerini 16 Mart 2017 tarihli yazımda (2) şöyle değerlendirmiştim: "Aslında, "sevimli çocuklardı..." Sermayenin hakimiyetini, demokrasi ve insan hakları gibi yüksek ideallerle süslemeyi 19. yüzyılın ortalarından itibaren başardılar. "Birey" önemliydi ve tercihleri özgür kılındığında toplumsal barışın kendiliğinden sağlanacağını ileri sürüyorlardı. Hedefledikleri sistem "özgürlük" kavramını bireyin tercihler kaderiyle bütünleştirdi, atladıkları bir nokta vardı: Süslü laflara rağmen, insanlar arasında sosyal eşitliği sağlamakta acizdiler. Ne zaman tarihin akışına hakim olsalar zengin daha zengin, fakir daha fakir oldu. Fakirlere "birey olarak özgürsün" derken, onların sermaye sınıfının varlığı için kolay harcanabilir insanlar olduklarına inandılar. "Demokrasi" kavramını kendileri için bayrak yaptılar, "ötekilerin" demokrasilerine saygı duymadılar. Aynı fikir geleceğinden doğan "sosyalizmi" bu nedenle sevmediler. Onları aynı dinin içinde şekillenmiş, ortadan kaldırılması gereken, batıl bir mezhep olarak gördüler. Tarih içinde en büyük darbeyi, sosyalistlerden değil; uygulamalarını insan soyunun seçkinci evrimine karşı olduğuna inanan sağ kanattan, yani faşizmden yediler. Tarih, onlara iki büyük zafer hediye etti. Hitler-Mussolini ikilisini, sevmedikleri sosyalistlerin devleti Sovyetler Birliği'nin ittifakı ile yendiler. 1991'de Sovyetler Birliği dağıldığında ise, insanlığın kaderinin ellerine geçtiğine inandılar. Liberaller o kadar kendilerinden emindi ki, Francis Fukuyama isimli yazar, Soğuk Savaş'ın sonlanmasıyla artık tarihin sonuna geldiğini, bundan böy-

"Liberal kapitalist" cepheyi oluşturan Batı'nın hedefindeki karakterler... Rusya'nın Vladimir Putin'i, Çin'in Xi Jinping'i, Batı karşısında aynı sorunu paylaşıyorlar...

le insanlığın demokrasi ve serbest piyasa ekonomisi içinde ortak "küresel" bir zeminde buluşacağını yazdı. "Küreselcilerin" büyük bir iştahla insanlığa zorladığı sistemin bugünkü sonucu: Dünyanın en zengin 8 insanının serveti, en fakir 3,6 milyar insanının parasına eşit! Her toplumda üretilmiş yüzde 1'lik seçkin grup, dünya servetinin yüzde 52'sine el koymuş durumda, geri kalan yüzde 99 ise yüzde 48'i paylaşmaya çalışıyor! Liberalizm, "demokrasi" ve "insan hakları" ile perdediği vahşi ekonomik yüzünü, bu kez uzun süre saklayamadı. İnsanlığın çok geniş coğrafyalarını kan ve ölümle buluştururken kendi servetini kormanın yolunu tam olarak bulamadı. 2008'de Wall Street denilen küresel finans oligarşisi merkezindeki liberal hırsızlar nedeniyle girdiği ekonomik buhrandan çıkamayınca saldırganlaştı. Belki de insanlığın sonunu getirecek toplu hesaplaşmaların peşine düştü. Rusya'yı sıkıştırıyor, Çin'e gövde gösterisi yapıyor, Türkiye'ye sataşılıyor, İslam coğrafyasını ise topluca hedefe oturtuyor. "Sevimli çocuklar" yüksek güven ve kibirle sonunda kazanacaklarından çok emin oldukları bir çatışma arıyorlar."

O ÇATIŞMAYI UKRAYNA'DA BULDULAR

"Liberal çocuklar" belli ki, Ukrayna topraklarında zorladıkları o çatışmadan en yüksek sonucu elde etmenin rotasında ilerlemeyi tercih ediyorlar. Günümüz dünyasına baktığımızda kapitalizmin, yine İkinci Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi bu kez de dört farklı kulvarda yürüdüğünü görüyoruz:

- 1- ABD-AB hattında şekillenen ve insanlığa tarihinin en ağır adaletsizliğini, yaygın fakirliğini hediye eden "neo-liberal" ittifak,
- 2- 1990'larda neo-liberal uygulamaları denedikten sonra kendi bekasını kontrollü/oligarşik, siyasi sınıfın zenginliğe el koyup yönettiği sistemde karar kılan Rusya,
- 3- 1970'li yıllarda yaşadığı ağır ekonomik çöküşten sonra ekonomisini kontrollü bir şekilde liberalizme açan, elindeki yüksek nakit parayla zaman içinde ABD'den daha küreselci kimlik kazanan, Komünist Partisi'nin emek kesiminde kurduğu "kölecî" sistemle yükselen Çin kapitalizmi,
- 4- Körfez'deki kral ve şeyhlerin ellerinde biriken petro-dolarlar ile oluşturdukları kabileleri dışındaki tüm unsurlara karşı kölecî kimlik taşıyan "Arap kapi-

talizmî". ABD-AB İttifakı, bir kez daha "alternatifleri ortadan kaldırma hareketini" sürdürüyor. Bu mücadelede Rusya-Çin-BAE-Suudi hattında şekillenen ittifakın nedeni budur. BAE Veliaht Prensi Muhammed bin Zayed ile Suudi mevkidaşı Muhammed bin Selman'ın ABD ve İngiltere'nin, "Enerji fiyatlarını düşürecek adımları atın!" çağrısını, Rusya ile denge kollayarak duymazdan gelmelerinin nedeni ne olabilir? İşin sonunda, küresel sistemin artık kendilerine de ihtiyaç duyamayacağını biliyorlar...

BIDEN'İ İKTİDARA TAŞIYAN DALGA, BU HESAPLAŞMADIR

ABD-AB İttifakı açısından kabus, Trumpli yıllardı. Eski ABD Başkanı, ülkesinin kendi "küreselci" kanadını budama, "Yeniden Büyük Amerika" sloganı ile "milli ekonomi" geleneğini yaşama geçirmeyi hedefliyordu. Rusya lideri Vladimir Putin ile iyi dosttu. Çin'in, Amerika'nın milli ekonomi cephesine dönük kuşatmasını da kırmaya çalışıyordu. Joe Biden için ise, Trump'ın aksine dünyada "gri alan" yok. Biden dünyaya siyah-beyaz hattında bakıyor. Liberal ekonomi zeminli "özgür dünya" ile "otokratların yönettiği dünya" arasında seçimi zorluyor. Böyle bir dünyada Batı, hiçbir devlete ortada bir alanda uzun süre kalma şansı tanımaz. Er-geç "ya bendensin ya da onlardan" diyerek üzerinize gelir. (Bu nedenle, Macaristan'da yapılan seçimi bir kez daha kazanan Viktor Orban'ın başına gelecekler, yakın geleceğin nasıl şekilleneceğini de gösterecektir.) SON SÖZ: Bu mücadelenin sonucunda kim kazanırsa kazansın, insanlık açısından bir "zafer" yoktur. Savaştan uzak, adil ve kucaklayıcı yeni bir sisteme, yaşanılan tecrübelerin ışığında şekillenecek bir "senteze" ihtiyacı bulunmaktadır. Aksi durum; kısa süreli barış dönemleri, uzun süreli savaşlar olacaktır.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI
SAVUNMA SANAYİİ
BAŞKANLIĞI
Destekleri ile

SAVUNMA ve HAVACILIK
SANAYİ İHRACATÇILAR
BİRLİĞİ
Destekleri ile

SEDEC

SECURITY • DEFENCE
CONFERENCE - B2B - B2G - EXPO

Türkiye

İHTİYAÇ MAKAMLARI İLE BULUŞUN

KISA SÜREDE
DOĞRU KİŞİLER DOĞRU İŞLER

28 | HAZİRAN
30 | 2022

📍 CONGRESIUM / ANKARA
www.sedecturkey.com

Ukrayna Savaşı, Batı'nın, 1991 yılında sonlanan Soğuk Savaş'tan bu yana sistemli olarak zorladığı "küreselleşme" rotasının tıkandığını gösteriyor. Dünyayı fiilen iki kutba ayırmaya dönük bu süreçte artan yaptırımlar; insan, mal ve paranın serbest dolaşımını durduracak düzeye geldi.

YENİ DÜNYA DÜZENİ KÜRESELLEŞME SONLANIYOR MU?

Prof. Dr. Serkan DİLEK ★ Kastamonu Üniversitesi

Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın tarihi açıdan önemi muhtemelen daha sonraki zamanlarda daha açık biçimde anlaşılacaktır. Küreselleşme; ürünlerin, fikirlerin, malların, dünyada rahatça yayılması ve alışverişinin gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır ve Rusya-Ukrayna savaşı aslında küreselleşme için önemli bir tehdit olarak görülmektedir.

İKİ KUTUPLU DÜNYANIN İLK ADIMLARI

Rusya-Ukrayna savaşı aslında tek kutupludan, iki kutupluya (ABD ve AB Bloku'na karşı Çin ve Rusya Bloku) dönüş aşamasında karşımıza çıkan önemli merhalelerden biridir. Diğer önemli dönüşümlerde olduğu gibi bu süreç de sancılı olacaktır. Rusya, kazançlarını yeterli gördüğünde savaşı bitirebilir ama bitirse dahi bu savaşın etkileri bitmeyecek ve aşağıda saydığım sonuçlar karşımıza çıkacaktır:

★ Avrupa, kısa dönemde Rusya'ya bağımlılığını azaltmak için yeni doğal gaz ve petrol kaynaklarına yönelecektir: Rusya'nın, Avrupa'ya karşı en büyük silahı olarak petrol ve doğal gaz ön plana çıkmaktadır. Petrol ve do-

ğal gaz açısından en zengin ülkelerden biri Rusya olmakla beraber petrol ve doğal gazın Avrupa'ya nakil hatlarının çoğunluğu Rusya topraklarından geçmektedir. Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya gibi ülkelerin doğal gaz bağımlılığı %100 iken, Avrupa'nın en büyük ekonomisi Almanya'nın bağımlılığı %60'tır. Bu durum ise artan doğal gaz fiyatlarının Avrupa ve Batı ekonomilerini enflasyon yoluyla vurmasına neden oluyor. 2021-2022 kışında Avrupa tüketicileri artan doğal gaz fiyatlarından dolayı sıkıntı yaşadı. Bununla beraber doğal gaz ve petrol, sanayi için önemli bir girdi ve bu nedenle üretim maliyetlerinde görülen artış maliyet enflasyonuna da yol açtı. Avrupa bu nedenle, kısa dönemde alternatif doğal gaz güzergahlarına ve üreticisi ülkelere yöneldi. Azerbaycan, Türkmenistan, Katar, İsrail, Cezayir gibi ülkelerden doğal gaz alımının artırılmasına yönelik çabalar arttı. Bu aynı zamanda, Türkiye'nin önemini ve muhtemel kazançlarını artırmaktadır. Avrupa'ya doğalgaz akışı Rusya'dan olmayacaksa, en ucuz alternatifler hep Türkiye'den geçiyor ve Türkiye'den geçen doğal gaz boru hatları da Türkiye'nin kazançlarını artırma imkanı vermektedir.

★ Batı Bloku uzun dönemde petrol ve doğal gaz kaynaklı üretim ve enerji kaynaklarına alternatif teknolojilere yönelecektir: Uzun zamandır elektrikli otomobiller ve farklı enerji kaynakları üzerinde bilimsel çalışmalar devam etmektedir. Rusya-Ukrayna savaşından önce de gerek Türkiye gerekse Batı Bloku'nda yenilenebilir enerji kaynakları (rüzgar, güneş vs.) ve elektrikle çalışan otomobiller üzerine yatırımlar artarak devam etmekteydi. Fakat Rusya-Ukrayna savaşından sonra, bu yatırımların giderek hızlanacağı açıkça görülmektedir. Batı Bloku da içinde Rusya'nın bulunmadığı bir denklemde doğal gaz ve petrol ağırlıklı bir sanayi yapısının sürdürülebilir olmadığı farkındadır. Hatta Avrupa sanayisi, doğal gaz yerine kömür bile kullanma imkanları üzerinde durmaktadır. Dünyanın en büyük güneş enerji santrallerinden biri Karapınar Güneş Enerji Santral, Türkiye'de kurulmuştur. Aspişan ve Ford'un Türkiye'de batarya, lityum iyon pil üretim planları bulunmaktadır.

TİCARİ İLİŞKİLERDE DE KUTUPLAŞMA

★ AB ve ABD Bloku ile Rusya arasın-

Çin, Ukrayna Savaşı'nın askeri cephesinden uzak durmayı hedeflemiş durumda. Batı, Rusya'ya dönük askeri desteğini engellemek için çaba içinde ama iki kutuplu bir dünyada Çin ve Rus ordularının küresel hesaplaşma alanlarında ortaklığı ise büyük bir soru işareti...

daki ticari ilişkiler yavaşlayacaktır. Avrupa, Rusya'nın kendisi için ne kadar önemli bir tehlike olduğunu Ukrayna Savaşı'nda gördü. Bu nedenle Rusya'yı, ekonomik olarak finanse etmek istemeyecek ve ticari ilişkilerini minimuma indirmeye çalışacaktır. Almanya, 2021 yılında Rusya'dan 29 milyar\$ ithalat yapmıştır ki bunun çoğunluğu da doğal gaz, petrol, bakır, alüminyumdan oluşmaktadır. Diğer Avrupa ülkeleri için de bu geçerliliğini korumaktadır. Rusya'nın; Hollanda'ya 42, Birleşik Krallık'a 22, İtalya'ya 19, ABD'ye 17 milyar dolar ihracat gerçekleştirdiği görülmektedir. Bununla beraber Rusya'nın, kendisine düşmanca davranan ülkeler listesi hazırladığı ve onlarla ekonomik ilişkilerini düşüreceği görülmektedir. Rusya; Almanya'dan 27, ABD'den 17 ve Fransa'dan 12 milyar dolar ithalat yaptığı görülmektedir. Rusya-Batı Bloku arasındaki ticari ilişkilerin yavaşlayacağı net biçimde görülmektedir. Rusya bu durumda dış ticaretini Çin, Hindistan, Türkiye gibi ülkeler ile sürdürecektir. Dış ticaret dışında: McDonalds, BMW, Volkswagen, Mothercare, İkea gibi küresel firmalar da Rusya'daki üretim ve faaliyetlerine son verdiklerini açıkladılar. Bu gelişmeler de Çin

ve Türk firmalarının, Rus pazarını ele geçirmeleri için bir fırsat sunuyor. Ayrıca Avrupa'nın hava sahasını, Rus uçaklarına kapatması da Türkiye turizmi için önemli bir fırsat olarak görülmektedir.

ÇİN UZUN SÜRE TARAFSIZ KALABİLİR Mİ?

★ Çin, tarafsız kalmaya çalışsa dahi uzun dönemde Rusya ile ortak hareket etmek zorunda kalabilir. Çin, Rusya'nın Ukrayna üzerine operasyon yapsa bile bunun Donbass gibi tartışmalı alanlarla sınırlı kalacağını ve Avrupa-ABD Bloku'nun buna tepkisinin de sınırlı düzeyde kalacağını planlıyordu. Ancak Rusya'nın Kiev ve Ukrayna'nın diğer bölümlerine de saldırması; Batı Bloku'nun da ağır ekonomik yaptırımlarda bulunması Çin'in planlarını bozdu. Çünkü Çin için Avrupa önemli bir pazar... Bununla beraber Çin, Rusya'yı Batı Bloku önünde yalnız bırakmayacak gibi görülmektedir. Uzun dönemde Çin denizinden kendisini çevrelemeye çalışan ABD ve Batı Bloku'ndan rahatsız olan Çin, Rusya ile ortak stratejik hamleler gerçekleştirebilir. ABD başta olmak üzere Batı Bloku ülkelerinin diğer ülkelerde

iyi bir imaja sahip olmadıkları aşikardır. Batı Bloku'nun davranışlarına diğer ülkeler de hep kuşkuyla bakacaklardır.

★ Rusya ve Çin, Batı eksenli finansal sisteme alternatif sistemlere yönelecektir. Günümüz finans sistemi Londra ve New York merkezlidir. Rusya'nın "Swift" uygulamasından çıkarılması da Rusya'nın dış ticaret başta olmak üzere finansal operasyonlarında zor durumda bırakmıştır. Rusya ve Çin, bu durumda Swift sisteminin Batı Bloku tarafından savaş silahı olarak kullanılabileceğini görmüştür. Bu nedenle önlem alacak ve alternatif ödeme sistemleri geliştirmeye çalışacaklardır. Rusya SPFS ve Çin de CIPS sistemlerini geliştirmeye çalışacaktır. Ayrıca

Avrupa'nın alternatif enerji kaynakları arayacağı, kutuplaşmanın ticari ilişkilere damgasını vuracağı özellikle ABD-AB ittifakı ile Rusya-Çin Bloku arasında ilişkilerin her alanda çok zayıflayacağı bir dünyaya doğru ilerliyoruz.

ca Rusya'nın Çin'e ait olan CIPS ödeme sistemine geçmeye daha istekli olacağı da görülüyor. Bu aynı zamanda Rusya ve Çin başta olmak üzere pek çok ülkenin dış ticarete dolar ve Avro yerine kendi para birimlerini kullanmaya istekli hale getirecektir. Kısa dönemde Rusya'nın aleyhine olsa da uzun dönemde dolar ve avronun güç kaybedeceği, Batı merkezli finans sisteminin de bundan yara alacağı görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği, Rusya ve Ukrayna'dan elde ettiği tarımsal ürünleri elde edebileceği alternatif pazarlara yönelecektir. Avrupa'nın şimdiye kadarki düşüncesi mukayeseli üstünlükler teorisi gereği buğday, ayçiçeği, petrol, doğal gaz gibi ürünleri, Rusya ve Ukrayna'dan alıp onlara otomotiv, makine, motor satmaktı. Ancak Rusya-Ukrayna savaşı gösterdi ki Ruslar otomotiv olmadan yaşayabilir ama Avrupalılar buğday olmadan? Bu nedenle, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri en azından bazı stratejik ürünlerde (buğday, ayçiçek, vb.) otarşiyi hedefleyeceği düşünülmektedir. Mart ayında Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde ayçiçek yağı ve buğday kapmak için kavga eden insanları gördük ki bu çok tanıdık manzaralar değil.

BATI EKSENLİ KÜLTÜR ANLAYIŞININ ALTERNATİFLERİ

★ Batı eksenli kültür anlayışının alternatifleri ortaya çıkacaktır. Küreselleşme ile beraber ABD ve Batı kültürünün dünya üzerinde hakim konuma yükseldiği görülmüştü. NATO ve ABD faaliyetlerinden Putin'in ne kadar rahatsız olduğu bu savaşla görülmüştür. Muhtemelen aynı rahatsızlık sıradan Rus vatandaşlarının çoğunda da mevcuttur. Batı merkezli sosyal medya ve kitle iletişim araçları da Rusya'da çalışmamaktadır ve bu durum Rusya'da Batı kültürüne olan ilginin azalması,

Rus kültürüne olan ilginin daha da artması ile sonuçlanacaktır. Batı kültürüne duyulan tepkinin diğer ülkelere de sıçraması muhtemel bir gelişmedir.

★ ABD-AB ile Rusya arasındaki gerginlik giderek artacaktır. Rusya, kazançlarını yeterli gördüğü anda savaşı bitirecektir ancak Rusya'ya uygulanan yaptırımların tamamı ortadan kalkmayacaktır. Örneğin; doğal gaz ve petrolün Rusya dışındaki pazarlardan alınması; mal varlıklarına el konan Rus oligarkların mallarının satış tazminatı olarak zorla alınması, Rusya pazarından çekilen uluslararası markaların uzun süre geri dönmesi, Rusya'da ABD ve AB mallarına olan ilginin azalması, Rus turistlerin Avrupa yerine farklı destinasyonlara ilgi göstermesi gibi gelişmeler uzun süre sürecektir. Bununla beraber Polonya- Karadeniz- Baltık Denizi gibi alanlarda çatışan görüşler devam edecektir. Muhtemelen Çin'in desteğini alan Rusya da geri adım atmayacaktır. 9-) Savunma sanayi harcamaları artacak: Bu savaş başta Avrupa olmak üzere orduların silah harcamalarını artıracaktır. Avrupa ordusunun kurulması gündemde kalmaya devam edecektir. Bu eğilimi TB2 Bayraktar ve Türk Savunma Sanayi ürünlerine olan artan ilgiden net biçimde görebilmekteyiz. Gerek Batı Blok'u gerekse Rusya-Çin Bloku savunma sanayileri

için Ar-Ge yatırımlarını artıracaklardır. Bu yazıda bahsettiğim konular da 1945 sonrasında artan küreselleşme eğilimlerinin zayıflaması sonucunu göstermektedir. Rusya ve Batı Bloku arasındaki ticaret hacmi daralacak, küresel finans sistem ve kuruluşlarına güven azalacak, küresel finans sistemi zayıflayacaktır. İkinci aşamada Çin ve Batı Bloku arasındaki ticari ve kültürel ilişkiler zayıflayacaktır ve belki de küreselleşme geçmişte tatlı bir anı olarak kalacaktır.

Doğal gaz ve petrol, sanayi için önemli bir girdi ve bu nedenle üretim maliyetlerinde görülen artış maliyet enflasyonuna da yol açtı.

Avrupa bu nedenle, kısa dönemde alternatif doğal gaz güzergahlarına ve üreticisi ülkelere yöneldi. Azerbaycan, Türkmenistan, Katar, İsrail, Cezayir gibi ülkelerden doğal gaz alımının artırılmasına yönelik çabalar arttı.

Bu aynı zamanda, Türkiye'nin de önemini ve muhtemel kazançlarını artırmaktadır.

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİNİ GÜÇLENDİRME VAKFI

GECE GÜNDÜZ YOK, HAYALLERİMİZ, GÖREVİMİZ ÇOK

TÜRKİYE İŞ BANKASI TL TR84 0006 4000 0014 2380 8100 00	Tüm operatörlerden 1987 'ye gönderilen her kısa mesaj ile 10 TL bağışta bulunabilirsiniz.			
TÜRKİYE İŞ BANKASI EURO - SWIFT: ISBKTRIS TR28 0006 4000 0024 2384 0800 00	TÜRKİYE İŞ BANKASI USD - SWIFT: ISBKTRIS TR85 0006 4000 0024 2383 9100 00	T.C. ZİRAAT BANKASI TL TR07 0001 0017 4506 0317 4150 39	GARANTİ BANKASI TL TR71 0006 2000 1140 0006 2970 83	HALK BANKASI TL TR37 0001 2009 4520 0016 0019 87
ZİRAAT KATILIM BANKASI A.Ş. TL TR13 0020 9000 0005 7968 0000 01	AKBANK TL TR59 0004 6008 3288 8000 0088 88	VAKIF KATILIM BANKASI A.Ş. TL TR68 0021 0000 0001 9870 0000 01	ŞEKERBANK TL TR37 0005 9000 6013 0006 0076 22	TEB BANKASI TL TR13 0003 2000 0000 0067 1985 71

TSKGV, CUMHURBAŞKANLIĞININ 22 MART 2021 GÜN VE 3736 SAYILI KARARI İLE İZİN ALMADAN YARDIM TOPLAYABİLEN KURULUŞLARDAN SAYILMIŞTIR.

Remzi Oğuz Arık Mah. Paris Cad. Yazarlar Sk. No:4 Çankaya/ANKARA

Genel Müdürlük Tel: 0 312 468 87 88 - E-posta: bagis@tskgv.org.tr

aselsan

**TÜRK HAVACILIK
UZAYSANAYII**

roketsan

HAVELSAN

İSBİR
"yaşamla kesintisiz irtibat"

aspilsan
Teknolojinin Enerjisi

Rusya-Avrupa Birliği ilişkisini
Rusya'nın diğer ilişkilerinden
ayırarak en önemli özellik, "tarihi"
kimlik taşıyan "karşılıklı
bağımlılık" sorunu oluyor.
Bu zemin, özellikle enerji
stratejileri ve teknoloji akışından
öne çıkıyor.

RUSYA VE AB: KARŞILIKLI BAĞIMLILIK KALICI MI?

Dr. Güney Ferhat BATI ★ Akademisyen-Yazar

Rusya ile Avrupa Birliği'nin (AB) münasebetleri geçmişten günümüze asansör gibi olmuştur, bazen yükseliş bazen de inişler yaşanmıştır. Ne var ki, Birinci/İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş dönemi dahil olmak üzere böylesine sert ve olumsuz bir zamanın/dönemin tekrardan yaşanacağı düşünülmemişti. Çünkü artık yaşadığımız yüzyılda silahların ve savaşların gölgesinde yaşanacak bloklamaların ne insanlığa ne dünyamıza yarar sağlamadığı aşikardır. Hakeza nükleerin konuşulması bile dehşet dengesini göstermesi açısından ibretlik.

GÜRCİSTAN SAVAŞIYLA BAŞLAYAN GERGİNLİK

Aslında her şey Rusya'nın fiilen Ukrayna işgaliyle başladı denilebilir ancak Rusya-AB ilişkilerinin olumsuz seyri geriye dönük hafızamızı yoklarsak Gürcistan işgaliyle başlamış ve Kırım ile devam etmiştir. Ve günümüz 21. yüzyılın ilk çeyreğini dünyamızda savaş olmadan tamamladık derken Rusya'nın Ukrayna işgali/savaşı zühur buldu ve hala devam etmektedir. Bu bağlamdan bakıldığında Rusya-AB ilişkilerinin daha çok Transatlantik it-

tifakıyla ilerlediğini bunun belirleyicisinin ise ABD/NATO eşgüdümünde olduğunu görebiliriz. Zira burada bir nüans var: Almanya... Her ne kadar AB'nin Rusya ile olan ilişkilerinde "jeopolitik" argümanlarla yapılan hedefler olmuş/oluyor ise bile burada Almanya'nın Rusya-AB ilişkilerinde öncü rolü ön plana çıkmaktadır. AB için, Sovyetler Birliği'nin varisi olan Rusya ile ilişkiler her zaman önem arz etmektedir. Çift kutuplu dünya düzeni, tarihin tozlu sayfalarına karıştıktan sonra Rusya-AB arasında siyaset ve ekonomiden eğitim ve kültüre kadar birçok alanda iş birliği kurulmuş ve taraflar arasında ilişkiler birçok konuda kurumsallaşmıştır. Rusya tarihsel arka planın çöküşünü geride bırakmak ve uluslararası siyasette güçlü olma konumunu korumak adına da AB ile ilişkilere büyük önem vermektedir. Rusya'da Gorbaçov ile Yeltsin dönemlerinde başlayan reform süreci, Rusya-AB ekonomilerinin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması, coğrafi yakınlık ve bunların doğal sonucu olarak Rusya-AB arasında kurulan yoğun siyasi diyalog ve çok yönlü ekonomik ilişkileri beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, Rusya'nın, Avrupa ile ortak uygarlık mirasına sahip olması, AB ile

Rusya'yı aralarında ortaklık kurmaya iten başlıca faktörler olmuştur.

PUTİN'İN İKTİDARIYLA BİRLİKTE DEĞİŞEN İKLİM

Rusya'da Vladimir Putin'in yönetime gelmesiyle, Rusya-AB ilişkilerinde farklı boyutların oluştuğunu belirtebiliriz. Rusya, uluslararası bir ekonomik krize neden olan 1998'de enerji fiyatlarının artmasıyla, bu süreci güçlü bir şekilde atlattır. Bu bağlamda, Rus lider Putin'de gerek iç gerekse dış politikada Rusya'yı eski ihtişamlı gücüne döndürmeye yönelik adımlar atmıştır. Rusya artık AB'ye rahatsızlık duyduğu konuları dile getirmeye başlayan güçlü bir aktör haline gelmeye başlamıştır hatta AB'ye üyelik durumunu tartışan

Gorbaçov-Yeltsin dönemlerinde çok verimli olan Avrupa-Rusya ilişkisinin, geçmişin hatalarını düzeltmek isteyen Putin döneminde, özellikle Gürcistan Savaşı sonrasında gerginlik kazanması dikkat çekiciydi.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Rusya Federasyonu ilk lideri olan Boris Yeltsin döneminde Rusya-ABD ilişkileri en sıcak ve yumuşak dönemini yaşadı. Yeltsin-Clinton arkadaşlığı, Rusya'nın Avrupa ülkeleriyle de ilişkisinin iyi olmasını sağladı.

Rusya, bu fikirden tamamen uzaklaşmıştır. 2000 yılında Rusya-AB Enerji Diyalogu, Paris Zirvesi ile başlatılmıştır. Bu yıl içerisinde AB, Rusya'nın en önemli dış ticaret ortağı ve dış yatırım kaynaklarından birisi olmuştur. Ayrıca Rusya'nın 'Ulusal Güvenlik Planı' ve 2000 yılında kabul edilen askeri doktrini gibi belgelerde AB'nin Rusya için bir tehdit olmadığı vurgulanmıştır.

ENERJİ STRATEJİSİ BELİRLEYİCİ KİMLİK TAŞIYOR

Son dönemlerde petrol, doğalgaz ve nükleer enerjinin ana enerji kaynakları haline dönüşmesi, yenilenemeyen kaynaklar bakımından kendi kendisine yetmekten uzak olan AB'yi dünyanın en büyük enerji ithalatçısı konumuna getirmiştir. Avrupa'ya enerji bağlamında en çok Rusya aktarımda

bulunduğundan, Avrasya jeopolitiğinin de önem kazanması yadsınamaz. Rusya ile AB arasında enerji güzergahı bakımından stratejik bir konumda bulunan ve boru hatlarına sahip Ukrayna'nın kriz içerisinde olması, AB'nin Rusya ile olan enerji güvenliği stratejisini yeniden gözden geçirmesini zorunlu kılmıştır. NATO genişlemesine paralel olarak Batı'nın bir diğer yayılma politikası AB'nin genişleme politikası aracılığıyla yürütülmektedir. AB 2004 ve 2007 yıllarında, iki dalgada gerçekleşen ve tarihinin en büyük genişleme dalgası olan beşinci genişleme sürecinde; Çekya, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Polonya, Slovakya, Slovenya, Bulgaristan ve Romanya'yı bünyesine katmıştır. NATO'nun genişlemesine itiraz eden Rusya, AB'nin genişlemesine karşı aynı

sert tutumu göstermemiştir. Oysa Birliğin genişlemesi de NATO'nun genişlemesi gibi, genişlemeye dahil olan devletlerin Batı'nın siyasi, ekonomik ve askeri sistemine entegre olması anlamına geldiğinden ve Batı'nın üstünlüğünün zımni mesajı niteliğinde iken, Rusya'nın Birliğin genişlemesine karşı yaklaşımı, genişleme politikasının önemini doğru değerlendirmede isabetli değildir. Rusya hem NATO hem de AB genişlemesinin Batı'nın yayılmacı politikaları olduğunun ve Rusya'yı izole ettiğinin farkındadır; ancak genişleme politikalarına engel olmak amacıyla Batı ile çatışmaya girmemesinin nedeni çatışmayı göze alamamasıdır. AB açısından belirli sektörleri ve kişileri hedefleyen söz konusu yaptırımlar, Rusya'yı cezalandırmaya değil; Rusya'nın politikalarını etkilemeye

yönelik önlemler olup uluslararası hukuku ve insan haklarını koruma adına alınmış önlemlerdir. Rusya ise AB'nin yaptırımlarını Batı'nın Rusya'yı zayıflatma stratejisinin bir aracı ve yeni bir tür çevreleme politikası olarak nitelendirmiş; hatta AB'nin Rusya politikasını ABD'nin tek taraflı politikalarının bir ürünü olarak okumuştur. AB'nin Ukrayna krizine yanıtı, Ukrayna'ya destek vermek ve Rusya'ya yaptırım uygulamak şeklinde tezahür etmiştir. AB üyeleri krizin başından itibaren askeri müdahale tercihini devre dışında tutmuş; Ukrayna krizini Batı ve Rusya arasında vekalet savaşına dönüştürmekten kaçınmıştır. Bu durum AB'nin, Ukrayna nedeniyle Rusya ile ilişkilerini daha fazla riske atmaktan kaçınması ve/veya askeri açıdan yetersiz olmasından kaynaklı zorunlu bir tercih olarak okunabilir. AB'nin Rusya'nın en büyük ticaret ortağı olması, Rusya'nın Birliğin ticaret ortakları listesinde üçüncü sırada yer alması nedeniyle, AB'nin Rusya'ya yaptırımları ile Rusya'nın karşı önlemlerinin iki taraf arasında ticari ilişkileri olumsuz etkileyeceği bilinen bir gerçektir. AB'nin yaptırımları ve Rusya'nın karşı önlemlerine Ruble'nin değer kaybetmesi, petrol fiyatlarındaki düşüş, dolayısıyla Rusya'nın içine düştüğü ekonomik kriz de eklenince sadece yaptırım ve karşı önlemlere konu olan malların değil, konu olmayan malların ticareti de olumsuz etkilenmiştir. Nihayetinde AB'nin Rusya'ya yönelik yaptırımları, Rusya'nın ekonomik sorunlarını derinleştirici etki yapsa da, Rusya'nın Ukrayna politikasını değiştirmeye etki yapmamıştır. AB'nin asıl amacı da; Rusya'nın ekonomisini mahvetmek değil, Rusya'nın Ukrayna politikasını değiştirmesi için baskı uygulamak olduğundan, yaptırımlar ile öngörülen asıl amaç gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla yöneldiği amaç açısından AB'nin Rusya'ya yönelik yaptırımları başarısız olmuştur.

KARŞILIKLI BAĞIMLILIK ORTADAN KALKMAZ

Sonuç olarak, Rusya-AB ilişkileri tarihten günümüze inişli çıkışlı bir grafik izlemekle beraber, daha çok karşılıklı bağımlılık üzerine kurulmuştur. Bu bağımlılık enerjinin yani hidrokarbon (doğalgaz genellikle) olarak Rusya'nın zenginliğinden kaynaklı olmakla birlikte gerek AB ülkelerinin gerekse Rusya'nın, Avrasya jeopolitiğinde bulunmalarından da kaynaklanmaktadır. AB'nin lokomotifi olan Almanya ile Rusya'nın ilişkileri aslında bir nevi, Rusya-AB ilişkilerini belirleyici kılıyor demek yerinde olacaktır. AB'nin iki söz sahibi ülkeleri Almanya ve Fransa'dır. Her ne kadar 'Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla Almanya doğal olarak "Batı" bloğunda bulundursa bile, geçmişten gelen (Doğu Almanya) genetik kodlarından dolayı nispeten Rusya ile iyi ilişkileri bulunmaktadır. Keza Fransa için ise tersidir, zira Rusya'ya yakın olmamakla birlikte "Batı" bloğunun Avrupa'daki hamisi/kurucusu olarak kendini gördüğünü ve bunun ağırlık taşıyanı olarak bulunmaktadır. AB'nin büyükleri ve küçükleri olarak tabir ettiğimiz bu göstergelerden de anlaşılacağı üzere, AB'nin Rusya ilişkilerini belirleyen Almanya olduğunu belirtmek gerekir. Çok taraflılık perspektifinden baktığımızda birde Çin var. Batı uygarlığı İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurduğu uluslararası sistemdeki hakimiyetini yeniden tesis etmek için çaba göstermektedir. Velakin uzun vadede Çin'in önderliğinde ekonomi ve finans konusunda adım adım ilerleyen alternatif sistem kurma çabasının yoğunlaşmasıyla ortaya çıkacak güçlüklerle hazırlıklı olunmalı. Bu defa barış Ukrayna'ya ve Avrupa'ya geri döndüğünde, Avrupa Birliği ile Rusya değil Avrupa Birliği ile Çin birlikteliği görebiliriz.

AB üyeleri krizin başından itibaren askeri müdahale tercihini devre dışında tutmuş; Ukrayna krizini Batı ve Rusya arasında vekalet savaşına dönüştürmekten kaçınmıştır. Bu durum AB'nin, Ukrayna nedeniyle Rusya ile ilişkilerini daha fazla riske atmaktan kaçınması ve/veya askeri açıdan yetersiz olmasından kaynaklı zorunlu bir tercih olarak okunabilir.

Gorbaçov-Yeltsin dönemlerinde çok verimli olan Avrupa-Rusya ilişkisinin, geçmişin hatalarını düzeltmek isteyen Putin döneminde, özellikle Gürcistan Savaşı sonrasında gerginlik kazanması dikkat çekiciydi.

TÜRK

DÜNYASINDAN

HABERLER

9 Kasım 2022 tarihli
üçlü mutabakat çerçevesinde
Azerbaycan toprakları
üzerinde, Hankenti merkezli
varlığını sürdüren ve bölgeye
yerleşen Rus askerinden de
destek alan yönetime dönük
Azerbaycan siyaseti
giderek sertlik
kazanıyor.

KAFKASYA: KARABAĞ'DA GERGİNLİK TIRMANIYOR, AZERBAYCAN KARARLI

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

24-25 Mart 2022 günlerinde Azerbaycan'a ait Dağlık Karabağ bölgesinin bir kesiminde, Hankenti merkezli olarak varlığını sürdüren ama uluslararası hukuka göre yakın gelecekte ortadan kalkması gereken yasa dışı ayrılıkçı yönetimden gelen kışkırtmalar, Kafkasya'da gerginliğin tırmanmasına neden oldu. Gelişmenin öncesinde, Ermenistan'dan gelip ayrılıkçı yönetimin bulunduğu coğrafyaya Azerbaycan toprakları üzerinden uzanan doğal gaz boru hattında yaşanan bir arıza, gerginliğin ilk kıvılcımını oluşturmuştu. Ermenistan tarafı, kış mevsiminin sürdüğü bölgede yaşanan bu 4 günlük kesintinin, Bakü yönetimi tarafından bilinçli olarak yapıldığını, amacın bölgedeki Ermeni halkının soğukla baş başa kalması olduğunu savundu. Azerbaycan resmi enerji şirketi SOCAR'dan yapılan açıklamada ise, Ermenistan'ın işgal ettiği 30 yıl boyunca hiç yatırım yapmadığı bölgedeki gaz boru hattı sisteminin çok eskidiği ve modernizasyon programı uygulanmadan çalışmasının imkansız hale geleceği belirtildi. SOCAR açıklamasında, ilgili bölgede yaşayan Ermeniler aslen Azerbaycan vatandaşlarıdır ve uluslararası hukuk çerçevesinde o topraklarda tam kont-

rolün sağlanmasından sonra Şuşa bölgesinde olduğu gibi altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir dedi. Bununla birlikte gerginliğin ayrılıkçı güçler tarafından taciz atışlarıyla tırmandırılması üzerine Azerbaycan kuvvetleri, Hocalı'nın Ferruh köyüne girdiler ve bu bölgedeki ayrılıkçı unsurların sınırdan uzaklaşmasını sağladılar.

RUSYA'DAN GARİP AÇIKLAMA, BAKÜ'DEN TEPKİ

Rusya Savunma Bakanlığı bu gelişme üzerine yaptığı açıklamada, Azerbaycan ordusunun hukuki olarak kendi

toprağında gerçekleştirdiği harekati kınadı. İlgili bölgenin Rus barış gücü askerlerinin kontrolünde olduğunu, Azerbaycan ordusunun bu tutumunun kışkırtıcı kimlik taşıdığını da vurguladı. Azerbaycan Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada ise, Rusya'nın açıklaması kınanarak, "Öncelikle, ilgili açıklamada belirtildiği gibi, Azerbaycan idari yönetim zincirinde Karabağ adlı bir yönetim birimi bulunmamaktadır. Rus askerinin gözleri önünde kışkırtma gerçekleştiren ayrılıkçı unsurlar ortadayken, kendi topraklarında güvenlik önlemi alan Azerbaycan ordusunun, suçlanması kabul edile-

NİKOL VOVAYİ PAŞINYAN

Ermeni siyasetçi, eski gazeteci ve editör.

8 Mayıs 2018'de Ermenistan başbakanı olarak göreve başlamıştır.

2020 Dağlık Karabağ Savaşı sonrası Azerbaycan'a karşı yaşanan yenilgi ve Karabağ'dan çekilmeye yönelik ateşkes antlaşmasını imzaladığı için kendisine yönelik protestolar düzenlendi.

mez; Rusya'dan üçlü anlaşma madeleri çerçevesinde, bölgede etkin güvenlik önlemleri alması beklenmektedir." denildi.

AMERİKA DA DEVREYE GİRDİ

Ermenistan'daki Nikol Paşinyan yönetiminin, gelişmelerle ilgili yaptığı açıklamada, Azerbaycan yönetimini bir kez daha, bölgedeki Ermeni sivil nüfusa karşı etnik temizlik politikası geliştirmekle suçlamasından kısa süre sonra, Washington'dan yapılan açıklamada da Azerbaycan'ın hedef alınması dikkat çekti. Amerikan yönetimi, Dağlık Karabağ'da kalmış olan Hankenti merkezli yasa dışı ayrılıkçı yönetimin destekçisi olduğunu, bu açıklamasında Azerbaycan'ı saldırgan politika izlemekle suçlayarak göstermiş oldu.

KÜRESEL GÜÇLERİN YENİ OYUNU

Rusya lideri Putin, Ermeni Başbakan Paşinyan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in imzaladıkları 9 Kasım 2020 tarihli anlaşma, bir ateşkesin

şartlarını belirliyor. 44 günlük 2'nci Dağlık Karabağ Savaşı'nın resmen sonuçlanması için, Ermenistan ile Azerbaycan arasında sınırların da kesin olarak belirlendiği bir barış anlaşmasına ihtiyaç duyuluyor. Bu anlaşma çerçevesinde, Hankenti merkezli yasa dışı ayrılıkçı yönetimin lağvedilmesi ve söz konusu toprakların da doğrudan Bakü yönetimine aktarılması gerekiyor. Rusya ve Amerika Birlik Devletleri'nden gelen son açıklamalar küresel güçlerin söz konusu bölgeyi ellerinde tutmayı ve bu bölgeyi Azerbaycan-Türkiye ittifakına karşı kullanmayı hedeflediklerini gösterdi.

Azerbaycan ordusu hukuki olarak kendi toprakları üzerinde yapılandırılmış yasa dışı bir yönetime son vermek istediğinde de Rusya başta küresel güçlerin müdahalesiyle karşılaşabileceğini de görmüş oldu. Hankenti'ndeki yönetimin Ukrayna bağlantılı son gelişmelerden sonra, Kremlin'e yazdığı mektupta, Kremlin'in tıpkı Ukrayna'nın Donetsk ve Luhansk ayrılıkçı cumhuriyetleri gibi kendilerini de tanımamasını istemesi dikkat çekti.

Ermenistan'daki Nikol Paşinyan yönetiminin, gelişmelerle ilgili yaptığı açıklamada, Azerbaycan yönetimini bir kez daha, bölgedeki Ermeni sivil nüfusa karşı etnik temizlik politikası geliştirmekle suçlamasından kısa süre sonra, Washington'dan yapılan açıklamada da Azerbaycan'ın hedef alınması dikkat çekti. Azerbaycan ordusunun artan kışkırtmalar nedeniyle Hocalı'ya ayak basması, ABD ve Rusya'nın, Bakü'ye dönük tepkisine yol açtı. Gelişme meşru olmayan yönetimin küresel güçler tarafından korunacağı alarmini oluşturdu.

TÜRK

SAVUNMA SANAYİNİN
DİNAMİK GÜCÜ

THE DYNAMIC POWER OF THE
TURKISH DEFENCE INDUSTRY

 KATMERCİLER

katmerciler.com.tr

    / KatmercilerAS

Özbekistan, Orta Asya'daki Türk devletleri içinde "bağımsızlıkçı" kimliğinin yüksekliği ile tanınan bir devlet. Bu yapısını, Kazakistan olayları ve Ukrayna Savaşı sonrasında geliştirme kararı almış durumda. Taşkent bu rotasını da Türkiye ile oluşturduğu yeni "Stratejik İttifak"a dayandırdı.

ÖZBEKİSTAN: TÜRK DÜNYASININ YENİ STRATEJİK MERKEZİ

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Orta Asya olarak adlandırılan geleneksel "Türkistan stratejik alanının" kalabalık ve ekonomik açıdan da her geçen gün güçlenen ülkesi Özbekistan, Cumhurbaşkanı Şevkat Mirziyoyev liderliğinde bağımsızlıkçı kimliğini geliştiriyor. Bir dönem, Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra Moskova ile arasına mesafe koyan devletler olarak Gürcistan, Ukrayna, Azerbaycan ve Moldova (GUAM) ile birlikte yürüyen (GUUAM), devamında da Rusya'nın ağır baskılarına rağmen Avrasya Ekonomik Birliği ve Kolektif Güvenlik Anlaşması Teşkilatı'na katılmayan Özbekistan, küresel entegrasyon içinde yer almayı tercih ediyor. 1991 yılında Sosyalist Sovyetler Birliği'nin dağılmasından hemen sonra başlayan iki ülke sıcak ilişkisi, ilerleyen yıllarda, ülkenin ilk cumhurbaşkanı İslam Kerimov döneminde ciddi bir soğukluk yaşamış hatta Kerimov, Türkiye'yi topraklarında darbe yapmaya kalkışmakla suçlayacak kadar sert açıklamalarda bulunmuştu. Türkiye-Özbekistan ilişkisi, Mirziyoyev'in iş başına gelmesi, iki ülke liderinin şahsi dostluklarını da öne çıkaran bir kimlikle ikili ilişkileri güçlendirmede kararlılık göstermesiyle yeni bir döneme girdi.

TÜRKİYE-ÖZBEKİSTAN VE AZERBAYCAN HATTI

Türkiye'nin Azerbaycan ve Özbekistan ile ikili, bu üç devletin de kendi aralarında çekirdek ilişkileri, özellikle geçtiğimiz ocak ayında Kazakistan'da yaşanan kanlı olaylar sonrasında büyük önem kazandı. Rusya'nın, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'den gelen çağrı üzerine ülkedeki protestoları asker göndererek bastırması, bunu da Aralık 2021'de İstanbul'da ilan edilmiş Türk Devletleri Teşkilatı'na gövde gösterisiyle gerçekleştirmesi Ankara ve Bakü kadar Taşkent'te de endişe yarattı. Azerbaycan ile ittifakını "Şuşa Deklarasyonu" üzerinden kurumsallaştıran Türkiye'nin, benzer bir süreci Özbekistan ile de sürdürmekte kararlı olduğu Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın son Taşkent ziyaretinde belli oldu.

TAŞKENT ZİYARETİNDE ATILAN İMZALAR ÖNEMLİ

"Türkiye-Özbekistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 2. Toplantısının Sonuçlarına İlişkin Ortak Bildiri" Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev tara-

findan imzalandı. Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti arasında "Tercihli Ticaret Anlaşması"nı, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Özbekistan Başbakan Yardımcısı, Yatırımlar ve Dış Ticaret Bakanı Serdar Umurzakov imza altına aldı. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında "Askeri Çerçeve Anlaşması", Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ile Özbekistan Savunma Bakanı Bahadır Kurbanov tarafından imzalandı. İki ülke, sağıktan uluslararası nakliyata kadar uzanan 10 anlaşmaya imza attılar. Özellikle "Askeri Çerçeve Anlaşması", Türkiye ve Özbekistan silahlı kuvvetlerinin stratejik iş birliği, ortak eğitim çalışmalarının yanında iki ülke savunma sanayi kuruluşlarının ortaklığını öngörmesi bakımından önemliydi. Erdoğan'ın Taşkent ziyaretine Savunma Sanayi Başkanı İsmail Demir'in de katılması dikkat çekiciydi. Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Türkiye'nin Özbekistan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ve Taşkent'te büyükelçilik açan ülke olmasına özel önem verdiklerini vurguladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın girişimleriyle kurulan Özbekistan-Türkiye Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin, ikili ilişkilerde yeni sayfa açtığını anlatan

Mirziyoyev, Konsey'in ikili ilişkilerin daha da gelişmesine katkı sağladığını belirtti. Mirziyoyev, "Özbekistan, böyle bir diyalogu sadece Türkiye ile kurmuş bulunuyor ve bu, ülkeler arasındaki yüksek düzeyli güven ve karşılıklı saygının yüksek bir göstergesidir." dedi. "İkili ilişkileri stratejik ortaklık düzeyine yükseltme konusunda anlaştık" Son 5 yılda iki ülke arasındaki ilişkilerin tamamen yeni bir düzeye ulaştığını belirten Mirziyoyev, halklar arasındaki kardeşlik ilişkilerinin giderek pekiştiğini ve bu dönemde karşılıklı ziyaretler ve görüşmelerin arttığını aktardı. Mirziyoyev, ikili ticaret hacminin geçen dönemde yaklaşık 2 kat, Türk yatırımlarının hacminin 70 kat, ortak şirketler sayısının 5 kat arttığını vurguladı. Ülkede Türk şirketlerinin hayata geçirdiği projelerin sayısının da belirgin ölçüde arttığına işaret eden Mirziyoyev, şunları söyledi: "Baş başa görüşmede tüm konularda görüşlerimizin aynı olduğu ve geleceğe sağlam bir altyapı oluşturduğumuzu bir kez daha teyit ettik. Bir de ikili ilişkileri yeni düzeye, geniş kapsamlı stratejik ortaklık düzeyine yükseltme konusunda anlaştık. Bundan sonra konseyin faaliyetini daha da artırılması konusunda mutabık kaldık. Yüksek düzeyde elde edilen tüm uzlaşmaların zamanında ve tam olarak hayata geçirilmesi konusunda fikirlerimizin benzer olduğunu bir kez daha teyit ettik."

EKONOMİK İLİŞKİLERDE DE SİÇRAMA YAŞANACAK

Türkiye-Özbekistan'ın 5 yıl önce ilk aşamada ortak ticaret hacminin 5 milyar dolara ulaştırma kararı aldığını, bu gelişmenin araya pandeminin girmesine rağmen özellikle son bir yıl içinde yüzde 72'lik artışla 3,6 milyar dolar düzeyine sıçradığını belirten Erdoğan ise, yeni hedefin 10 milyar do-

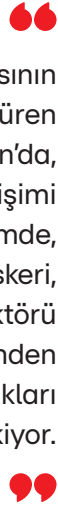
larlık ticaret hacmi olduğunu vurguladı. Turizm alanındaki iş birliğinin giderek güçlendiğine işaret eden Erdoğan, şunları kaydetti: "Geçtiğimiz sene rekor kırarak 270 binden fazla Özbek kardeşimizi Türkiye'de misafir ettik. Bu hedefi 500 bine çıkarmamız mümkündür. Destinasyonlarımız güçlü, karşılıklı olarak teşviklerle inanıyorum ki paket turizmde ileri hedefleri yakalayabiliriz. Büyük potansiyele sahip olduğumuz bir diğer alan da hiç kuşkusuz savunma sanayidir. Savunma sanayinde nitekim bugün imzaları attık ve bu imzalarla birlikte de savunma sanayinde imkanlarımızı, imkanlarınızla paylaşmaya hazırız. Türkiye'nin bu alanda elde ettiği başarılar da ortadadır. Ulaştırmadan enerjiye, sağlıktan eğitim ve kültüre kadar geniş bir alanda iş birliğimizi daha da geliştirmek konusunda mutabıkız. Özellikle de Türk-Özbekistan Üniversitesi'nin kurulmasını karşılıklı olarak kardeşimle çok çok önemsiyoruz. Nitekim ilgili arkadaşlarımızı görevlendirdik. Yarın da şu andaki hazır üniversite binasını görecekler ve süratle adımları atacağız."

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Taşkent'e yaptığı son ziyaret, Orta Asya'ya dönük Rus-Çin hatta Hind stratejik yaklaşımlarına cevap niteliği taşıyordu. İki Türk devletinin özellikle askeri alan ve savunma sanayinde geliştirme kararı aldıkları ortaklık anlamlıydı

Türk dünyasının
“tarafsızlık” iddiasını sürdüren
devleti Türkmenistan’da,
babadan, oğula iktidar değişimi
yaşandı. Yeni dönemde,
Çin’in ekonomik ve askeri,
Hindistan’ın ise enerji sektörü
üzerinden
başlayan atakları
dikkat çekiyor.

TÜRKMENİSTAN: ÇİN VE HİND REKABET ALANI MI?

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Türkmenistan’da babadan oğula iktidar değişimi, ülkede yapılan başkanlık seçimi sonucuna gerçekleşti. Birinci Cumhurbaşkanı Saparmurat Niyazov’un ölümü sonrasında işbaşına gelen Kurbankulu Berdimuhammedov’un, özellikle Orta Asya’daki dengeleri sarsan Kazakistan’daki olaylar sonrasında emekliye ayrılma kararı alması dikkat çekmişti. Türkmenistan’da seçim, Serdar Berdimuhammedov ile “yönetimin muhalefeti” olarak adlandırılan bazı isimler arasında yaşandı ve “oğul” bu kez yüzde 73 oy alarak babasının yerine oturdu. Türkmenistan’da bu değişimle önemli bir değişim yaşanmayacağı ise, Serdar’ın gerçekleştirdiği ilk kabine toplantısında belli oldu. Hükümette başbakan yardımcısı olarak giren Mehmetkulu Muhammedov’un dışında yeni bir isim yoktu. Muhammedov’un genel olarak ekonomik reform sürecinden sorumlu olacağı da vurgulandı. Bu gelişme, son yıllarda gelirleri düşen ve yaşanan gelir adaletsizliği nedeniyle halkının önemli bir bölümünün fakirlik çektiği Türkmenistan açısından yeni bir ekonomik yapılanma rotasının da açıldığı yönünde analizlere neden oldu. Oğlunun ilk kabine toplantısında “Senato Başkanı”

unvanıyla hazır bulunan Kurbankulu Berdimuhammedov ise yaptığı konuşmada, “Bildığınız gibi 40 yıldır, ülkem için her mertebede çalıştım, 25 yıldır da siyasetin ve devlet yönetiminin içindeyim. Bu süre içinde hiç tatil yapamadım. Sizlerden izin istiyorum, biraz köşeme çekilip tasarladığım kitabımı yazacağım.” dedi. Aşkabat kaynakları eski başkanın tatilinin 1 Nisan itibarıyla başladığını da duyurdular.

AMERİKAN YÖNETİMİNDE TEBRİK, ÇİN’DEN ATAK

Bölge politikalarında “tarafsız” kimliğini taşıyan Türkmenistan’ın 40’lı yaşlarının başındaki yeni liderine Amerikan yönetiminin Dışişleri Bakanı Antony Blinken imzalı özel bir kutlama mektubu göndermesi, bu mektupta da Türkmenistan’ın dünya açısından son derece kritik bir bölgede barış ve istikrarın tesisi için gösterdiği çabalar nedeniyle övülmesi dikkat çekiciydi. Bununla birlikte, Batı’nın dikkatini çeken gelişme, Çin Halk Cumhuriyeti’nin başkenti Pekin’den gelen bir telefonda. Çin Savunma Bakanı Weng Fenhei, video hat üzerinden bulunduğu Boğaç Gündoğduyev ülkesinin savunma alanındaki tam desteğini aktarma-

sı önemliydi. Bakan Weng, Türkmenistan’ın askeri haberleşmesini stratejik ölçüde güçlendirme, Türkmen ordusunun yapılanması ve eğitiminde üstlenecekleri rolü detaylı olarak aktarma fırsatı bulmuştu. İki savunma bakanı Türkmenistan-Çin arasında 2021 yılında imzalanmış stratejik iş birliği anlaşmalarına bağlılıklarını tekrarladı ve askeri stratejik iş birliğinin derinleşmesi yönünde ortak çabaların sürmesinde mutabık kaldılar. Türkmenistan ve özellikle bu ülkenin doğal gaz kaynakları Çin’in, Orta Asya politikalarında önemli bir yer tutuyor.

HİNDİSTAN’DAN ENERJİ ALANINDA ATAK

Çin Halk Cumhuriyeti ile yer yer çatışmalara sahne olan sınır anlaşmazlığı yaşayan ve son dönemde, Amerika’nın Afganistan’dan çekilmesinden sonra, bu ülkeye dönük rekabetini Orta Asya’ya taşıyan Hindistan da Türkmenistan ile stratejik ilişkisini enerji sektörü üzerinden geliştirme kararı almış görünüyor. Bu nedenle Serdar Berdimuhammedov’un ağırladığı ilk devlet başkanının Hindistan Cumhurbaşkanı Shri Ram Nath Kovind olması dikkat çekiciydi. Hindistan, Afganistan-Pa-

Bölge politikalarında “tarafsız” kimliğini taşıyan Türkmenistan’ın 40’lı yaşlarının başındaki yeni liderine Amerikan yönetiminin Dışişleri Bakanı Antony Blinken imzalı özel bir kutlama mektubu göndermesi önemli bir detaydı.

kistan üzerinden Türkmen gazını topraklarına taşıyacak “TAPI” doğal gaz boru hattının hayata geçmesi için yoğun çaba gösteriyor. Türkmenistan toprakları üzerindeki bölümünün yapımı 2015’te başlayan 1,814 km’lik Asya Kalkınma Bankası desteğindeki proje, Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan’ı birbirine bağlama-sıyla, Asya’nın en önemli enerji projelerinden biri olarak adlandırılıyor. TAPI, bir yanıyla Hindistan’ın büyüyen ekonomisinin enerji ihtiyacını karşı-larken, diğer yandan Türkmenistan’ın enerji ihraç rotalarının çeşitlenmesine de neden olacak.

Babasının makamına oturan Serdar Berdimuhamedov’un ülkenin genel politikalarında değişiklik yapmayacağı, yalnız ekonomik alanda yeni düzenlemelerin yaşanabileceği belirtiliyor...

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert TOKAYEV ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir PUTİN

Rusya'nın Ukrayna'da başlattığı savaş, Kazakistan açısından yeni bir dönüm noktası oldu. Avrasya Ekonomik Birliği üyesi olan Nur Sultan, Batı'nın Rusya'ya getirdiği ağır ekonomik yaptırımlardan sonra yeni bir strateji oluşturuyor.

KAZAKİSTAN: RUSYA'DAN UZAKLAŞMA EĞİLİMİ GÜÇLENDİ

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Kazakistan, ocak ayında Rus askerinin postalının bir kez daha ülke topraklarına düşmesine neden olan olaylar devamında, Kremlin'in başlattığı Ukrayna Savaşı sonrasında kendi "milli bekası" açısından yeni kararlar alma aşamasına geldi. Ocak ayında kanlı olarak bastırılan protestolar sırasında, Kremlin ile özel ittifak geliştiren ve bu arada, ülkenin kurucu başkanı olarak adlandırılan Nur Sultan Nazarbayev'in tüm yönetim kadrolarını da temizleyen Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'in Putin ile başlattığı yakın ilişkisinin sonuna mı geldiği yönündeki tartışmalar da artıyor. Ocak ayından Ukrayna Savaşı'na kadar uzanan süreçte, Rusya lideri Vladimir Putin, "Yeni Sovyetler Birliği" olarak adlandırılan siyasi projesinin Batı kanadını Ukrayna-Belarus-Rusya'dan oluştuğunu "arka bahçesinde" de Kazakistan'ın yer aldığı görüntüsü vermişti. Kazakistan'da akademik çevreler ve siyaset ise bugün, Rusya'nın karşılaştığı ağır ekonomik yaptırımlar nedeniyle, Rusya kontrolündeki Avrasya Ekonomik Birliği'nden çıkmanın daha doğru olacağını söylemeye başladılar. Kazakistan Dışişleri Bakanı Yardımcısı Roman Vassilenko'nun, Almanya'nın önde gelen yayın organ-

larından Die Welt'e yaptığı açıklamalarda, ülkesinin Rusya ile kader birliği etmeyeceğinin altını çizmesi dikkat çekti. Vassilenko, "Eğer Ukrayna Savaşı çerçevesinde Rusya, yeniden bir Demir Perde örmeye çalışıyorsa, Kazakistan bu Demir Perde'nin arkasında kalmayacaktır, hele yanlış yerinde asla olmayacaktır." dedi. Rusya'nın, Batı tarafından karşılaştığı ekonomik yaptırımlar nedeniyle ülkeden ayrılan Rus şirketlerinin Kazakistan'da sıcak karşılandığını belirten bakan yardımcısı, "Biz bu şirketlerin yalnız yaptırımlardan kaçmalarını değil, ülkemizde kalıcı yatırımlar yapmalarını da bekliyoruz." sözleriyle, Rus şirketlerine kapı araladı. Rusya'nın savaşı başlatmasından sonra bir süre sessiz kalan Cumhurbaşkanı Tokayev'in son olarak, "Bütün devletler Birleşmiş Milletler sözleşmelerine uymalıdır." diyerek, Rusya'ya söz konusu savaşı onaylamadığının işaretini de verdiği kaydediliyor. Kazakistan ve Rusya Eylül 2021'de iki devleti siber ortamda buluşturacak bir "Ortak E-Devlet Kurumsallaşması"nda ön anlaşma sağlamışlardı. Sberbank kuruluştan tarafından geliştirilen proje, Rusya'nın tüm Kazak vatandaşlarının bilgilerine ulaşması için zemin oluşturacaktı. Gelişme, Kazakistan'da sert

tepkiyle karşılandı ve Kazak vatandaşlarının bilgilerinin Rusya'ya aktarılmasının milli egemenlik açısından büyük sorun oluşturacağı yüksek sesle ifade edildi. Rusya'nın, Ukrayna Savaşı'nı başlatmasından sonra bu endişeler daha da güçlendi ve sonunda Dijital Kalkınma Bakanlığı yaptığı açıklamada, Rusya ile öngörülen bu çalışmanın rafa kaldırıldığını duyurdu. Kazakistan yönetimi bugüne kadar özellikle Azerbaycan'dan gelen "petrol ihraç rotasını çeşitlendir" uyarısına kulak tıkamasıyla biliniyor. Bağımsızlık kazandığı günden itibaren enerji ihraç rotalarını ağırlıklı olarak Türkiye'ye yönlendiren Azerbaycan TANAP doğalgaz boru hattı ve Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı ile enerji güvenliğini sağlamış durumda. Bu yatırımlar sürecinde Türkiye ve Azerbaycan, Kazakistan'ı Rusya'ya aşırı bağımlı olmaması yönünde uyarılmışlar, Nursultan Nazarbayev ise Rusya ile olan ilişkileri çerçevesinde bağımlılığı korumuştur. Fakat Ukrayna Savaşı çerçevesinde Rusya son olarak, Kazak petrolünün ihraç limanı olarak kullanılan Karadeniz'deki limanda, kötü hava koşullarını gerekçe gösterdi ülkenin petrol ihracatı durdu. Bu durumun Kazakistan bütçesine 1 milyar dolarlık darbe vurduğu belirtiliyor.

Bütün Orta Asya, son dönemlerde sınırlarında kanlı çatışmaların yaşandığı ve askeri krizin sürdüğü Kırgızistan ile Tacikistan arasında bölgenin geleneksel Nevruz Bayramı sürecinde yumuşama bekliyordu fakat bu yaşanmadı, aksine taraflar giderek birbirinden uzaklaşıyor.

“ KIRGIZİSTAN: TACİKİSTAN’LA GERGİNLİK SÜRÜYOR

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Orta Asya’nın iki farklı kültür hattının devletleri Kırgızistan ile Tacikistan arasındaki sınır anlaşmazlığı, bölgede iki güçlü milliyetçi hareketin yükselişine de tanıklık ediyor. Türk halkı Kırgızlar ile Acem kültür dairesinin önemli üyesi Tacikistan arasında yaşanan askeri gerginlik, Orta Asya’ya dönük küresel güç politikalarında da önemli rol oynuyor. Kırgızistan, ordusunun askeri yapılanmasında ve özellikle TB2 Bayraktar SİHA’lar üzerinden ekipman güçlendirilmesinde Türkiye önemli rol oynarken Tacikistan topraklarında bir Rus, iki de Çin askeri üssü bulunuyor. Güçlü bir “laik” kimlik taşıyan Tacikistan yönetimi, İran ile mesafeli olmayı tercih ediyor. eleneksel 21 Mart Nevruz Bayramı, Orta Asya halkları açısından baharın gelmesiyle canlanan doğanın coşkusu kadar barışçı adımların da yeşermesine neden olan bir kimlik taşıyor. Bölgede yükselen beklenti, geçtiğimiz aylarda çok sayıda sivilin ölümüyle sonuçlanan sınır çatışmalarını tarafları Tacikistan ile Kırgızistan arasında bir yakınlaşma yaşanabileceği yönündeydi. Olmadı. Kök-Taş köyü, tartışmalı Tacik-Kırgız sınırında yer alan iki etnik grubun da yer aldığı bin nüfuslu özel bir köy. Her yıl;

iki toplum 21 Mart’ta köyün camisinin çevresinde toplanır, Nevruz’u kutlar, şenlikler özellikle gençlerin ve çocukların gösterileriyle gerçekleşirdi. İki halkın birlikte pilava kaşık salladıkları bu şenlik, Kırgız Cumhurbaşkanı Sadır Caparov’un bölgenin başkenti olarak kabul edilen Batken’deki Nevruz kutlamalarına katılması bu köydeki Kırgızlar dahil bütün Kırgızları toplamalarıyla bu yıl gerçekleşmedi. Yöre halkına göre, Kırgız-Tacik yumuşaması için tarihi fırsat kaçtı. Bölge geçtiğimiz yıl nisan ayında sınırda kanlı çatışmaların yaşandığı, yaklaşık bir yıldır da silahlı çatışmaların kendini gösterdiği bir bölge olarak tanımlanıyor. Aslında Kırgız yetkililer Caparov’un, bölgeye etnik gruplar arasındaki gerginliği ortadan kaldırma amacıyla gittiğini fakat böyle bir sonuca ulaşamadığını vurguladılar. Nitekim Caparov’un Batken stadında yaptığı konuşmada, “Bu yılı yalnız, Kırgızistan’ın hedeflerine vardığı, önemli gelişmeler gösterdiği bir yıl olarak değil, bütün cepheleriyle dostluk, kardeşlik ve kalıcı barış yılı olarak idrak etmemiz önemlidir.” sözleri de bu niyeti ortaya koyan bir kimlik taşıyordu. Caparov geçen yıl yaşanan kanlı olaylardan sonra ülkenin en fa-

kir bölgesi olarak adlandırılan Batken için özel kalkınma ve koruma çalışmaları sözü vermişti. Bununla birlikte Kırgız-Tacik toplumlarında yaşanan aşırı milliyetçi akımlar, iki toplumun birbirinden kalıcı olarak kopması aşamasına kadar ulaşmış durumda.

BİR ŞEHRİN ADINI DEĞİŞTİRMENİN ANLAMI

Caparov’un Kırgız-Tacik sınırının güneybatı en uç noktasında bulunan ve 970 kilometrelik sınırın çatışmalarına neden olan “etnik ceplerinden birini oluşturan” yani çevresi Tacik toprakları ile çevrili İsfana kentinin adını Razzakov’a çevirmesi de yükselen milliyetçiliğin önemli göstergelerinden biri oldu. İshak Razzakov, Sovyetler Birliği döneminde 1950-1961 arasında Kırgızistan’ın liderliğini yapmış ve bugünü Kırgızistan’ının temelini atılmasını sağlamış bir devlet adamı olarak tanınıyor. İsfanalı Razzakov’un adının bu kente verilmesi, kentin isminin bölgede yaşayan Tacik ve Kırgızlar açısından birleştirici kimlik taşıdığını savunan halkın çoğunluğu tarafından sıcak karşılanmadığı da kaydediliyor. Tacik ve Kırgız halkları kanlı çatışmaların kötü anılarını aşamıyorlar.

Türkiye için “beka mücadelesi”
yeni bir kavram değil.
Soğuk Savaş yıllarında Kıbrıs
Harekatı’nı yapmış, U-2 Amerikan
casus uçaklarının uçuşunu
yasaklamış, Yunanistan’ın
NATO’ya geri dönüşüne vetosu
ancak ABD tarafından
planlanmış bir darbeyle kaldırıl-
mış, kararlı bir ülkeden
söz ediyoruz.

DÜNYA İLE İŞ BİRLİĞİ ASLA TESLİMİYET OLMAMALI

Doç. Dr. Deniz TANSİ ★ Yeditepe Üniversitesi

Devletin bekası dediğimizde, günlük siyasetin içinde deyim yerindeyse hakkı verilemeyen bir konu olarak gündemde kalıyor. Siyasal aktörler, pozisyonlarına göre beka konusunu; bazen polemik, bazen hamaset, bazen de günlük politikaları ifade etmek için kullanıyorlar. Oysa dünya keskin bir dönüşüm geçiriyor. Sadece Ukrayna-Rusya savaşı başlığındaki denge politikamızda değil; kardeş Azerbaycan’ın işgal altındaki topraklarını kurtardığı savaşta, KKTC’nin bekası başlığında, hala daha düşük vurgularla da olsa, dile getirilmekten bıkılmayan AB adaylığında, Mavi Vatan ve münhasır ekonomik alanda hak ve menfaatlerimiz mücadelesinde, Suriye-Irak hattında PKK/PYD terör antitesi kurulması girişimine müdahalelerimizde ya da S-400 hava savunma sistemi alma irademizde, karşı duruş sergileyen bir siyasal-bürokratik kompozisyon var. Kimi zaman yabancı medya kuruluşlarının Türkçe servislerinde, birtakım üniversitelerin kürsülerinde, ulusal medya/sosyal medya platformlarında, ortaya konulan karşı duruş, Türkiye’yi Soğuk Savaş’taki konumuna döndürmek istiyor. Halbuki o dönemde; Kıbrıs Barış Harekatı, haşhaş ekimi yasağının kaldırılması, U-2

casus uçaklarına izin verilmemesi, Yunanistan’ın NATO’nun askeri kanadına dönüşünün veto edilmesi gibi, Türkiye’nin hoş görülmediği, askeri darbelerle sözde rayına oturtulduğu senaryolara sıklıkla tanık olmuştuk.

BİR ELİT KADROSUNUN TESLİMİYETÇİ POLİTİKALARI

Bununla birlikte, meşruiyetini AB/ABD/NATO ekseninden alan elit, Kıbrıs’ta federasyonculuk, Mavi Vatan’dan vazgeçme, S-400 dahil hava savunma sistemini tasfiye etme, Kafkasya’da Ermenistan’ı kollama, Suriye’de PKK/PYD terörünü Kürt hareketi başlığında siyasallaştırma gibi çarpıcı alt ve üst başlıklarda, Batı adına bir restorasyon öngörmektedir. Geline nokta itibarıyla, iç siyasal mülahazalarla, siyasal değişim talebini, bu değişmez dış politika ajandasına sabitleyen kesimler, 15 Temmuz 2016’yı yok sayarak ya da bir kurgudan ibaret varsayarak, Türkiye için gecikmeli de olsa Soğuk Savaş’ın bittiği tarihi, kendi anlamından uzaklaştırarak, bir iç politika konusu olarak eritmeye çalışmaktadır. Ve bu asla rastlantı değildir. Gelecekte Türkiye açısından dış politikada nele-

alındığında, ağaca bakmaktan ormanı göremeyenlerin şaşkınlık ve pişmanlıkları ortaya çıkacaktır. Ne var ki, bugüne yöneldiğimizde, neoliberal küresel düzenin, Rusya’yı sistemden ihraç etme seferberliği ve konsolidasyonunda bizzat kendisini morotaryuma sürüklediği, ulusal para birimlerinin yeniden güçlendiği, tarım sübvansiyonunun yeniden ön plana çıktığı, ulusal sanayilerin kendi zemininde yeniden desteklendiği bir dönüşüm zemininde kendisini ete kemiğe büründürmektedir. 1990’ların başında sadece SSCB ve Doğu Bloku değil, ulus devletlerin de bittiği; küresel-yerel bir paradigma-

Meşruiyetini AB/ABD/NATO ekseninden alan elit bir kadronun, Kıbrıs’ta federasyonculuk, Mavi Vatan’dan vazgeçme, S-400 dahil hava savunma sistemini tasfiye etme, Kafkasya’da Ermenistan’ı kollama, Suriye’de PKK/PYD terörünü Kürt hareketi başlığında siyasallaştırma çabalarına da tanık oluyoruz.

nın, siyasal, ekonomik, kültürel, sosyal boyutlarıyla yeni hakikati oluşturacağı gibi kuvvetli hükümler verilmekteydi. Belki de yaşadığımız süreci ulus-devletin dönüşü olarak isimlendirmek en doğrusu olur.

ULUS DEVLETİN ÖNE ÇIKTIĞI BİR SÜREÇ

Bu yüzeyden konuyu değerlendirdiğimizde, ulus devletin kendi ekonomisi, sanayisi, tarımı, ordusu ve en önemlisi kendi seçkinleriyle dile getirdiği bir yenilenme gündeme gelecektir. Soğuk Savaş'a dayalı karşı duruş gösteren elitler, restorasyon beklerken ulus devletin dönüşünü görmenin şaşkınlığını ister istemez yaşayacaklardır. Bu bağlamda milli beka siyasetini doğru irdelememiz gerekmektedir. Türkiye için karşı duruşçular, Batı lehine; statükocu, stabil, stratejik orta boy devlet özlemini dile getirmektedirler. Ülkenin gidişatının bu reçete sonrası, maceralara sürüklendiği, ekonomide krizler çıktığı hatta ülkenin bekasının ABD müttefikliği/NATO üyeliğine bağlı olduğu gibi, kendini aşan yorum ve tehditlerle kamuoyunu etkilemeye çalışmaktadırlar. 1950'lerin başında NATO üyeliğinin Türkiye'de demokrasiyi garanti edeceğini iddia eden yazılar, Türkiye'de NATO doktrinlerindeki darbeler için ne demişlerdir, hep merak ederim. Konuyla doğrudan ilgisi olmasa da, 1856 Paris Konferansı'nda Osmanlı devletinin Avrupa devleti olarak kabul edilmesi, o konferansta bulunan Düvel-i Muazzama için, ne Şark Meselesi'ni oluşturma ne de 1870'lerden sonra Osmanlı'yı bölme hayallerinde engel olmamıştı. Buradan yola çıkıldığında, AB'nin yayınladığı "pusula"da hala Doğu Akdeniz'le ilgili Türkiye'nin tehdit edilmesi, üstelik taleplerinin karşılanmasında, Türkiye'nin NATO üyesi ve AB adaylığı olduğu anımsatmasında aslında ülkemize yöne-

lik, on yıllardan beri süren tezgahları daha iyi anlayabiliriz. Zira, karşı duruş cephesi, ordunun kurmay heyeti, yüksek yargı, akademik elitler, üst düzey bürokrasi ve dış ortaklı iş dünyasının oluşturduğu vesayet odakları ve bileşkesiyle, bu tür talepleri rahatlıkla karşılayacak bir geri dönüşün taşlarını kendince döşemeye çalışmaktadır. Dış politikanın Soğuk Savaş'ın aksine kamuoyunun yakın takibinde olması, bu alanı sadece akademik elit, emekli diplomatlar ve dış editörlerin tekeline alan daraltıcı yaklaşımla, ekonomi gibi, teknik bir dokunulmazlıkla, toplumun gündeminden kaçırmaya çalışan gayret, kendi içinde gizli gündemleri taşımaktadır. Zira bu gizli gündemde, toplumun karşı tavır koyacağı, siyaseten sorgulayacağı, kalıcı ödünlerin verilmesi, teknik/diplomatik başlıkta, daha da kolay hale getirilebilmektedir. Karşı duruş cephesi, siyasal iklimi ve iktidarları, değişik dönemlerde etkilemeyi, medya ve akademik yaşamdaki etkinlikleriyle, neredeyse 15 Temmuz 2016'ya kadar sürdürmüşlerdir. Açılımları desteklemekten, Annan Planı referandumundaki gayretkeşliklerine uzanan üstten bakan, hakim bir dil, Kıbrıs gibi Türk ulusunun en duyarlı olduğu konularda bile, zihinleri bulandırma olanaklarını kendilerine sağlamıştır. Gramsci'nin organik aydınlarından ziyade, inorganik sözde aydınlar olarak ister iktidar ister muhalefet, her siyasal dönemde, kabul ve itibar gördükleri, kendi imtiyaz alanlarını korudukları bir ortamda yer alabilmişlerdir. Devlet kalıcı, iktidarlar geçicidir. Türkiye özellikle 15 Temmuz sonrası, milli beka siyasetini tahkim ederek Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Mavi Vatan, Suriye, Irak, Kafkasya'da; ABD müttefikliği ve NATO üyesi olmasının yanı sıra; Rusya, Çin dahil olmak üzere, bölgesel-evrensel uzamda, dengeli ilişkilerle bir kompartıman siyaseti uygulamaktadır. Ulusal çıkar-

ların belirleyici olduğu milli beka siyasetini iyi anlamak, doğru yorumlamak, herhangi bir komplekse girmeden siyasal-toplumsal-akademik düzeyde sahiplenmek durumundayız. Küreselleşme söylemi bitti, bu söylemin egemen olduğu lunapark kapandı. Ulus devlet ve ulus devletlerin yeniden güçlendiği zeminde, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ne sahip çıkarırken, aynı zamanda Mete Han'dan beri süren 2231 yıllık devlet geleneğimize sahip çıkıyoruz. Ziya Gökalp'in dediği gibi, ulusal kültürümüzle, evrensel uygarlığın parçasıyız, küreselleşme oyununun, ülkemiz dahil, ulus devletlere nasıl bir tuzak olduğunu daha iyi anlıyoruz. İç cephedeki kutuplaşma buradaki en temel sorunlardan biridir. Demokratik siyasetteki iç rekabet doğal; dışarıda ise var olma, varlığını sürdürme konusundaki kararlılık, dayanışma beklenendir. Aksi sadece zaman kaybı ve dış tezgahlara yem olmaktır.

ABD müttefikliği ve NATO üyesi olmasının yanı sıra, Rusya ve Çin dahil olmak üzere, bölgesel-evrensel uzamda, dengeli ilişkilerle bir kompartıman siyaseti uygulamaktadır.

Ulusal çıkarların belirleyici olduğu milli beka siyasetini iyi anlamak, doğru yorumlamak, herhangi bir komplekse girmeden, siyasal-toplumsal-akademik düzeyde sahiplenmek durumundayız.

DOĞUDAN
BATIYA
SICAK
BÖLGELER

“
Suriye diktatörü,
11 yıllık aradan sonra ilk kez,
BAE ziyareti ile Arap dünyasın-
daki atağını başlattı.
Ukrayna Savaşı'nın en kritik
anında yaşanan gelişme,
BAE'nin Batı'ya karşı
Rus-Çin hattına
yakınlaşması olarak
değerlendirildi.
”

ESAD'IN BAE ZİYARETİ KIRILMA NOKTASI

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Takvimlerin 18 Mart gününü gösterdiği saatlerde Arap dünyası, genel olarak da Ortadoğu için şaşırtıcı gelişme, Şam'dan kalan bir uçağın BAE'nin başkenti Abu Dabi'ye inmesi oldu. Uçaktan inen şahıs, Suriye diktatörü Beşşar Esad'dı. Esad, ülkesinde iç savaşın yaşandığı 11 yıl içinde sadece, kendisine doğrudan destek veren iki ülkenin, Rusya ve İran'ın başkentlerini ziyaret etmeyi tercih etmişti, bu ziyaret, aynı zamanda Ukrayna Savaşı'nın en kritik döneminde yaşanması açısından dikkat çekiciydi.

YÜKSELEN ARAP MİLLİYETÇİLİĞİ RÜZGARİ

Soğuk Savaş yıllarında, Amerikan Merkezi Haberalma Teşkilatı CIA ile ABD Savunma Bakanlığı Pentagon'un birlikte hazırladıkları strateji doğrultusunda Müslüman coğrafyada "radikal dinci hareketleri" desteklemeleri ile tanınan Suudi Arabistan ve BAE'nin değişen siyasetleri dikkat çekiyor. 29 Mart 2018 günü Washington Post'a konuşan Suudi Arabistan Velihaht Prensi Muhammed bin Selman (MBS) şöyle bir itirafta bulunmuştu: "Komünizm döneminde Amerika'nın isteğiyle Veh-

habiliği yayma hareketini gerçekleştirdik, Suudi Arabistan'ın resmi fonlarından desteklenen ve özellikle Sovyetler Birliği bünyesindeki Müslüman toplumların hareketlenmesini sağlayacak bir çalışmaydı." Suudi Arabistan-BAE ittifakının Sovyetler Birliği'nin Afganistan işgali sırasında radikal dinci hareketleri bu ülkede örgütleyip güçlendirdikleri de biliniyor. İki ülke, artık, "dinci" hareketlerin kendi meşruiyetlerine dönük birikimleri, özellikle Müslüman Kardeşler'e karşı sürdürdükleri politika nedeniyle bu politikayı "yeni Arap milliyetçiliği" hareketine değiştirmiş görünüyorlar. İsrail'in Ortadoğu'daki varlığını içselleştirmiş, Filistin sorununu gündemden düşüren, buna karşılık Türkiye, İran ve Etiyopya'ya karşı milliyetçi cepheyi düzenleyen bir çalışmanın içinde. Bu nedenle, BAE, Mısır, Ürdün ve Suudi Arabistan, Arap Birliği bünyesinde oluşturdukları komisyonla, Türkiye'nin askerini Irak-Suriye hattı ve Libya'dan çekmesi yönünde çalışmalarını sürdürüyorlar. Aynı grup, Beşşar Esad'ın yeniden Arap Birliği bünyesine alınması için de çaba gösteriyor. BAE'nin, ABD'nin Yemen Savaşı'ndan çekilmesi, bu ülkedeki İran yanlısı Husileri, Trump'ın koymuş ol-

duğu terör listesinden çıkarması, Yemen kaynaklı Suudi Arabistan ve BAE'ye dönük füze/dron saldırılarında yeterli koruma sağlamaması nedeniyle Batı ile soğukluk yaşadığı biliniyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi geçici üyesi olarak Rusya'ya karşı Ukrayna aleyhine alınacak kararda çekimser oy kullanan, Çin ile de ticari ilişkilerini geliştiren BAE'nin Dışişleri Bakanı'nın Esad'ın ziyaretinden bir gün önce Moskova'da olması da dikkat çekti. Rusya'nın karşılaştığı yaptırımlar nedeniyle Suriye'ye yapacağı yardımların kesilecek olması, zengin Körfez ülkesini, bu ülkedeki İran varlığını dengeleyecek yeni bir stratejiye yöneltmiş görünüyor. Türkiye'ye gelecek iyi ilişkilerin başlatılması yönünde irade gösteren veliaht prens Muhammed bin Zayed (MBZ) ile Esad'ın, Türk askerinin Suriye'den çekilmesi ve ülkenin tam kontrolünün Suriye ordusuna verilmesi yönünde anlaşması da dikkat çekti.

ORTAK ARAP ORDUSU OLUŞUR MU?

Arap Birliği 2015 yılında aldığı karar ile bir ortak Arap askeri gücünün kurulmasının yolunu açmış fakat

MART 2022

114

MESANILAR VE STRATEJİ DEĞERLERİ

bu yaklaşım, Arap ülkeleri arasındaki ayrışmalar nedeniyle ilerleme sağlamamıştı. BAE-Suudi Arabistan-Mısır hattında şekillenen, Ürdün ve Cezayir'in de giderek içinde yer almaya başladığı hareketin Arap ülkeleri içinde bir tür barış gücü veya savunma gücü olarak görev yapabilecek bir ortak ordunun kurulması fikrini güçlendirdiği izleniyor. Rusya'nın, Ukrayna Savaşı nedeniyle etkisinin azaldığı, İran'ın ise, muhtemel bir nükleer anlaşma sonrasında dünya ile entegrasyon telaşı yaşadığı

BAE, Mısır, Ürdün ve Suudi Arabistan, Arap Birliği bünyesinde oluşturdukları komisyonla, Türkiye'nin askerini Irak-Suriye hattı ve Libya'dan çekmesi yönünde çalışmalarını sürdürüyorlar. BAE, Mısır, Ürdün ve Suudi Arabistan, Arap Birliği bünyesinde oluşturdukları komisyonla, Türkiye'nin askerini Irak-Suriye hattı ve Libya'dan çekmesi yönünde çalışmalarını sürdürüyorlar.

bir dönemde, yeni Arap milliyetçi hareketinin Suriye'den başlayarak Ortak ordu üzerinden strateji üretme olasılığı da yükseliyor. Türkiye kendi güvenliği için Irak ve Suriye'de asker bulundurmak zorunda. Libya'da ise Doğu Akdeniz politikası çerçevesinde meşru yönetimi destekleyen bir askeri varlığı bulunuyor.

ABD'DEN SERT TEPKİ

ABD'nin Körfez bölgesi stratejileri çerçevesinde önemli bir yeri olduğuna inanan BAE yönetimi

mi bugüne kadar Amerika'nın tepkisini çekebilecek pek çok adımı tek taraflı olarak attı ve tahmin ettiği gibi tepki almadı. Ama bu kez, Amerikan yönetiminin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Ned Price açıklamasıyla diktatör Esad'ın ziyaretine sert tepki göstermesi dikkat çekti. Price, bu ziyaretin bir diktatörün yönetiminin meşrulaştırılması yönünde bir adım olduğunu ABD'nin bunu kabul etmeyeceğini, bölgedeki müttefiklerinin de buna uyması gerektiğini söyledi.

1974'ten beri
doğru haber, etkili yorum
daha fazla haber ve abonelik için
m5dergi.com

“ Android, IOS ve Windows
platformlarında bulunan tarayıcılardan
www.m5dergi.com adresine ulaşabilirsiniz ”

Dijital platformlarımıza bağlantı kurduğunuz durumlarda tarayıcınızın kullandığı veri
bağı bulunduğunuz operatör tarafından sağlanmaktadır.
İnternet üzerinden ulaşımını sağladığımız tüm içeriklerimiz ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Libya'nın önde gelen
siyaset adamı
Fethi Başağa'nın Rusya ve Mısır
desteğinde başbakanlık
arayışının yanlış zamanlama
olduğu anlaşıldı.
ABD, Türkiye ile bağlantılı
olarak Rusya'yı bu ülkeden
çıkarma çalışmalarını
artırdı.

LİBYA

ARTIK RUSYA İLE VEDALAŞMA ZAMANI

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Libya'da, Birleşmiş Milletler desteğinde Başbakan Abdülhamid Dibeybe liderliği "Milli Mutabakat Hükümeti" (MMH) kurulduğunda gözler, Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturan kadın siyasetçi Necla Menguş'un üzerindeydi. Menguş bu hükümeti, ülkenin doğu siyasetinden hatta isyancı General Hafter'e yakın çevreden atanmıştı ve Libya'nın dış politikasını doğu siyaseti üzerine yönlendireceği yönünde kaygılar vardı. Nitekim, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile ilk buluşması da Libya topraklarındaki Türk askeri varlığına karşı tutumu nedeniyle bir hayli gergin ve hatta tartışmalı geçmişti. Necla Menguş ilerleyen dönemde Başbakan Dibeybe ile uyumlu çalışan, Türkiye ile yapılmış deniz anlaşmasını sorgulamayan bir kimliğe yöneldi. Kuşkusuz en güçlü sınavı ise, Halife Hafter kontrolündeki Tobruk'daki Meclis'in, eski içişleri bakanlarından, bir dönem Türkiye'ye yakın isim olarak adlandırılan Fethi Başağa'yı başbakan atamasından sonra yaşadı. Abdülhamid Dibeybe ve kabine arkadaşları, meşruiyet dışı olarak gördükleri bu seçimi tanımayacaklarını, Fethi Başağa'nın Trablus'a gelip başbakanlık makamına oturmasının, Halife Hafter'in silahla yapamadığını

Libya Dışişleri Bakanı Necla El-Menguş

sahte demokrasi zemininde gerçekleştirmesi olacağını savundular. Necla Menguş bu süreçte, Dibeybe'nin yanından ayrılmadı, doğulu bir siyasetçi olmasına rağmen "sağlam durdu..."

ABD, LİBYA'YA GERİ DÖNÜYOR

22 Mart 2022 günü Dışişleri Bakanı Necla Menguş'un, önemli Amerikalı misafirleri vardı. ABD Dışişleri Bakanlığının "Trablus Heyeti" olarak adlandırılan ve Libya'nın başkentine uzun yıllardan sonra ilk üst düzey Ameri-

kan heyeti olarak ayak basan topluluk, ABD Dışişleri Bakanlığı İdari Sorumlusu John Bass, ABD Libya Özel Temsilcisi ve Büyükelçisi Richard Norland ve Diplomatik Misyon Güvenliği Müsteşar Yardımcısı Gentry Smith'ten oluşuyordu. Heyet, Amerikan Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in uzun yıllardır kapalı olan ABD'nin Trablus Büyükelçiliği'nin açılması çalışmalarıyla ilgili özel mektubunu Menguş'a takdim ediyordu. Bu, aynı zamanda Trablus'taki MMH ve Başbakanı Dibeybe'ye Amerika'dan verilen tam güven işaretiydi. Sirte-Cufra hattının doğusunda hala Rus askerlerinin bulunduğu Libya'ya Amerika artık dönüyordu ve yüksek ihtimal bu dönüş, bu topraklardaki Rus askeri varlığının sonlanmasıyla devam edecekti.

PUTİN'İN HAFTER ÜZERİNDEN PETROL OYUNU

Amerika'nın Trablus'a gösterdiği yakın ilgide, Halife Hafter ve oğlu Saddam'ın son günlerde izledikleri hava trafiğinin de önemi vardı. Saddam Hafter'in 10-22 Mart arasında üç kez Moskova'ya gitmesi, bunlardan sonuncusunun Dubai kalkışlı Moskova ziyareti olması ve bu ziyaretin iki gün sür-

mesi, kuşkusuz istihbarat kayıtlarına yansımıştı. Ukrayna Savunma Bakanlığı, Beşşar Esad'dan 16 bin Suriyeli savaşçı isteyen Rus lider Putin'in Hafter'den de paralı asker talebinde bulunduğunu ileri sürüyordu. Libya'daki kaynaklar, Hafter'in, Rusya'dan gelen "Trablus'a saldır" baskısına direnme-ye çalıştığını fakat "Saldırmayacaksan petrol akışını durdur" baskısına dayanamayacağını belirtiyorlar. Batı ekonomisinin Ukrayna Savaşı nedeniyle petrol ihtiyacı duyduğu bir dönemde darbeci Hafter'e bağlı milislerin kontrol ettikleri petrol kuyularından ihracatı yasaklamaları, petrol fiyatının yükselmesine ve gelişmenin Rusya'ya yaramasına neden oluyor.

FETHİ BAŞAĞA YANLIŞ ZAMANLAMA YAPTI

Trablus Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi öğretim üyelerinden Profesör Doktor Halid el Muntasır'a göre, Fethi Başağa, darbeci Hafter'in desteğinde bu oyunu oynamak için çok yanlış bir zaman seçti. "Başağa, Tobruk'taki meclisten güvenoyu alıp, Trablus'a geçeceğini ve makama rahatlıkla oturabileceğini düşünüyordu, oysa stratejik açıdan bu büyük yanılgıydı, kısa zamanda ortaya çıktı" diyen El -Muntasır'a göre bundan böyle Libya'da Rusya yanlısı bir ekibin işbaşına gelme ihtimali hiç yok. Fethi Başağa ile Tunus'ta görüşen ABD Büyükelçisi Norland, "Bu tamamen Libyalıların iç sorunu bu krizde bizim taraf olmamız söz konusu olamaz. Biz sadece tarafların sorunu, diyalog yoluyla ve çatışmaya meydan vermeden çözmesini isteriz" demişti. Bu açıklamadan kısa süre sonra Rusya'nın Fethi Başağa'yı desteklediğini duyurması ve Hafter'in Moskova bağlantısının sürdüğünün anlaşılması bu meselelerin tamamında bütün dengelerin değişmesine neden oldu.

Fethi Ali Abdüsselam Başağa kimdir?

20 Ağustos 1962,

Fethi Başağa veya **Fethi Ali Paşa** olarak bilinen, şu anda Libya'nın geçici başbakanı olarak görev yapan bir Libyalı politikacıdır.

10 Şubat 2022'de Başağa,

Libya Temsilciler Meclisi olarak bilinen doğu merkezli hükümet tarafından başbakan olarak seçildi, ancak **Başbakan Abdülhamid Dibeybe**, Başağa'nın başbakan olarak atanmasını reddetti ve iktidarı ancak ulusal bir seçimden sonra devredeceğini belirtti.

Halife Haftar ve Libya Ulusal Ordusu, Başağa'nın atanmasını memnuniyetle karşıladı.

Fethi Başağa,

20 Ağustos 1962'de Misrata'da doğdu ve 7 Ekim 2018'de Fayiz Es-Serrac tarafından atanan Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin (UMH) içişleri bakanıydı.

ABD'nin İran'la
nükleer anlaşmadaki ısrarı;
İsrail, BAE ve Mısır
liderlerinin
ortak strateji
belirlemesine
yol açtı. Bu ittifakın
gizli ortağı ise
Suudi
Arabistan

İRAN'A KARŞI İSRAİL-ARAP İTTİFAKI BULUŞMASI

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Ortadoğu, 21 Mart 2022 Pazartesi günü, daha önceden açıklanmamış; buluşan tarafların da fazla ön çıkarmak istemedikleri üçlü bir zirveye tanıklık etti... İsrail Başbakanı Naftali Bennett, Mısır'ın Şarm el-Şeyh sahil kentinde Mısır askeri diktatörü Abdül-fettah el Sisi ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Veliaht Prensi Muhammed bin Zayed (MBZ) ile buluştu. Mısır diktatörü ile geçtiğimiz eylül ayında üst düzey Mısırlı yetkililerin 10 yıllık bir aradan sonra ilk kez gerçekleştirdikleri zirvede buluşan Bennett bu buluşma sonrasında İsrail ve Mısır'ın ortak savunma kurumsallaşması gerçekleştirmekte kararlı olduğunu söylemişti. Şarm el-Şeyh havalimanına sürpriz bir ziyaretle inen İsrail Başbakanı önce Sisi ile ikili bir görüşme yaptı, devamında kendisinden birkaç saat sonra aynı havalimanına inen MBZ ile üçlü zirve gerçekleşti. Arap dünyasının önde gelen üç ülkesi; BAE, Suudi Arabistan (SA) ve Mısır, Biden yönetiminin İran'la sürdürdüğü nükleer anlaşma sürecine soğuk bakıyorlar. Bu üç ülke, İsrail gibi, İran'a dönük yaptırımların kalkmasına neden olacak bir anlaşmanın kendi güvenlik sorunlarını artıracığına inanıyorlar. BAE ve SA'nın son aylarda Tahran nezdinde başlattıkları "yumuşamaya dö-

nük" olumlu diplomatik görüşmelerin beklenen sonucu doğurmadığı, her iki ülke yönetiminin de bu çerçevede İsrail ile güvenlik anlaşmalarını güçlendirme kararı aldıkları biliniyor. İsrail Başbakanı Bennett ise, ülkesindeki sağ siyaset tarafından, Amerika'nın İran'la yeniden anlaşma politikasına neden müdahale etmediği yönündeki baskıları şöyle cevapladı: "Belli ki, Amerika İran'la bu anlaşmayı imzalamakta kararlı, bu konuda bir geri dönüş beklemiyoruz. Mücadele edip önleyememiş olma konumunda olmak istemiyorum. Ama 2022'yi, anlaşmanın imzalandığı ilk yıl olan 2015'ten ayıran önemli bir farkı söylemek istiyorum. Bu kez hareketsiz kalmayacağız. Aksine, bütün gücümüzle hareket edeceğiz ve bunu bizimle aynı fikri taşıyan komşularımızla yapacağız..." BAE ve SA yönetimleri Biden yönetiminin özellikle Yemen'deki savaşa önem vermemesi nedeniyle Washington'a tepkililer. Eski Başkan Donald Trump tarafından yönetimin sonuna doğru terör listesine alınan Husiler, Biden yönetimi tarafından bu listeden çıkarılmıştı. Bu gelişme, İran yanlısı Husilere meşruiyet zemini yaratırken BAE ve SA yönetimlerinin sert tepkisini toplamıştı. İki ülke, ABD'nin Husi saldırıların karşı da kendilerini yeterince ko-

rumadığına inanıyorlar. Bu gelişmeler sonucunda BAE ve SA Veliaht Prensleri, Biden'ın petrol kotalarının artırılmasına ilişkin telefonuna çıkmadılar. ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken da bu iki ülkeye yapmayı planladığı ziyaretleri iptal etti. Suriye diktatörü Beşşar Esad'ın, BAE Dışişleri Bakanı'nın Moskova ziyaretinden bir gün sonra Abu Dabi'ye 11 yıllık bir aradan sonra ilk resmi ziyaretini yapması da Amerikan yönetimi tarafından sert bir dille eleştirildi. Son olarak, İran'la anlaşmanın sağlanması halinde Amerikan yönetiminin İran Devrim Muhafızları Teşkilatı'nı (İDMT) benzer şekilde terör listenden çıkartacağı haberi alındı. Haber Amerikan yönetimi tarafından yalanlanmadı. Bunun üzerine, İsrail koalisyon hükümetinin iki lideri Başbakan Naftali Bennet ve Dışişleri Bakanı Yair Lapid ortak açıklamayla Amerika'yı bu tür bir karar doğrultusunda uyardılar. Bennet-bin Zayed-Sisi üçlüsünün muhtemel bir Amerikan-İran nükleer anlaşması sonrasında izlenecek sertlik yanlısı politikalar konusunda anlaşma zemini için bir araya geldikleri belirtiliyor. Üç yönetim de Amerika listeden çıkarsa da İDMT'nin terör örgütü olarak değerlendirileceğinde fikir birliğine sahip.

Yemen Savaşı yedinci yılında.
Yıkılmış bir ülke,
açlıkla karşılaşmış bir halkın sonu
belli olmayan bir savaşı.
Suudi Arabistan
BAE ittifakı 2015'de
müdahale ettiklerinde
böyle bir sonla
karşılaşacaklarını
düşünebilirler miydi?

YEMEN SUUDİ ARABİSTAN'IN BATAKLIĞI

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

2017-2021 yılları arasında dünya silah ithalatı pazarının ortalamaya yüzde 11'ini oluşturan ve yıllık savunma bütçesi 46 milyar dolar düzeyinde olan Suudi Arabistan, komşusu Yemen'de, İran yanlısı Husi örgütüne karşı 2015 yılında başlattığı savaşta kilitlendi. Ana askeri kaynağı İran ve bu ülkenin ürettiği balistik füzeler ile SİHA'lar olan, Rusya'dan da destek gördüğü belirtilen 100 bin kişilik bir milis grubunun dünyanın en üstün teknoloji ürünü silahların sahip olan Suudi Arabistan (üç yıl önce-sine kadar ortağı Birleşik Arap Emirlikleri)' a karşı kazandığı üstünlük, 21'inci yüzyılın savaş analizleri açısından önem oluşturuyor. 2015 yılında, Suudi Arabistan liderliğindeki Arap koalisyonu Yemen'deki İran yanlısı Husiler'in başkent Sana üzerinden, tüm ülkede kontrolü sağlamasına karşı müdahale ederken yanlarında Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere vardı. İki Batılı ülkenin ana stratejisi, İran-Rusya ittifakının Basra Körfezi-Kızıldeniz-Süveyş hattı açısından son derece stratejik bu ülkeye sahip olmasını önlemektir. ABD, Suudi Arabistan-BAE ikilisine baştan itibaren gelişmiş silahlarını verdi, istihbarat ve taktik alanında destek sağladı.

10 YILI AŞAN BİR TRAJEDİNİN GELİŞMESİ

2011 yılında Ortadoğu-Kuzey Afrika coğrafyasını sarsan Arap Baharı rüzgarının Yemen'e ulaşması, ülkeyi uzun yıllardır demir yumrukla yöneten fakat ürettiği yolsuzluk rejimi ile halkını fakirleştiren devlet başkanı Ali Abdullah Salih'in yıkılmasıyla sonuçlandı. Yerine gelen Mansur Hadi ise devraldığı yıkıntının altında kaldı ve ordusu, üst düzey komutasına söz geçiremeyen bir lider olarak kendini gösterdi. Husiler'in Yemen yönetiminde yaşanı-lan bu zayıflığı hızlı fark edip başkent Sana başta, ülkenin stratejik topraklarını ele geçirmesi ise (2014) bugünkü savaşın alevlenmesine neden oldu. Suudi Arabistan-BAE ittifakının müdahalesi, 2018 yılında eski başkan Salih'in kadrolarının hükümetin yanında yer alması cephede dengeyi sağlamış olsa da Husiler'in ülkenin özellikle kuzeyi ve petrol bölgelerindeki üstünlüğü dikkat çekici noktaya geldi.

SOKOTRA ADASI'NI ALIP ÇEKİLEN BAE

Savaşın özellikle 2020 itibarıyla değişen bir yönü ise BAE'nin, ülkenin gü-

ney bölgesinde Güney Yemen Geçiş Konseyi adı altında kendine bağlı bir milis yapılanması sağlayıp bu vekil savaşçılar üzerinden bir bölgeyi sahiplenip, koalisyondan fiilen ayrılması oldu. BAE bu arada İsrail'in de desteğinde Afrika Boynuzu açısından son derece stratejik önemdeki Sokotra Adası'nı ele geçirdi ve İsrail ile birlikte burada bir casusluk amaçlı bir askeri üs kurdu...

HAVADA KIZIŞAN BİR SAVAŞ

İran'ın gelişmiş füze sistemlerini Husilere aktarması, 2022 yılı itibarıyla savaşın havada yükselmesine neden oldu. Husiler, Suudi Arabistan'ın Cidde'deki petrol tesislerini füzeler ile vurdular. Bu arada, BAE'nin Abu Dabi havalimanı da ilk saldırıyla karşılaştı. Bu gelişmeler sonrasında Amerikan yönetiminin gösterdiği cılız tepki, özellikle Suudi hava sahasının korunması için gerekli olan savunma sistemlerini göndermedeki yavaşlık Riyad-Washington ilişkisinin sarsılmasına neden oldu. Suudi Arabistan, Ukrayna Savaşı nedeniyle yükselen petrol fiyatların düşmesi için kendisine Amerika tarafından iletilen "üretim kotasını yükselt" çağrılarını kulak

tıkadı, petrol üretimi konusunda Rusya ile bağlantılı kararlar almayı tercih etti. Amerika, ağır insan hakları ihlalleri yaşandığı gerekçesiyle 2021 Şubat ayında Suudi Arabistan'a karşı devreye soktuğu "saldırı amaçlı silah sevkiyatını durdurma" kararını sürdürmekte kararlı görünüyor. Bununla birlikte İran menşeli balistik füze saldırılarının artması üzerine Suudi Arabistan'a Patriot göndererek gerilmiş olan ilişkileri yumuşatma yönünü tercih etti. Körfez İşbirliği Konseyi, son olarak Husiler ile Mansur Hadi yönetimi arasında bir ateşkes anlaşmasının gerçekleşmesi için ön çalışma yapma kararı aldı ve tarafları Konsey'in Riyad'daki merkezine 29 Mart-7 Nisan tarihleri arasında buluşmaya davet etti. Husiler buluşmaya yakın duruyorlar ama bir "düşmanın başkentinde" kimseyle buluşmayacaklarını şimdiden açıklamış durumdalar. Bu, ağır insani drama neden olan savaşın daha bir süre devam edeceğini gösteren önemli bir işaret.

Arap Baharı rüzgarının Yemen'e ulaşması, ülkeyi uzun yıllardır demir yumrukla yöneten fakat ürettiği yolsuzluk rejimi ile halkını fakirleştiren devlet başkanı Ali Abdullah Salih'in yıkılmasıyla sonuçlandı. Yerine gelen Mansur Hadi ise devraldığı yıkıntının altında kaldı ve ordusu, üst düzey komutasına söz geçiremeyen bir lider olarak kendini gösterdi. Husiler'in Yemen yönetiminde yaşanan bu zayıflığı hızlı fark edip başkent Sana başta, ülkenin stratejik topraklarını ele geçirmesi ise bugünkü savaşın alevlenmesine neden oldu.

Avrupa'nın yeni
bağımsız devleti Kosova ile bu
devletin topraklarının Sırbistan
toprağı olduğunu savunan
Belgrad arasındaki gerginlik,
Balkanlar'ın istikrarsızlık ana
noktası olarak kendini gösteriyor.
Bu, 3 Nisan'da yapılan
Sırbistan seçiminde
belli oldu.

KOSOVA SIRBİSTAN İLE GERGİNLİK TIRMANIYOR

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Sırbistan halkı 3 Nisan günü sandık başına gitti ve bu seçim sürecinde yaşananlar aslında, Kosova'nın Balkanlar istikrarı açısından ne ölçüde büyük bir risk oluşturduğunu bir kez daha gösterdi. 17 Şubat 2008 günü, Batı'dan gelen açık destekle bağımsızlığını ilan eden ve Balkanlar'da Arnavut siyaset zemininin güçlenmesine neden olan Kosova, günümüzde BM'de temsil edilen 97 ülke tarafından tanınıyor. Başta Sırbistan ve Rusya olmak üzere pek çok ülke, Kosova'nın bağımsızlık ilanına soğuk yaklaşıyor. Kosova'nın bağımsızlığını baştan beri tanıyan ve destekleyen Türkiye, bu ülke yönetiminin küresel sistemde daha güçlü destek almak için İsrail ile ilişkilerini, işgal altındaki Kudüs'te büyükelçilik açmaya vardırıncı kınama sorumluluğu yaşamıştı. Balkanlar'da, Quint Beşlisi olarak adlandırılan (ABD- Almanya-Fransa-İngiltere-İtalya) ancak resmi olmayan grubun bile şaşkınlığına yol açan gelişme, Kosova yönetiminin 3 Nisan 2022 seçiminde topraklarındaki Sırp azınlığa oy kullandırmama kararı alması oldu. Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, Sırp vatandaşlarına topraklarında oy kullanma kısıtlaması getiren iki Balkan ülkesi, Karadağ

ve Kosova'ya karşı tedbirleri artıracaklarını açıkladığında takvimler, 23 Mart 2022'yi gösteriyordu. Sırbistan ile din-tarih açısından çok yakın akrabalığı olan fakat 2017 yılından bu yana NATO üyesi olan Karadağ, Sırp vatandaşlarının başkent Podgorica'daki büyükelçilik ve Herceg Novi'de başkonsoloslukta oy kullanmasına izin verdi. Berane, Sutomore ve Budva'da seçim sandığı kurulmasını onaylamadı. Kosova Başbakanı Kurti ise, Kosova'daki çifte vatandaşlık taşıyan Sırp kökenli vatandaşların oy kullanmasına karşı olmadıklarını fakat bunun için önce

Sırbistan'ın kendileriyle bu konuda bir anlaşma yapması gerektiğini vurguladı.

"KOSOVA'YI ASLA TANIMAYACAĞIZ"

"Karadağ ve Kosova bu yaptıkları nedeniyle gereken cevabı elbet alacaklar. Gerçek ve önemli kurum ve kişilerden bu cevapları alacaklar diyen Vucic ise, Sırbistan'ın Kosova'nın bağımsızlığını asla tanımayacağını, bu yönetimle bağımsız bir devletmiş gibi masaya oturup herhangi bir anlaşma

NATO Beşlisi olarak adlandırılan ABD, Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya temsilcileri Sırbistan lideri Vucic ile bölgedeki tansiyonu düşürmek için çok sayıda toplantı yaptılar.

imzalamayacağını da vurguladı. Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, Priştine ile kısmen Podgoritsa, Zagreb ve Saraybosna'nın, Sırbistan'ı çatışmaya çekmeye çalıştığını ileri sürdü. Milli Güvenlik Konseyi oturumu ve Kosovalı Sırların temsilcileri ile gerçekleştirdiği görüşmenin ardından Vucic, Sırbistan'ın Batı medeniyetine aleyhtar gibi gösterilmeye çalışıldığını, Sırbistan'a tuzak kurulduğunu ve Sırbistan'a yaptırım uygulanması sağlanarak halkına yardım edemeyecek duruma getirilmeye çalışıldığını ileri sürdü. Vucic, "Bu türden bir tuzağa düşmemeliyiz. Kısmen Podgoritsa, Zagreb ve Saraybosna'nın yanı sıra Priştine'nin tamamı bizi çatışmaya çekmeye çalışıyor." dedi. Arnavutların Kosova topraklarında Sırbistan seçimlerinin yapılmasına izin vermemesini Sırların Kosova'da siyasi varlıkları ve güvenlikleri ile ilgili bir konu olduğunu ileri süren Vucic, Priştine'nin bu tavrının sonuçlarının Kosovalı Sırların temsilcileri ve NATO üyesi

ülkelerin büyükelçileriyle görüşüldüğünü açıkladı. Sırların siyasi temsilcilerinin bu tavır nedeniyle Kosova'nın tüm kurumlarından çekilmeyi talep ettiklerini söyleyen Vucic, "Kendilerine tek bir soru yönelttim. Tamam, bugün böyle yapalım fakat yarın ne olacak? Problem değil, finansal külfeti biz üzerimize alırsak fakat bir gün sonra sonu olmayan bir çatışma çemberine girebiliriz diye korkuyorum. Bu nedenle kendilerinden daha fazla sabretmelerini talep ettim" diye konuştu.

QUINT BEŞLİSİ DEVREYE GİRMİŞTİ

Sırbistan ile Kosova arasında resmi bir diplomatik hat olmaması nedeniyle, Quint Beşlisi olarak adlandırılan gayriresmi istişare grubu Priştine nezdinde devreye girmiş Kosova'daki Sırların kendi temsilciliklerinde oy kullanması için önerilerde bulunmuştu. Kosova yönetiminin verdiği cevabın ABD, Fransa,

Alman, İngiltere ve İtalya arasında da şaşkınlık yarattığı belirtiliyor. Söz konusu beş batılı devlet tarafından yapılan açıklamada, "Biz, Kosova yönetiminin vatandaşı olan seçmenlerin demokratik haklarını kullanmasında serbestlik sağlayacağını tahmin etmiştik ama ne yazık ki, tersi yaşandı. Bu tür davranışlar, Balkanlar'da kalıcı istikrarın oluşmasında zorluk yaratmaktadır." denildi.

Kosova'nın bağımsızlığını baştan beri tanıyan ve destekleyen Türkiye, bu ülke yönetiminin küresel sistemde daha güçlü destek almak için İsrail ile ilişkilerini, işgal altındaki Kudüs'te büyükelçilik açmaya vardınca kınama sorumluluğu yaşamıştı.

SAR 9 SC

SAR9 GEN2

“Bosna-Hersek’in ayrılıkçı kimlik taşıyan ve ‘Balkanlar’daki Putin’in adamı’ olarak adlandırılan Milorad Dodik, Avrupa Parlamentosu’ndaki konuşmasında, Boşnak kelimesini kullanmadı, ‘Müslümanlar’ diyerek Avrupa aşırı sağına yanaşmaya çalıştı.

BOSNA-HERSEK SIRP MİLLİYETÇİLİĞİ “İSLAMOFOBİ” PEŞİNDE

Haber Merkezi ★ habermerkezi@dolmabahceas.com

Bosna-Hersek Başkanlık Konseyi’nin üç üyesinden biri olarak görev yapan, aynı zamanda, ülkeyi oluşturan iki siyasi yapıdan Sırp Cumhuriyeti’nin de liderliğini sürdüren Milorad Dodik, siyasetini artan bir şekilde “İslamofobi” (İslam Düşmanlığı) zeminine taşıyor: “Balkanlar’daki Putin’in adamı” olarak da adlandırılan Dodik, son iki yıldır, 1995 Dayton Anlaşması ile yapılandırılmış Bosna-Hersek’in fiilen sona erdiğini, Sırp Cumhuriyeti’nin kendi kaderini tayin hakkını kullanmasına kimsenin engel olamayacağını söylüyor. Sırp Cumhuriyeti’nin maliye, güvenlik kurumları ve sağlık yapılanmasında özerk adımlar atması sonrası ABD ve Avrupa Birliği’nin sert tepkisiyle karşılaşan Dodik’in, son olarak Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi’nde yaptığı konuşma, Sırp milliyetçi hareketinin eski kimliğine kavuştuğunu göstermesi bakımından önemliydi.

“TÜRK” TANIMININ YERİNİ “MÜSLÜMAN” ALDI

1992-1995 yılları arasında Bosna-Hersek topraklarında yaşanan ve yüzbinlerce Müslüman Boşnak’ın ölümüyle sonuçlanan savaş sırasında

da “Çetnik” olarak adlandırılan faşist Sırp çeteleri, Boşnaklar’a “Türk” demeyi tercih ediyorlardı. Boşnak toplumunun Osmanlı’nın mirası olarak bu topraklarda bulunduğunu onları anavatanlarından temizlemenin de Balkanlar’ın Osmanlı kontrolüne geçmesine neden olan Birinci (1389) ve İkinci (1448) Kosova Meydan Muharebeleri’nin intikamı anlamına geldiğini de savunuyorlardı. Savaş sırasında öldürülen her Müslüman Boşnak “Türk” olarak adlandırıldı. Milorad Dodik’in Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi’nde yaptığı konuşmada ise yine “Boşnak” kelimesini kullanmadığı ama bu kez, tam 11 kez “Müslüman” tanımını tercih ettiği dikkat çekti. Dodik’in Avrupalılara söylediği şu sözler, İslamofobi’yi öne çıkararak nasıl faşizan bir politikanın takipçisi olduğunu da göstermesi bakımından önemliydi: “Avrupalılar İslam Devleti denen kuruluşla bir yandan savaşırken, Bosna-Hersek’te iki Hristiyan toplumu, çoğunlukta olan Müslümanlar’ın eline teslim etmeyi nasıl kabul ediyor? Benim için Müslümanlara çoğunluk olarak ağırlık kazandıran bu model geçerli değildir. Müslümanlar, Avrupa kültürünün üyesi değildir ve burada terörist tehdit algılamak zorundayız.”

k’in yakın yol arkadaşı olarak bilinen aşırı milliyetçi Hırvat siyasetçi Dragan Covic’in de benzer iddiaları dile getirdiği dikkat çekti. Dragan Covic, Bosna-Hersek’te yaşayan Hırvat toplumunun lideri olarak tanınıyor. Bosna-Hersek Anayasası, Hırvat-Sırp siyasi bölümünde Boşnak ve Hırvat Başkanlık Konseyi üyelerinin ortak seçmen tarafından belirlenmesini öngördüğü için, Boşnak oylarıyla konseyde yer alan Zeljko Komsic’i “iş birlikçi” olarak niteliyor. Boşnak milletinin de oylarını alarak Konsey üyesi olan Zeljko Komsic, ılımlı yaklaşımları nedeniyle, Dragan Covic’in yanında Hırvat Başbakan Andrej Plankovic ta-

Savaş sırasında öldürülen her Müslüman Boşnak “Türk” olarak adlandırıldı. Milorad Dodik’in Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi’nde yaptığı konuşmada ise yine “Boşnak” kelimesini kullanmadığı ama bu kez, tam 11 kez “Müslüman” tanımını tercih ettiği dikkat çekti.

Bosna'nın Çetnik kimlikli Sırp lideri Dodik'in, Avrupa Birliği bünyesinde en güçlü destekçisi, Macar Başbakan Orbán. İkili İslamofobik siyaset zemininde çok iyi anlaşılıyorlar...

rafından da onaylanmadığı biliniyor. Covic'in, Avrupalılara yaptığı konuşmada, Dodik gibi Boşnak yerine "Müslüman" kelimesini seçmesi ve "Müslümanlar Bosna-Hersek'i, Avrupa'nın ortasında bir İslam Devleti'ne çevirecekler." derken Ortadoğu'da ortaya çıkmış kanlı İslam Devleti terör örgütüne atıfta bulunması dikkat çekti. Dodik ve Covic'in bu tür söylemler ile ana akım Avrupa siyasetinden sempati toplamasının çok güç olduğu ama İslamofobi ile güçlenen aşırı sağ siyasetin desteğini sağlayabileceği belirtiliyor.

VİKTOR ORBAN, İSLAMOFOBİK DODİK'İ KORUDU

Bu arada, Bosna Hersekli Sırp lider Milorad Dodik'in, Balkan istikrar ve barışını tehdit eden politikasına karşı Avrupa'da gelişen "yaptırım uygulama" adımlarını Macaristan Başbakanı Viktor Orbán durdurdu. Viktor Orbán, bir yanı sıra, "Turan Birliği" anlayışı içinde

Türk Devletleri Teşkilatı içinde yer alıyor ama diğer yanı sıra, Avrupa'da artan Müslüman kimliğine karşı en sert politikaları yürüten liderlerin başında geliyor. Orbán, özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan gelen mültecilerin Avrupa sınırında durdurulması ve Türkiye'ye gönderilmesi konusunda kararlı duruş sergiliyor. Bu, İslamofobik duruşunun Bosna Hersek'teki Boşnak nüfusa karşı, Sırp ve Hırvatlar'ın yanında yer almaya dönüştüğü de gözleniyor. Orbán son olarak Avrupa Konseyi'nin Milorad Dodik hakkında aldığı kararın, "oy çokluğu" ile değil, "oy birliğiyle" alınmasını sağlayarak bu yaptırım kararının gündemden düşmesine neden oldu.. Orbán'a bu stratejisinde Hırvatistan Başbakanı Plenković'in de destek verdiği belirtiliyor. Avrupa Birliği iki üye ülkenin karşı çıkması nedeniyle, Milorad Dodik'e, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin tek tek yaptırım uygulama kararı alabileceğini de karara bağladı.

VİKTOR ORBÁN

Macar siyasetçi ve

2010 yılından beri

Macaristan Başbakanı.

Aynı zamanda 2003 yılından

beri Fidesz partisinin genel

başkanıdır. Segeşvahervar'da

doğan Orbán, 1987 yılında

Eötvös Loránd

Üniversitesi'nde hukuk okuyup

mezun oldu.

SSTEK

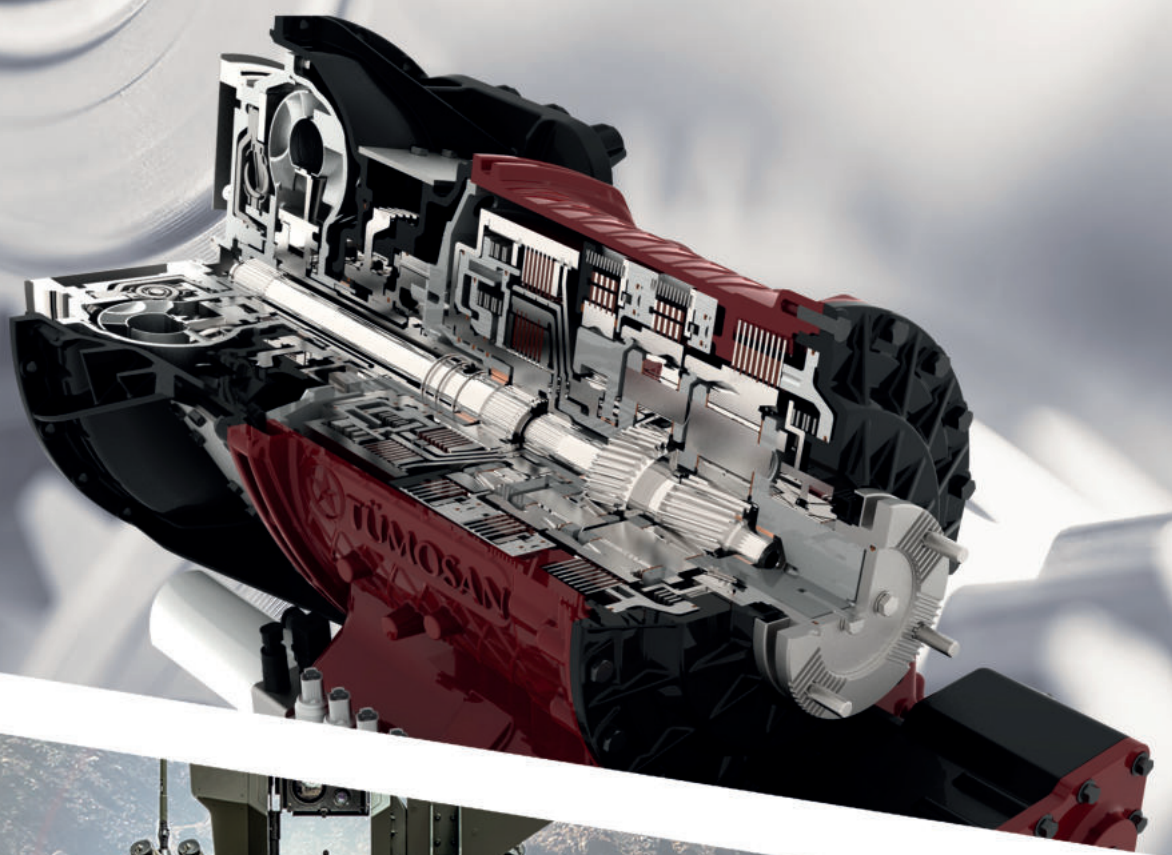
Savunma Sanayi Teknolojileri

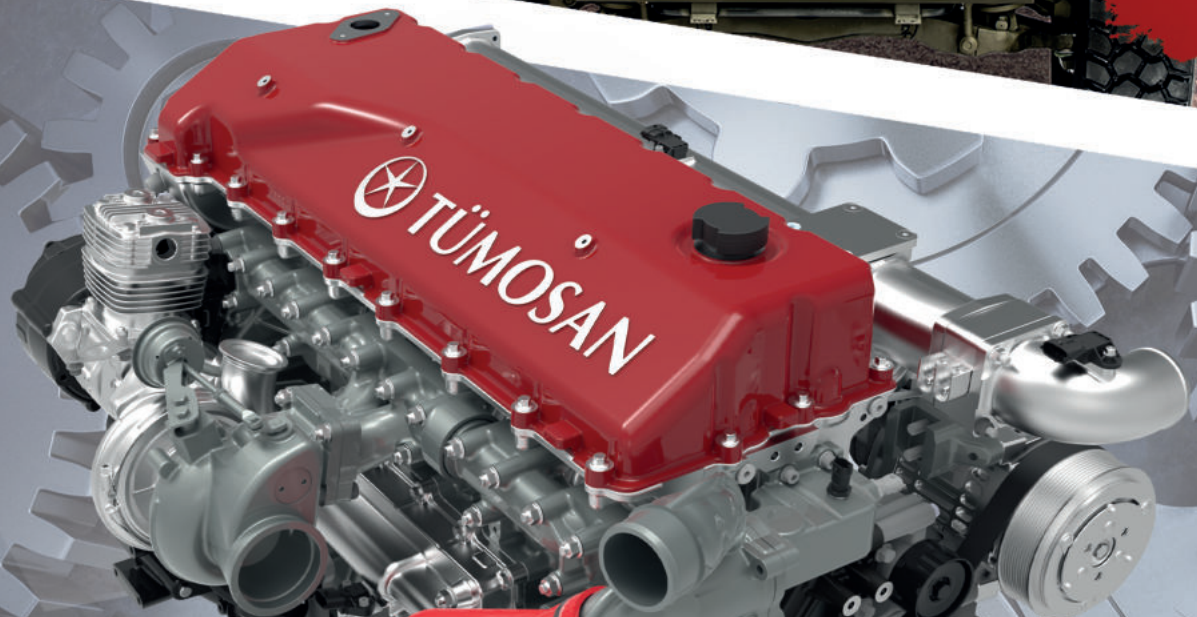
Savunma Sanayii Başkanlığı kuruluşudur.

SAVUNMA SANAYİNDE YATIRIM DESTEK MODELİ

**HAYATA GEÇİRİLEN PROJELERLE SAVUNMA
SANAYİNİN TÜM ALANLARINDA ÜLKEMİZE
GÜÇ KATIYORUZ.**

YERLİ MOTOR
TRANSMİSYON

SINIRSIZ TEKNOLOJİLER, GÜVENLİ YARINLAR

PLATFORM VERİ DAĞITIM SİSTEMLERİ

DENİZ PLATFORMLARININ KALBI

GVDS

Gemi Veri Dağıtım Sistemi

Büyük, Orta, Küçük Ölçek Askeri
Gemilerde Kullanım

MAXI – MIDI – MINI – MIKRO
Kabinet Seçenekleri

DBDS

Denizaltı Bilgi Dağıtım Sistemi

Farklı Tipte Denizaltılarda Kullanım

**HARBE KESİNTİSİZ HAZIRLIK
GÜVENLİ SEYRÜSEFER**

resmihavelsan

HAVELSANResmi

havelsan_resmi

Havelsan

Havelsan

www.havelsan.com.tr

HAVELSAN A.Ş. Türk Silahlı Kuvvetlerini
Güçlendirme Vakfı'nın bir kuruluşudur.